

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΩΝ ΕΙΣ ΙΕΖΕΚΙΗΛ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ.

EX POLYCHRONII

IN IEZECHEIELEM COMMENTARIIS.

PROLOGUS 1).

Cod. vat. ottob.
452. f. 191. b.

Ἦσαν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ ψευδοπροφήται, ἀπατῶντες τὸν λαὸν, οὐκ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν Βαβυλωνίᾳ· ὁ δὲ λαὸς βέπων ἐπὶ τὴν ἀσέβειαν, μᾶλλον ἐπαιδοτρίβετο τῇ τῶν ψευδοπροφητῶν ἀπάτῃ· καὶ παντελῶς ἐνόμιζον ψευδῆ τὰ παρὰ τῶν προφητῶν λεγόμενα· ἦσαν οὖν αὐ μόνον ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας εἰ διαστρέφειν τὸν λαὸν βουλόμενοι· ἢ γὰρ ἂν ἤκτισεν Ἰερεμίας πρὸς τὴν τούτων παραίνεσιν· ἀλλὰ καὶ ἐν Βαβυλωνίᾳ ἦσαν ψευδοπροφῆται ταῦτα λέγοντες τοῖς ἐν τῇ γῆ τῆς ἐπαγγελίας· πρὸς οὓς ἀνδιστάμενος εἰσῆγγίτο τοῖς ἐν Βαβυλωνίᾳ καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ τὰ προσέκοντα· ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀλλήλων εἴ τε τὴν Ἰουδαίαν οἰκούντες, εἴ τε εἰς ἀπαιτίαν ἀπελθόντες πρὸς κακίαν ἐστρέφοντο, ἀναγκάσιως ἐν ἐκάτερά γῆ ἐδείχθησαν προφῆται, τῶν τε ἀπόντων ἐλέγχοντες τὴν κακίαν, καὶ τὸ πλῆθος εἰς εὐσέβειαν χειραγωγῶντες· οὕτε γὰρ ἐν τῇ ἀπαιτίᾳ ἠγνόουν τὰ ὑπὸ Ἰερεμίου λεγόμενα· καὶ εἰ ἐπὶ Ἰουδαίας ἠπίσταντο τὰ ὑπὸ Ἰεζεκιήλ χρηματιζόμενα· οὕτω γοῦν φαίνονται καὶ δι' ἐπιστολῶν ἀλλήλοις ὀμιλοῦντες· λέγει γοῦν Ἰερεμίας· οὗτοι εἰ λόγοι τῆς βίβλου, ἧς ἀπέστειλε Ἰερεμίας ὁ προφήτης ἐξ Ἱερουσαλήμ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἀπαιτίας καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφῆτας καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν, ἐπιστολὴν εἰς Βαβυλωνίαν. Διδάσκει δὲ ὁ αὐτὸς προφήτης ὅτι Σεμείας ὁ ἐλαμίτης ἀπὸ τῆς Βαβυλωνος γράφει τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, τῷ μὲν λαῷ ἄδειαν τῶν ἀπειλουμένων μηνῶν, τῷ δὲ Σοφονίᾳ μεμφομένους, ὅτι μὴ τὴν ἱερέως τά-

ξιν ἔχων δεσμοτήριον καθεῖρξεν Ἰερεμίαν ἄλωσιν ἀπειλοῦντα τῷ πλῆθει· ἐν τριαύτῃ δὲ καιρῶν δυσχερῆς γεγενοῦς ὁ μακάριος Ἰεζεκιήλ, ἐξηλεγμένος σχεδόν, καὶ τῷ εἶδει τῆς προφητείας χρῆται· εἰ μὲν γὰρ λοιπὸν προφῆται διὰ λόγων μόνον φαίνονται τὴν πρόρρησιν τῆς ἀλώσεως ποιούμενοι· πλὴν εἰ μὴ που κατὰ τὸ σπάνιον τοῖς ἄλλοις τρόποις τῆς προφητείας ἐχώρησαν· ὁ δὲ Ἰεζεκιήλ αὐ παραπλησίως· οἷον Ἡσαΐας, ὁ Ὡσηὲ, ὁ Ἀβθισῦ, καὶ ὅσοι κατ' ἐκείνους ἐγένοντο τοὺς χρόνους ἀπειλοῦντες μόνον καὶ παραινῶντες πρὸς τὸ δεινόν· ὁ οὖν Ἰεζεκιήλ τὰ πολλὰ τύπῳ καὶ πάθει τὴν πρόρρησιν ποιῆται· τύπῳ μὲν γὰρ ἐστὶ προφητεία, τὸ ἐπὶ τῆς πλίνθου διαγράψαι πόλιν καὶ δεῦναι περιοχὴν, καὶ σχηματίσαι πρμαχῶνας, καὶ περιβαλεῖν χάρακα, καὶ δεῖξαι παρεμβολάς· πάθει δὲ τὸ ἐπὶ τοῦ πλευροῦ κειμηθῆναι ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας, καὶ κρίθας καὶ κύαμον καὶ φακὸν καὶ κέγχρον καὶ ὀλύραν ἀρτοποιεῖσθαι, καὶ μὴν καὶ βολβίταις κόπρου ἄρτον κατασκευάσαι· τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ τὸ ξύρασθαι τὴν κεφαλὴν, καὶ τῶν τριχῶν τὰς μὲν κατακαῦσαι πυρὶ, τὰς δὲ κατατεμεῖν μαχαίρᾳ, τὰς δὲ ἐκδιῦναι τῇ τοῦ ἀνέμου φορᾷ· εἰ καὶ μικτόν πως εἶναι δικεῖ· πάθους δὲ ἐστὶ καὶ τὴν γυναῖκα ἀποβαλεῖν· καὶ μὴν καὶ τὸ κρείττονα προσταχθῆναι τὸν λόγισμὸν δεῖξαι τῆς συμφορᾶς, καὶ μήτε θαρσύναι, μήτε τί τῶν νενομισμένων πληρῶσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἐπειδὴ γὰρ ἐκτὸς τρόπου σωφρονῆσαι δεῖς τὸν λαὸν ἠβούλετο, τοῖς πάθεσι τῶν προ-

1) Prologus hic editus olim fuit ab Hoëschelio, qui tamen repetendus a nobis fuit, ne acephalum commentarium efficeremus.

φητῶν ἐπιστοῦτο τοὺς λόγους· χρόνου μὲν γὰρ ὑστερον ἐσομένων, ἤρκει καὶ ὁ λόγος· ἐνεστῶτων δὲ τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἀκουσάτων προ-

βυσάντων τῇ ἀσεβείᾳ τὰ ὅσα, ἀναγκάως οὗτος τῆς διδασκαλίας ὁ τρόπος, ἀναμφισβήτητον παρέχων τῶν προλεγμένων τὴν ἀλήθειαν.

Ε Ξ Η Γ Η Σ Ι Σ

CAP I.

Οὐχ' ἀπλῶς ἐπεσημύματο τὸν τόπον, ἀλλὰ δείκνυσιν τὴν κατάστασιν τῶν ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας τυγχανόντων· ὡς μὲν γὰρ ἐπιχώριοι, εὐ συνανεμίγνυντο τοῖς Ἑβραίοις· ἐπεὶπερ καὶ ὡς πρὸς οἰκέτας ἀπηξίου τὴν πρὸς αὐτοὺς συνουσίαν.

Οἷόν ἐστι τὸ τοῦ Δαυιδ, ἐν αἷς εἶδε τὰ θηρία· εὐ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἐπιδεχομένης, τῆς δὲ ἔφευγε πάντα ὡς ἀληθῆ δεικνυσῆς· τὸν ἔμειν τρόπον κῆνταῦθα ἐπὶ τῆς ὀπισθασίας, ἐμὲ τε βλέπει τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὴν νεφέλην κατιῦσαν· καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ βορείου μέρους ἀρχομένην.

Ἐκ τῆς πατρωνυμίας, καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἱερέως ἐχαρακτήριζε τὸ πρόσωπον· τὸ δὲ, καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου, ἀντὶ τοῦ περιέχει εὐ ὀπισθασίας· μόνον τὸ βιβλίον, ἀλλὰ καὶ ἐλέγχους τοῦ προφήτου, οὓς οὐκ ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐθεντίας ἐποιήσατο, ἀλλ' ἐκ θείου προσταγήματος, πολλὰ διὰ τούτων παραδηλῶν· πρῶτον μὲν ὅτι τὸ θεῖον ἀπερίγραπτον, καὶ οὐκ ἐν μόνις Ἱερουσαλήμ ἐχὼν τὴν ἐξουσίαν, εὐδὲ μόνων Ἰουδαίων δεσποῦσαν, ἀλλὰ πάντων ὑπάρχων καὶ ποιητῆς καὶ δεσπότης καὶ πύταις.

Δεικνὺς τῷ προφήτῃ διὰ τῆς ὀπισθασίας τὴν κατὰ πάντων πρόνοιαν, καὶ ὡς εὐ τῷ ναθὶ περιγράφεται· ἢ τοῖνον νεφέλη ὡσπερ σχῆμά τι φαίνεται τῆς θείας φύσεως· τὸ δὲ πνεῦμα οἰκνεὶ δορυφόρον τάξιν ἐπέχει· τὰ δὲ φέγγος τὸ κύκλω, τὴν τοῦ θεοῦ παρουσίαν διδάσκει· τὸ δὲ αὖθις ἐπαγόμενον πῦρ ἐξαστράπτει, πρὸς κατάπληξιν δέδαικται τε καὶ εἶρηται.—Ἴνα τὸ ἀξιώσιμον μνησῆ τῆς φύσεως, φωτὸς τινος ἀπροσίτου κυκλῶντες τὸν θεόν, καὶ φῶς αὐτὸν ὄντα νοήσωμεν.—Κῆνταῦθα τὸ μὲν πῦρ καὶ τὸ φέγγος μνησῆ τοῦ θεοῦ τὴν παρουσίαν· τὸ δὲ ἤλεκτρον

οἰκνεὶ τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Δεικνὺς ὅτι θεὸς καὶ πάντα περιέχει, καὶ ἐντός ἐστὶ πάντων, εὐ κατὰ τινὰ περιγραφὴν, ἀλλὰ κατὰ ἀσώματον δύναμιν—Σαφέστερον δὲ ὁ Ἑβραῖος λέγει· φησὶ γὰρ, ἐν μέσῳ αὐτοῦ ὡς ἔρασις ἱριδος· καὶ αὕτη διειδῆς ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν· ἀντὶ τοῦ ἤλεκτρον ἱρὸν σημαίνει· Ἴνα εἴπῃ τὸ, ὁ θεὸς φῶς ὧν περιέχει τὴν νεφέλην, ἐν ἧπερ ἐνωρίζετο καὶ ἐνείγη ἐν αὐτῇ.

Ζῶον καλεῖται λογικὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ ἄγγελος· ἀλλ' ὁ μὲν, λογικὸν ζῴον· ὁ δὲ λογικὸν θάνατον· τίς δ' ἂν δυναθείη σαφῶς ἐρμηνεῦσαι τὴν ἀποκάλυψιν, αὐτοῦ τοῦ προσφῆτου περὶ τὴν διήγησιν ἀτονήσαντος; εὐ γὰρ ἀπλῶς ἔφη τεθεῶσθαι τέσσαρα ζῶα, εὐτε μὲν ὁμοίωμα τεσσάρων ζῴων· ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι οὐκ αὐτὰς ἐθεώρουν τῶν ἀοράτων τὰς φύσεις οἱ θεοσέπει προφήται, ἀλλ' εἰκόματα τινὰ καὶ ἐκτυπώματα εἰς χρεῖαν ἐκάστην ὑπὸ τοῦ μεγαλοδόρου δεικνύμενα.—Αὐτοῦ τοῦ θεοῦ σαφῶς λέγοντες· ἐγὼ ὀράσεις ἐπλήθυνα, καὶ ἐν ἐν χερσὶν προσφῆτῶν ὁμοιώθη· οὕτω κατὰ τῆς παρεύσεως ὀπισθασίας εὐ παράδοξόν τινα φύσιν ἐστὶν νοῆσαι ἐξ ἀπάντων τῶν ἐπὶ γῆς ζῴων συγκειμένον, ἀλλ' ἐνέργειαν θεῖαν πρὸς παιδαγωγίαν τῶν ἀνθρώπων.

Τουτέστιν ἀμετάβλητον τὴν ἐπὶ τῇ λειτουργίᾳ γνώμην ἐκέκτηντο, πάση δυνάμει τὸ προσταττόμενον τελῶντες.—Τουτέστιν συμφῶν τῇ γνώμῃ, ἐτέλεον ἅπαντα.—Μεγάλοι γὰρ αἱ τοῦ θεοῦ δυνάμεις καὶ ὑψηλαὶ καὶ φεβεραί. Ὅπερ ἐμήνυε τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, καὶ τῶν ἐνικυτῶν τοὺς κύκλους· Ἴνα μὴ τῇ τῶν ἀγγέλων ἐξουσίᾳ ἐπιγράψωμεν τῶν φαινόμενων τὴν διαίτησιν, ἐξηγησάμενος κατὰ ἀκρίβειαν τὰ προλαβόντα ἤρτησεν τῆς γνώμης τοῦ καθημένου τὸ πᾶν· Ἴνα μάθωμεν ὅτι ὡσπερ τινὶ βασιλεῖ δορυφόροι, οὕτως ἄγγελοι

od. f. 192. a.

v. 6.

v. 2.

cod. f. 192. b.

v. 4.

v. 9.

v. 14.
cod. f. 193. a.
15.

ὑπακούοντες τὰ προσταττόμενα ποιούσιν.—Ἴνα εἶπῃ κατὰ τὴν τῶν ἀγγέλων ἐπιστάσιαν ἅπαντα ἐνεργεῖται ἐπὶ γῆς. Βούλεται γὰρ δεῖξαι ἐνταῦθα τὴν ἐν τῇ κτίσει εὐταξίαν.

C A P. II.

cod. f. 193. b.

- Τουτέστι, μὴ φοβεῦ· οὐ γὰρ ἐπὶ τιμωρίᾳ ἦκω, ἀλλ' ἐπὶ τῷ σὲ τοῦ λαοῦ χειροτονῆσαι προφήτην· ὥστε μὴ μέλλε τοῖς ἐμοῖς διακουεῖσθαι λόγους.—
- v. 2. Φαβερὸν προάμιον λόγου τὸ ἀποφαίνειν αὐτοὺς τοιοῦτους καὶ τὸ ἀνεξίκακον, ὅτι ἀποστέλλει πρὸς τοὺς ἀναξίους ἀγγέλους Θεοῦ· ἀποστέλλει δὲ οὐκ εἰς τόπον ἐκ τόπου, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ὕψους πρὸς τοὺς κάτω κειμένους.
- v. 3. Τουτέστιν, οὐκ ἀγνωσθὴ τὴν κακίαν τῶν μελώντων παρὰ σοῦ διδάσκεισθαι· καὶ γὰρ ἀναισχυντί εἰσι πρὸς τοὺς ἐλέγχους καὶ ἀσεβεῖς τὴν γνώμην σκληροπροσώπως γὰρ ἐκάλεσε τοὺς μὴ ἐρυθριῶντας ἐφ' οἷς ἠλέγχοντο ἀσεβήμασι.—
- v. 4. Τὸ δὲ ἄδωναϊ καὶ αὐτὸ τὸ κύριος σημαίνει· ἔχει γὰρ καὶ σμικρὰν τινα ἐτέραν ἔμφασιν· τάδε γὰρ, φησι, λέγει κύριος ὁ κύριός μου· τὸ δὲ ἑβραῖον ἔχει ἄδωναϊ ἐλωέ.
- v. 6. Προλαβὼν δὲ λέγει τὰ θεινὰ, καὶ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀγνωμοσύνην. ὥστε μὴ ἀπροσεκτικῶς τοῖς θεινοῖς περιπεσόντας ἀπογνῶναι· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ὁ δεσπότης ποιεῖ Χριστός· προλαβὼν λέγει τοὺς διωγμῶς, τὰς συμφορὰς, τὰς πληγὰς, τὰ δικαστήρια· ἵν' ὁμοῦ τε πρὸς τὰ ἐπαχθησόμενα θεινὰ παρασκευάζονται καὶ τῆς ἐκβάσεως γενομένης, ἐκπλαγῶσι τῆς προρρήσεως τὸ ἀληθές.—Τουτέστι μήτε τὰς διὰ τῶν λόγων λαιδερίας φύγῃς, μήτε αὐτοὺς ὁμοσε χωρῶντας πρὸς φόνον δειλιάσης.—Λόγησαι γὰρ ὡς καὶ κατ' ἐμοῦ τοῦ δεσπότητος τιοῦται πεφήμασιν, οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀλλ' ἐπὶ πολλῶν καὶ ὄρων τὴν πρὸς ἐμὲ κοινωνίαν, ἀκοῦσαν δέχου πάραμυθίαν.
- Τουτέστι, πειθάρχει· μὴ μίμησαι τὴν τούτων κακίαν, μὴ δὲ ἀσεβῶν εἰς ἐμὲ, κατὰ γε τοῦτο ὀφθεῖς αὐτοῖς παραπλήσιος· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τούτων τῶν λόγων ὀνηρότερος ἐστὶ, ἢν πρὸς τοὺς ἐλέγχους ἐπάγει, χάνε τὸ στόμα.—Οὐκ ἀπὸ

τῶν λόγων αὐτὸν μόνον βούλεται παραβαρῦναι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων· οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ φθῆσι φθέγγεσθαι μέλλεις, ἀλλὰ τῆς πρὸ ἐμοῦ χάριτος ἀξιοθεῖς, καὶ θαρσαλέωτερος ἀπὸ τῆς ἐμῆς συνεργείας γινόμενος.

C A P. III.

Κεφαλίδα δὲ καλεῖ τὰ εἰλητὰ βιβλία· οὕτως γὰρ εἰ παλαιὰ τὴν τῶν συγγραμμάτων ἐφύλαττον μνήμην· Ἰουδαῖοι δὲ καὶ μέχρι τοῦ παρόντος ἐν τιοῦταις εἰλήμασιν ἔχουσι τὰς γραφὰς.—Τουτέστιν ἢ τῶν λεγομένων ἀλήθεια πλείστην σὺν παρέξει παρρησίαν· ἀποισάμενος οὐκ ἄσσαν δειλιάν, μετὰ παρρησίας φθέγγου, μικρὰ φροντίζων τῆς ἐκείνων κακίας.

Μηδεὶς δὲ αἰσθητὴν καὶ σωματικὴν ὑπολάβῃ τῆς κεφαλίδος τὴν βρώσιν· ὥσπερ γὰρ ἐκείνην τὴν θεωρίαν πνευματικῶς ἐθεάσατο, οὕτως καὶ ταύτης πνευματικῶς μεταλαμβάνει τῆς γέσεως. Καὶ μετ' ὀλίγα· ὥσπερ δὲ εἰ μάντις εἰς παραφροσύνην χωροῦσιν, τοῦ δαίμονος ἀναισθησίαν αὐτοῖς ἐμπροσθύνοντος, οὕτω καὶ τοῖς προφῆταις αἰσθησίς τις γίνεται, τῆς ψυχῆς φωτιζομένης ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργείας.—Ὡς γλυκεῖα γὰρ, φησὶν ὁ Θεός· Δαβὶδ, τὰ λόγια σου τῷ λάρυγγί μου· ὑπὲρ μέλι κηρίον τῷ στόματί μου· γλυκὺς δὲ καὶ λίαν ἠδὺς καὶ τῶν ἀμαρτημάτων ὁ θρῆνος.

v. 3.
cod. f. 194. a.

Ἄλλὰ καὶ Νινευῖται ἐδυσώπησαν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωῶ κηρυχθεῖσαν αὐτοῖς διδασκαλίαν.

Μὴ τοῦτο, φησὶ, λογίση, εἰ μόνος πρὸς πολλοὺς μέλλεις διαλέγεσθαι· ἀλλ' ἐννόησον κρείττω.

Ἄντι τοῦ μετεώρησεν ἀφ' οὐρανῶν ἡμῖν τόπου.

Τουτέστιν ὕμνος ἀνέπεμπον τῷ θεῷ, ἐκπληκτόμενοι τοῦ θεοῦ τὴν ἀγαθότητα, ὅτι καὶ πρὸς ἀπειθεῦντας οὕτω φιλόανθρωπος.—Ἄπαντα ἐτελείτο οὐ δι' ὀργὴν τὴν κατὰ τοῦ προφήτου, ἀλλὰ πρὸς ὠφέλειαν, καὶ ὥστε αὐτὸν δυσωπηθῆναι μετὰ παρρησίας φθέγγεσθαι πρὸς τὸ πλῆθος.—

Ὁ μὲν δώσει δίκην, ἅτε ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐλεγχόμενος, ὡς οὐκ ἀγνοῖα τοῦ κρείττου τοῦ χεῖρου μετέρχεται· σὺ δὲ οὐκ ἀνεύθυνος ἔση, προτιμήσας τὴν τοῦ φαινόμενου ἀξιο-

v. 1.

v. 7.

v. 12.

πιστίαν τῆς ἐμῆς αὐθεντίας·—Ἐπειδὴ ἔτι ἐμει-
νευ ἀπειθής καὶ ἠσυχίαν ἤγεν, διὰ τῷτο αὐ-
θις αὐτὸν εἰς τὸ πεδίον, ἔνθα περ πρότερον τῆς
ὀπτασίας ἠξιώθη, ἐξιέναι κελεύει ὡσπερ ἐπὶ δι-
κασηρίου πρὸ βήματος πάλιν μέλλοντος τοῦ ἀρ-
χοντος καθέζεσθαι, καὶ ἐκεῖ τὴν κρίσιν τῶν πα-
ραβαιόντων τοὺς νόμους ποιῆσθαι.—Τοῦτο ἐπί-
ησεν ἐταίμως· εὐ γὰρ ὡς δυσπειθῆς εὐκ ἤκουσεν,
ἀλλὰ μίζοντα τῶν προσαττέμενων τὸν φόβον ἔχων.

Πάλιν αὐτὴν σημαίνει τὴν χάριν τοῦ πνεύμα-
τος.—Τουτέστιν εὐ βαδίζων, ἀλλὰ δι' ἀέρος
φερόμενος.—Ἐνταῦθα, φησὶν, ἤγαγε τοῦ πνεύ-
ματος ἢ χάρις, ὅπου περ πρότερον προσταχθεὶς
ἐλθεῖν εὐκ ἠβουλήθη, καὶ δεῖσας περιεῖν τῶν
προσταχθέντων λόγων ἀρξασθαι βυλόμενος.

Εἰ γὰρ οἱ δεσμοὶ παρὰ ἀνθρώπων ἐγίνοντο,
εὐκ ἂν αὐτὸς ἔφη ἀφωμίαν αὐτὸν καταδικάζειν·
εὐθελὲν τείνου ὡς ἅπαντα ταῦτα κατὰ θεῖαν
ἐγένετο συγχώρησιν, ἵνα μάθη ὡς ἀμεινον μετὰ
παθήσας λέγοντα, τὰ παρὰ τοῦ πλήθους ὑπο-
μένειν, ἢ ἐπ' εἰκου καθεζόμενον παραβαίνειν τοὺς
θεῖους νόμους.

Τουτέστιν, ἐπειδὴ παρ' ἠσυχίαν βούλη ἄγειν,
ἐκ πολλῆς σοὶ περιουσίας, τὸ τῆς ἐπιθυμίας
ἀποπληρώσω· ἰδοὺ γοῦν ἀφωμίαν σε καταδικάζω,
ὥστε μηδὲ βυλόμενον δύνασθαι φθέρξασθαι,
ὅπως μὴ δεδειῶς τυγχάνης.

Ἐνταῦθα μὲν εὐν σε φησιν, διαθήσω· ἐπει-
δὴν δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων καμφοῆς τὴν γνώμην,
καὶ τῆ διανοίᾳ ἱκετεύσης, καὶ μάθης ὡς λυσι-
τελὲς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐμοῖς προσταγμασι, τότε
ἀφίσω σε τῶν δεσμῶν.—Τουτέστιν ἀλλὰ βού-
λομαι σε φθέρξασθαι, τὴν ἐμὴν προβαλλόμενον
δεσποτείαν.—Τουτέστιν τὰ παρὰ σεαυτοῦ ποιή-
σων· ἔασον δὲ ἐκείνους τὴν εἰκελίαν ἐπιδειξασθαι
γνώμην ἐπὶ τῇ σῇ διδασκαλίᾳ.—Οὐ γὰρ σε ἀπαι-
τῶ τὴν τῶν ἀκουόντων εὐπέθειαν, ἀλλὰ μόνον
διδασκαλίαν.

C A P. IV.

Φοβερόν, φησι, νενόμισται τῷ ἐξεναντίας
πλήθει διαλέγεσθαι, καὶ προλέγειν τῆς πώλεως
τὴν πρόθεσιν, καὶ τοῦ ναοῦ τὴν κατασκευὴν,

καὶ τὰ ἐκ τούτου συμβησόμενα δεινὰ· ἐτέρως
τοῦτο μῆνυσον, ὃ κἀκείνους σωφρονίζει καὶ σοῦ
δείκνυσι τὴν ἐπεικείαν.—Ἐπιγεγράφω δὲ τῆς
πόλεως ἢ προσηγορία, ὥστε γνωρίζεσθαι ταύτην
οὔσαν τὴν Ἱερουσαλήμ.—Ἴνα εἴπῃ στρατοπέ-
δου πλήθος· αἱ δὲ δυνάμεις κατὰ τάξιν πολεμι-
κὴν προῖέτωσαν· τοῦτο γὰρ λέγει παρεμβεβλῆς,
ἀντὶ τοῦ τάγματα στρατιωτικά· παρέστωσαν δὲ
αὐτῶν ταῖς λαπαῖς μὴ μόνον περιπεφραγμένοι
ὄπλοις, ἀλλὰ καὶ τὰ μηχανήματα ἐπιφερόμενοι,
αἷς καθαιρήσονται τὰ τε τείχη· ταῦτα γὰρ μινυεῖ
τὰς βελουστάσεις· θανατωσιώτατα δὲ μόνον, τὴν
περὶ τὴν πόλιν ἐπιστάσιαν τοῦ πλήθους μινυεῖ,
ἵνα πρὸ τῶν δεινῶν τῷ φόβῳ καταπλήξας, ἀπο-
στήσῃ αὐτοὺς τῆς παρανομίας.—Τὸ τήγανόν,
φησι, περίστησον τῇ πόλει, ὥστε εἶναι μῆνυμα
τῆς βαρύτητος τῶν πολεμίων, καὶ ὡς ἥμισθα
διαφεύξονται, εἰ ταῖς ἀμαρτήμασιν ἐμμένουσιν.

Ἀντὶ τοῦ ὥστε μὴ δεκτεῖν ἀποβλέπειν πρὸς
τὴν πόλιν· ἴν' ἢ μῆνυμα τοῦ μὴ ἀπὸ προαιρέ-
σεως τὰ δεινὰ ἐξαγγελεῖν.—Τουτέστιν, ὡς εἴ-
ρηκα, σχήματι περίφραξον, ὥσε φαίνεσθαι, ὡς
ἀναπόδραστος αὐταῖς.—Τουτέστι διδασκαλία ταῖς
ἀκούουσι τὰ γινόμενα ἔσται.

Δύο δὲ ἀδικίας λέγει ὑπὲρ ἑκατέρας βασιλείας,
τουτέστι καὶ ὑπὲρ τῶν δύο. Δῆλον ὅτι ἐν ταῖς
ἑκατὸν πεντήκοντα ἡμέραις, αἷς προλαβὼν εἶπεν·
εἶτα μνημονεύει καὶ τῶν τεσσαράκοντα ἰδίᾳ.—Ἀν-
τὶ τοῦ μῆνυμα τῆς αὐτῶν παρανομίας ἔσω τὸ γινό-
μενον.—Οὐ περὶ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν μόνον
λέγει, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα.

Ἡ δὲ τῆσδε βρωῖς ἐνδείας καὶ σιτοδείας
σημαίνει· καὶ ὁ σταθμὸς δὲ πάλιν τὴν σπᾶνιν
σημαίνει· ἢ γὰρ σίκλοι ποιῶσι γ' εὐχίας καὶ
μικρόν τι πρὸς, ὡς φασὶν οἱ τὰ στάθμα καὶ
μέτρα ἠκριβωμένοι.—Τὴν τοῦ σίκλου προσηγο-
ρίαν ἐβραϊκὴν φασὶ τινες μινυεῖν οὐγκίας· εἰ
οἱ δὲ δραχμᾶς ἢ, εἴπερ εἰσὶ δραχμαὶ π'· τὸ δὲ
ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ, ἀπὸ ἔτους ἕως ἔτους,
Ἀπολιναρίος βούλεται. Πολυχρόνιος δὲ ἀπὸ ἐσπέ-
ρας εἰς ἐσπέραν.

Τὸ ἴν' φησὶν ἐβραϊκὸν ὄν, σημαίνει τοῦ ξέστου
τὸ ὄγδοον.

v. 14.
od. f. 191. b.

v. 15.

v. 26.
od. f. 195. a.

v. 2.

v. 3.

v. 3.

v. 4.
cod. f. 195. 1

v. 5.

v. 10.

v. 1.

C A P. V.

v. 1.
cod. f. 196. a.

Τὰ δὲ ἐκ τῆς πολιτικῆς συμβησόμενα κακὰ προμηνύσας, διδάσκει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου αὐτοὺς καταληφθεὶς συμφορὰν.

v. 2. Ἀπολιναρίου καὶ Πολυχρονίου. Ταῦτα αὐτοῖς ἐρμηνεύει μετὰ βραχέα, καὶ καλεῖ πῦρ τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον· διὸ τὰ δύο τέταρτα προσέταξε τῷ πῦρι παραδοθῆναι, ὡς καὶ τούτου κἀκείνου δίκην πυρὸς ἐπινομομένου τοὺς ἀνθρώπους· διὰ δὲ τῆς ῥωμαίας τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐσήμανε, καὶ τὰς ὑπ' ἐκείνων γενομένας σφαγὰς, τὸν διασκορπισμὸν, τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὴν ἐσμενὴν διασπορὰν.—Καὶ γὰρ μετὰ τὸ γενέσθαι δερναλώτους, μυρία θανάτου ὑπέμειναν εἶδη.

v. 4. Ἐνταῦθα δεικνυσιν ὡς οὐκ ἐν ὀργῇ ἐπὶ τοσούτων ἐπήγαγεν τὰς συμφορὰς, ἀλλὰ φειδοῦ οὕτω γούν καὶ τοὺς ἀξίους ἐλέου ἀνασώζεσθαι κελεύει.

v. 5. Ἴνα τὴν εὐετηρίαν διδάξῃ τῆς πόλεως, ἐσημάτισεν δὲ ὡς ἐπὶ εἰκόνας τὸν λόγον· τὴν μὲν ὡσπερ προκαθημένην δεῖξας, τὰς δὲ λοιπὰς δερυφορούσας.—Τουτέστιν ἐπειδήπερ ἐκείνους ἐξηλώσατε.—Τουτέστιν οὐκ ἐφυλάξατε τὰ πρὸς ἀλλήλους δίκαια.—Τουτέστιν οὐκ ἠσεβήσατε εἰς ἐμέ.—Τουτέστιν οὐδὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν περὶ τὰ εἰδωλα θρησκείαν ἐμιμήσαθε τῇ εἰς ἐμὲ εὐσεβείᾳ· οἱ μὲν γὰρ ἔμειναν τῇ ἀπάτῃ, σέβοντες τοὺς οἰκίους Θεοὺς, καὶ οὔτε ἢ τούτων ἀσθένεια, οὔτε τῆς ὕλης τὸ εὐτελές, οὔτε τὸ παρὰ ἀνθρώπων γεγενῆσθαι, οὐδὲ τὸ μηδεμίαν συμμαχίαν παρέχειν αὐτοῖς, ἢ κινδύνων μὴ ἀπαλλάττειν, ἀπέστησεν αὐτοὺς τῆς αὐτῶν προσκυνήσεως· ὑμεῖς δὲ τἀναντία πάντα ἐπράξατε.

v. 9.
cod. f. 196. b.

Ὡς εἰδέναι πάντας ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς ὀργῆς ἐπενέχθη σοι ἢ τιμωρία παιδεύσασά σε ἐφ' εἰς πρότερον οὐκ ἔμαδες τὰ προσήκοντα, τῶν ἀγαθῶν παρ' ἐμοῦ ἀπολαύουσα.—Ἰκανὴ γὰρ ἢ τοῦ προσώπου δῆλωσις τὴν ἀλήθειαν δεῖξαι.—Καὶ ἐπάξω ὑμῖν τὰ θεινά· ἔτ' ἀν' ἀμεταμέλητα πάητις, ἴν' ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων γνωίητε ὡς οὐκ οἰκία δύναμις ὁ βάρβαρος τῆς πόλεως περιγίνεται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμῆς ἀποφάσεως.

C A P. VI.

v. 3.
cod. f. 197. b.

Τουτέστι πρὸς ἐκεῖνα ἀπόβλεψον· ὡσπερ γὰρ ὁ Δανιὴλ προσευχόμενος ἐπὶ τὰ Ἱερσόλυμα κλίμα ἀπρόβλεπαι τῇ φαντασίᾳ, ἐδόκει ἐν αὐτῇ εἶναι τῇ πόλει, οὕτως ἐκέλευσε καὶ τὸν προφήτην πρὸς ἐκεῖνα ἀφελῆναι, καὶ τὴν προφητείαν ποιῆσθαι, ὥστε ἐναργέστερον τὸν λόγον γενέσθαι.—Τουτέστιν οἱ ἐκεῖ τὴν Θεραπείαν ποιούμενοι, εἴτουν ἐν τοῖς ὀρεωτέροις τόποις οἰκούντες.—Ἄντὶ τοῦ πᾶσα ἐπίνοια εἰδῶλων ἀπαλείπεται ἢτοι ὡς αὐτῶν κατασκευαζόντων τὰ εἰδῶλα ἢ τὴν περὶ ζόανα γινομένην Θεραπείαν σημαίνων.

Ἴστε ταῖνον φησὶν, ὡς οὐκ ἀπλῶς κατὰ πάντων ἀπεφηνάμην, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀνίατα νοσούντων· αὐτίκα γούν οὐχ ἅπαντας ἀπέλειψω, ἀλλ' ἔσονται τινες οἱ διασωθησόμενοι, καὶ ἀμείνους ἐκ τῶν συμφορῶν γενησόμενοι.

C A P. VII.

v. 9.
cod. f. 197. a.

Τουτέστιν οὐκ ἐξ ἀπάτης τὴν ἀσεβειαν εἰργάσαντο, ἀλλ' ἐπιμελῶς τὰς παρανομίας ἐπραξάν, καὶ ὅλοι πρὸς ἐκείνους εἰσὶ τεταμέναι.

Διηγησάμενος αὐτῶν τὰ κακὰ, οὐκ ἔστη μέγχι τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ ἐπισυνῆψε τὰ νῦν ῥηθέντα· τουτέστιν οὐκ ἠπέλιψα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠμώμικα· ὥστε πληροφρηθέντας περὶ τῶν ἐσομένων κακῶν μεταβάλλεσθαι τὸν τρόπον· ἀλλ' ὁμως οὐδὲ οὕτως ἀμείνους γεγονόσιν τὴν γνώμην.

Τουτέστιν ἐπὶ τούτοις στέναξον, καὶ ὀδυρτικὴν ἄφες φωνὴν, ἀλγῶν ἐπὶ ταῖς πάσχουσιν ἐπὶ τὸ συμφορᾶς μέγεθος.—Ἄντὶ τοῦ λυπήθητι· εἰς τοσαύτην γὰρ παρανομίαν ἐληλάκασιν ὥστε καὶ ἐπισπᾶσθαι τρόπῳ τινι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ δίκην.—Τουτέστιν ὅσοι διαφεύξονται τῶν πολεμίων τὴν δεξιάν, πινόμενοι διαφθαρήσονται, οὐδεμίαν ἀπορρομὴν σωτηρίας ἔξοντες· ὁ δὲ πλησίον ληφθεὶς, τὴν διὰ ξίφους δώσει δίκην.—Ὅσοι δὲ, φησὶ, κατὰ τὴν πόλιν εὐρεθῶσιν, οὗτοι ἐν ἐνδείᾳ θανατοῦνται.—Τουτέστι πέρας ἐπιπέσω τοῖς λόγοις, τὴν κατ' αὐτῶν ἐνέγκας τιμωρίαν.—Ἐπειδὴν εἶδητε φησὶ μὲν ἅπασιν ταῖς τόποις τοῖς παρ' ὑμῶν προσκυνουμένοις τοὺς νεκροὺς ὑμῶν ἐρρίμμενους, τότε γνώσεσθε τῆς

v. 11.
v. 15.

ἐμῆς δυναστείας τὸ μέγεθος—Τὴν Δεβλαθὰ λέγουσιν εἶναι Δάφνην τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας· ἐμνημόνευσε δὲ αὐτῆς νῦν ὡς κατὰ μῆκος τῆς γῆς Ἰουδαίας ἄχρι ταύτης ἐκτεταμένης· ἵνα δείξῃ ὅτι κατὰ πάντων ἐξήνεγκε τὴν ψῆφον· ἄλλως τε καὶ φαίνεται ὁ βουβωνίος ἐπὶ ταύτης καθεζόμενος ἀναμένων τοῦ πολέμου τὸ τέλος· ἐνταῦθα γυνὴ καὶ ὁ Σεδειάας ἀλοῦς ἤχθη πρὸς τὸν Ναβουχοδονόσορ, καὶ τῆς τῶν συνθηκῶν παραβάσεως εἰσεπαράχθη δίκην. Καὶ μετ' ὀλίγα τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἐρήμου εἶπεν, ὡς ἦδη ἀποικισμένων τῶν αὐτόσφι πρότερον κατοικούντων.

C A P. VII.

Τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν περίφραξιν ἣν περιέβαλον τῇ Ἱερουσαλὴμ εἰ Βαβυλωνίαι, πλοκὴν ἀποκαλεῖ· ἔχει δὲ τινα ἔμφρασιν τὸ λέγειν τὸν κατοικούντα τὴν γῆν, ἣν εὐθεποτέ φησιν ἀλῶναι ἤλπισας, ἢ παθεῖν τι κακὸν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν· διὰ ται τὸ ἐν αὐτῇ τὸν θεῖον ἐστάναι ναόν.

v. 7. Τευτέστιν εὐθεθεσεται πόνων, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ἐπελθῶν ἀπωλέσαι τοὺς ἐνοικούντας.

v. 9. Ἐπαναλαμβάνει δὲ συνεχῶς τὰ αὐτὰ, τὸν κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων ἐμφαίνων θυμὸν· ἴδιον γὰρ τῶν ὀργιζομένων συνεχεῖ τῇ αἰετσίᾳ κερῆσθαι, τῆς μνήμης τῶν ἐπταισμένων, αὐξάνουσης τῆς διανείας τὴν πύρωσιν, ἐκ τῶν λόγων τὴν δευτέρωσιν ἐραζομένης.

v. 10. Ἡ ῥάβδος ἦν θῆσε, τευτέστιν τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἡ βασιλεία· ἄνθος δὲ καλεῖ τὴν αὐτῆς εὐπρέπειαν.—Τευτέστιν ἡ κατὰ τοῦ θεοῦ ἀλαζονία ἀπολείται, ἢ τε περὶ τὰ εἰδωλα θεραπεία, καὶ κατὰ τῶν θείων νόμων ὑπερφία.—Τοῦτο ἀντὶ τοῦ εὐκείῃ εἰσεί τὰς κατὰ νόμον τελείσθαι λατρείας, καὶ ταύτας ἀθροῦσως ποιῆσθαι φησὶ καὶ ἀμογητί.

v. 13. Τὸ εὐκείῃ ἦν ζωὴ τὸ ζῆν αὐτῶν, ἀντὶ τοῦ εὐ συνήθει χρήσονται ἀγωγῇ, ἐν ἧπερ εὐδοξούντες καὶ τρυφῶντες διήγον, ἀλλ' ἀντίστροφον ἔξουσι τοῦ βίου τὴν κατάσασιν.—Τευτέστιν εὐκείῃ ἔξουσι χώραν περὶ τῶν αὐτῶν διαλέγεσθαι ἀλλήλοις.

Τευτέστιν εὐθεῖς περιέσται τῆς ἐπενεχθείσης συμφορᾶς· πάντες δὲ τῷ λίνῳ σαγηνευθήσονται.

Ἔσθες δὲ τῷ θεῷ ἐν ταῖς μεγάλαις μάχιστα ἀποφάσεις, εἰς κρίσιν ἔλκειν τὸ πλήθος, ὡς δεῖξαι ὡς εὐκ ἀκριτον ἐκφέρει τὴν ψῆφον κατὰ τῶν ἀμαρτανόντων, καὶ μειζόνως καθάψασθαι τῶν ὑπὸ τὴν τιμωρίαν κειμένων· ὡς τὸ, κρίνατε ἐν ἐμοὶ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμπελιῶνος.—Ἀντὶ τοῦ εὐδ' εἰς χεῖρας ἔξουσι τῷ βαρβάρῳ.

Πολυχροτίου καὶ Θεοδωρίτου. Ὡς ὑπὸ δειλίᾳ τῆς φυσικῆς αὐτεῖς ἐκκρίσεως ἀθρόως ἐσήμανεν· εὐδὴλον δὲ ὡς τὸν ὑπερβάλλοντα ἔδειξε φόβον.

Ἄταγ γὰρ, φησιν, ἴδωσι τῶν ἐπιφορεμένων κακῶν τὸ νέφος, καὶ εὐθεμίαν εὐθαμόσεν φαινεμένην βοήθειαν, τότε ἀπαγορεύοντες ῥίψουσι μὲν τὰ πολεμικὰ ὄπλα, τὸ δὲ πένθιμον ἀναλήψονται σχῆμα, ὅπερ διὰ τοῦ σάκκου καὶ τῆς ἐξυρισμένης κεφαλῆς ἐμφαίνεται· ταῦτα γὰρ εἰώσασιν εἰ τῆνικαδὲ πειθεῖντες ἐπιτηδεύειν.

Ἡ ἐπειδὴ εὐκ ἐλάττους χρημάτων ἔσονται εἰς πολέμιοι, εὐδὲ περὶ τὴν τούτων ἀρπαγὴν ἀσχληθέντες, παύσονται τῆς σφαγῆς τῶν ἀλόντων.

Παρασκευάσω, φησὶ, τοὺς πολέμιοις περιῶδεν αὐτὰ ὡς γὰρ χρήματα λήψονται, καὶ εὐκ ὡς θεοῦς θεραπεύσουσιν.

Ἐπειδήπερ, φησὶν, εἰς παντελῆ παρανομίαν εἰ ἐνοικούντες ἐξέκλιναν, εὐδὲ τοῦ οἴκου ποιήσονται πρόνοιαν.—Οὐκ ἀπλῶς κρατήσουσιν, ἀλλὰ τελείως θεσπέσουσιν.—Τευτέστιν ἀσθενῆ δεῖξαι πάντα ἐφ' οἷς ἐφρόνου μεγάλα.

C A P. VIII.

Ὡς τελείας ἀπωλείας καταψηφισθείσης τῆς πόλεως, συνέρρεον πρὸς αὐτὸν, μανθάνειν τί πλέον σπουδάζοντες· φιλεῖ γὰρ τὸ τε ἀθῆλον μείζονα τὴν ταραχὴν ἐμπαιεῖν, καὶ ἡ ὀπωσῶν ἀποκρίσεις φέρει τοῖς ἐν συμφοραῖς παραμυθίαν.

Οὐ δὲ ἀγγέλων μὲν τοὺς λόγους ποιεῖται, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ πλεροφρίαν μείζονα ἐντιθεῖς τῷ προφήτῃ, καὶ φόβον ἐμπαιεῖν τοῖς παρανόμοις.

Εἰδῶλον ἦν ἐκεῖ παρανομίας ἰδρυμένον· ζήλου δὲ αὐτὸ καλεῖ ἐκ μεταφορᾶς τῶν μοιχευμένων γυναικῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀνδρας καταλιμπανουσῶν, ἑτέροις δὲ μιγνυμένων, καὶ εἰς ζηλοτυπίαν τοὺς ἀνδρας ἀγυσῶν.

v. 11.
cod. f. 199. a.

Οἶμαι δὲ Ἰερχονίαν εἶναι τὸν υἱὸν Σαφάν, ἐν Ἱερεμίας Σοφονίαν λέγει· αὐτὸς γὰρ δὴ Σοφονίας κατὰ τὴν Ἱερεμίου φωνήν, ἱερεὺς ἦν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ, πρὸς ὃν ὁ Σαμείας ἀπέστειλε, διαφεῖναι κατὰ τὸν Ἱερεμίαν.—Ἴνα εἴπη οὐ μόνον ἔδρουν αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ τοσαύτη περὶ τὸ κακὸν ἐχρῶντο φιλοτιμία, ὥστε μηδὲ κατὰ τοὺς οἴκους ἀπέχεσθαι τῆς τῶν εἰδώλων θρησκείας.

cod. f. 199. b.

Οὐ γὰρ ζητοῖ τῆς φωνῆς τὸν τόνον ἀλλὰ τῆς γνώμης τὴν μεταβολήν.

C A P. IX.

v. 2.

Οὐ μόνον ἐπειδὴ ἐκεῖ πρῶτον εἶδεν τὴν ἀσέβειαν, ἀλλ' ἵνα καὶ Βαβυλωνίων ἐνδείξηται τὴν ἔφεδον.—Δείκνυσι πρῶτον ὡς εὐχὴ ἤδεται τῷ Σαμείῳ τὸν ἀμαρτανόντων ὁ Θεός, καὶ ὅτι μετὰ ἀναβολῆς τὴν κατὰ τῶν ὑπευθύνων τιμωρίαν ἐπάγουσιν αἱ ἀόρατοι δυνάμεις· διὰ τοῦτο φησὶν ὅτι εἰσελθόντες, ἔστησαν ἐχόμενοι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χαλκοῦ.—Οὐχ οἶόν τε γὰρ ἦν τοῦ Θεοῦ τῷ τόπῳ παραμένοντός, ἀπηχῆς τι γενέσθαι περὶ τὸν ναόν.

v. 4.

Ἦσαν γὰρ πολλοὶ δίκαιοι, ὡς ὁ Ἱερεμίας, ὡς οἱ υἱοὶ Ῥηχάβ, ὡς ὁ Οὐρίας, καὶ ὅσοι τὴν αὐτὴν γνώμην τῷ προφήτῃ ἐκέντηντο· εἰ δὲ παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ κείται, περιέλθατε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἴδετε ἐὰν εὕρητε δίκαιον ἐν αὐτῇ, ἴλεος ἔσομαι λέγει κύριος ἐν αὐτῇ, οὐ θαυμαστόν οὐ γὰρ περὶ τῶν δικαίων λέγει, ἀλλὰ περὶ πάντων τῶν τῇ θεῷ ψήφῳ εἰς παρανομίαν ἐκκλινάντων.

v. 6.

Δείκνυσι τῶν ἀοράτων δυνάμεων τὴν περὶ ἀνθρώπους κηδεμονίαν· ὡς γὰρ ὀκνοῦντας πρὸς τὸν φόνον προτρέπεται τῷ λόγῳ ἀπειθῶς τοὺς φόνους ἐργάζεσθαι.—Δόξει δὲ λίαν ἀτοπώτατον τὸ κατὰ τῶν νηπίων φέρεσθαι τὴν ψῆφον, τῶν μηδέπω ἀμαρτησάντων· ἀλλ' ἔχει σύντομον τὴν λύσιν· πάντων γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκκλινάντων, ὥστε καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἀσέβειαν καὶ τὰ νήπια χειραγωγῆσθαι, ἀναγκαιῶς τοὺς μὲν ἀσεβοῦντας ἐλόλασεν, τῶν δὲ προανείλε τὴν ἀδικίαν, ὥστε μὴ ἐπὶ πολὺ χυθεῖσαν τὴν παρανομίαν, παντα-

πασιν ἀφανῆ καταστήσαι τὴν ἀσέβειαν· εἶπαι δ' ἂν τίς καὶ κατ' ὄπτασίαν οὐ μόνον γεγενῆσθαι ταῦτα, πρὸς φόβον τῶν ἀσεβῶν, ἢ καὶ ἐπὶ τινῶν ἴσως ἐμβεβληκέναι· πολλὰς, ὡς ἐπὶ πολὺ, τῶν πολέμων ἐχόντων τὰς ἐπιτάσεις.

Οὐχ ἀπλῶς δὲ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἀλλ' ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, τούτεστι τῶν ἡγουμένων, αἱ καὶ ἑτέροις ἐπαιδοτρίβουν εἰς κακίαν.—Τουτέστι μηδεμίαν παιήσασθαι φειδώ· οὐ γὰρ ἔτι ἐμὸν λογίζομαι τοῦτον, ἐν ᾧπερ τὸ πλῆθος τῶν εἰδώλων ἔστησαν· τὸ δὲ μιάνατε ἔφη κατὰ τὴν ἰουδαϊκὴν ὑπόληψιν, ἐπειδὴ ἀκάθαρτος ἐνεμίζετο ὁ ἀψάμενος νεκροῦ.

cod. f. 200. a.

v. 1.

Πολυχρονίου καὶ Ἀπολιναρίου. Τουτέστιν οὐκ ἀρκεῖ τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῶν προτέρων, ἀλλὰ καὶ τοῦτους ἅπαντας εἰς ἀποικίαν πέμπεις, μᾶλλον δὲ ἀφανίζεις τὸ γένος.

Καὶ εἰς βίον δὲ αὐτοὺς διαβάλλει, καὶ εἰς τὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ λειδορεῖν.

v. 9.

Πολυχρονίου καὶ Ἀπολιναρίου. Θαυμαστόν δὲ εἰ ἐν τοῖς κατόπιν φήσας τινὰ σεσημειῶσθαι ἐπὶ τὸ μὴ παθεῖν, νῦν πάντας ἀπολωλέναι εἰρηκεν· τὸ μὲν γὰρ ἦν τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, τὸ δὲ τοῦ πάθους τοῦ προφήτου· εἰδῶτων πῶς ἡμῶν ἐν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς μείζονα τῶν ὀρωμένων φαντάζεσθαι.—Εἰ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐθεάσατο τινὰ καθήμενον, ἀλλ' εὐδηλον ὡς τοῦτο μνησθεῖ ὑπομνήσεως γὰρ ἕνεκεν τῶν ἔμπροσθεν λεχθέντων, ταῦτα προσέθηκε.

v. 10.

Πολυχρονίου καὶ Ἀπολιναρίου. Οὐκ ἀνήμερος ἀλλ' ὡς δίκαιος μετὰ τοῦ φιλανθρωπικοῦ· τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἐν τῇ τιμωρίᾳ γίνεται, τὸ δὲ φιλάνθρωπον ἐν τῇ ἀναστάσει καὶ τῇ περὶ τῶν θειῶν γνωρίζεται· διόπερ ἄξια ὧν ἔπραξαν ἀπέλαβον, ὅπερ ἐστὶ δικαιοσύνης τεκμήριον· τὸ δὲ ἐπόμενον, φιλανθρωπίας ἀπόδειξις.

Δηλονότι ὁ καθήμενος· ὡς γὰρ ἀρκεσθεῖς τῇ ὑπομνήσει συνυφῆναι καὶ τὸ παραλειφθῆν· διὰ τοῦτο οὖν ἐνέφαινε τὸ παραλειφθῆν· δῆλον γὰρ ὅτι ἦν τις καθήμενος, ὃς εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα.

C A P. X.

Ἴνα τὸ θαυσιλὲς δεῖξῃ τῆς τιμωρίας, καὶ ὅτι

v. 1.

κατὰ πάσης ὁμοῦ τῆς πόλεως ἀποφαίνεται πανταχόσε γράψουσιν, ὡς ἔτυχε διασπείρων τὸ πῦρ, πάντας ὁμοῦ τῇ συμφορᾷ περιλαμβάνων.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

C A P. XI.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

τῆς εὐσεβείας ἐλόμενοι τὸν θάνατον τὸν ἐπὶ Ἀντιόχου.

Ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ ὄρος τῶν ἐλεῶν, ὅθεν ἢ ἢ κατὰ σάρκα ἀνάληψις τοῦ σωτῆρος ἐγένετο· κατὰ γὰρ τῆς Ἱερουσαλήμ τὴν ψῆφον ἐξενεγκῶν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο χωρεῖ, κἀκεῖθεν ποιεῖ τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνοδὸν· μετὰ γὰρ τὸν σαυρὸν καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὴν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ πάλιν ψῆφον ἐξενεγκῶν, ὅτι οὐ μὴ μείνῃ ὡδὲ λίθος ἐπὶ λίθου ὅς οὐ μὴ καταλυθῆ, εἰς τὸ ὄρος ἐκείνο μετὰ τῶν μαθητῶν ἀνελθῶν, ὑπὸ νοερῶν καὶ ἀοράτων φερόμενος δυνάμεων εἰς οὐρανὸς ἀνελήφθη· τύπος τοίνυν τῶν ἐσομένων κατὰ τῷ προφήτῃ δειχθέντα αἰσθητά.

Ἐπειδὴ γὰρ ὄψις καὶ ἀκοή μόνη τῶν πραγμάτων δέχεται τὴν παραινέσειν ἢ γὰρ ὄρωντες ἐν ἑτέροις τὰς συμφορὰς, σωφρονέστεροι γινόμεθα· ἢ ἀκούοντες τῶν θείων νόμων, σπουδαιότεροι περὶ τὴν ἀρετὴν καθιστάμεθα· ἄλλη δὲ αἰσθησις οὐκ ἔστιν ὁδηγοῦσα εἰς εὐσέβειαν.

C A P. XII.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἐπειδὴ οὐχ οἶόν τε ἦν τοῦ Θεοῦ ἔνθεν ὄντος, ἢ δοκεῖντος γενέσθαι τι περὶ τὸν ναὸν τραχὺ, σχηματίζει διὰ τῆς ὁπτασίας τὸν Θεὸν ὡσπερ ἐξιζάμενον τοῦ οἴκου· τὸ εὖν εἰσπῆκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου, ἐσχημάτιζεν ὡς ἂν εἴ τις οὐρῆσιζόμενου καὶ ἐπιτάττοντος τὴν κατασφαγήν.—Οὐ κατὰ τὸ παρὸν τοῦτο γεγενηῖσθαι λέγει ἀλλ' ὅτι οὕτως ἐξ ἀρχῆς ὠφθη ἢ δειχθεῖσα ὄψις πληροῦσα τὸν οἶκον διὰ τῆς νεφέλης· οἶκον δὲ λέγει τὸν ἐνδοτάτω ὅπου τῶν ἁγίων τὰ ἅγια.—Μέγιστον, φησὶν, ἡχος ἀποτελεῖ τὸ τῶν πτερυγίων κινουμένων τῶν χειρουβιμ, ὡς ὑπολαμβάνειν βροντὴν εἶναι ἢ θείαν φωνήν· τὸ γὰρ ὡς φωνὴ σαδδαῖ, ἱκανοῦ Θεοῦ βροντὴν ὁ Σύμμαχος καὶ Θεοδοτίων ἠρμήνευσαν· τευτέστιν εἰκάσασαν τὸν ἦχον τοῦ ἱκανοῦ καὶ δυνατοῦ Θεοῦ, φωνῇ τῇ κατὰ θείαν ἐνέργειαν ἀποτελεσμένη βροντὴν.

Ἄγε δὴ εὖν, φησὶν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἐλθὲ διδασκαλίας, πρὸς τὰ τῶν ποιούντων καὶ πασχόντων πάθη σεαυτὸν μετασκευάζων.

Ἀντὶ τοῦ, τὴν μὲν φύσιν μῆνυσεν τῇ τοίχῳ διαδύς μὴ μὴν αὐτὸς σεαυτῷ τοῦτο ποιήσεις, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου φερόμενος, ὡς ἂν ὑπὸ θειλίας ἀφηρημένος, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ βαδίζειν δύναμιν· εἰ γὰρ αὐτὸς ἀξίῳ φεύγειν προσετάττετο, οὐκ ἂν ἐκαλύφταντο· ὥστε μὴδὲ ὄραν τί τῶν ἐν ποσίν· πῶς δὲ ἔτι καὶ ἀποδιθράσκειν ἠδύνατο, ἀφηρημένος τοῦ βλέπειν; τὸν μὲν εὖν τοίχον διερύττειν ἐπ' ὄψεσιν αὐτῶν ἐκελεύετο· ἐπὶ μετεώρῳ δὲ ὄντα εἰς φυγὴν τραπήναι, καλυψάμενον πανταχόθεν, ἵνα διὰ τῆς προφητείας μηδένα λάθῃ τὰ προφητευόμενα· διὰ δὲ τοῦ σχηματος τὴν συμφορὰν διδασχῶσι.

Τοῦτο δὲ φησὶν οὐχ ὅτι κατὰ τὸν πάροντα καιρὸν ἐν ᾧπερ ὁ προφήτης ταῦτα λέγει, πέρας εἶχε τὰ κατὰ Ἰουδαίους, εὐθὺς γὰρ ὡς κατὰ τὸ ἕκτον τῆς βασιλείας Σεδεκίου ταῦτα ὁ προφήτης λέγει, συνέβη δὲ κατὰ τὸ ἐνδέκατον ἔτος τῆς

v. 3. cod. f. 200. b.

v. 4.

v. 5.

v. 23.

v. 24.

v. 3. cod. f. 201. b.

v. 12.

v. 13. cod. f. 201. a.

v. 28.

τούτου βασιλείας τὴν ἐσχάτην ἄλλωσιν ὑπερβαίνει τὴν πόλιν· ἀλλ' ὁ βουλευται εἰπεῖν τοῦτό ἐστιν· ἴστε ὡς αὐτίκα μάλα ἐπαχθήσεται τὸ δεινόν, οὐκέτι ἑτέρου βασιλέως διαδεξάμενου τὸν Σεδεκίαν· ἐπὶ γὰρ τούτου τῶν προρρήσεων ἐκβήσεται τέλος.

C A P. XIII.

v. 4.
cod. f. 202. a.

Ἐπειδὴ ἡ γραφὴ πολλαχῶς ἀμπελῶνα καλεῖ τὸν λαὸν ἀμπελον γάρ, φησιν, ἐξ Αἰγύπτου μετήρας· καὶ πάλιν ἀμπελῶν κυρίου σαβαώβ· καὶ πάλιν· ὑμεῖς δὲ ἀνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου· τὸν ὁμοιον τρόπον καὶ νῦν τῷ παραδείγματι τῶν ἀλωπέκων ἐβουλήθη τὸ φιλοκερδὲς τῶν ψευδοπροφητῶν, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν κατὰ τοῦ λαοῦ σημαίνει ἄμυνη· ὡς περ γὰρ φησιν ἀλώπεκες λανθάνουσι τοὺς φύλακας τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰσιόντες κερδὸν οὐδὲν ποιῶσι· τῶν δὲ γησόνων τὸν καρπὸν ἀφαιροῦνται, παραπλησίως καὶ οὗτοι δελερῶ τῷ σχήματι πολλοὺς λανθάνοντες ὡς ἐπὶ τινὶ ὠφελείᾳ λαλοῦντες, πρὸς τὸ ἑαυτῶν βλέποντες κέρδος, τὰ πρὸς ἠδονὴν διαλέγονται.—Ἄντι τοῦ, οὐδὲν ἀληθὲς ἐφθέγγαντο, οὐδὲ ἠδυνήσαν τὴν ὑπ' ἐμοῦ διὰ τῶν προφητῶν γενεμένην ἀπόφασιν ἀνακαλέσασθαι.—Ἐδειξεν αὐτῶν καὶ τὴν ἀλαζονίαν καὶ τὴν ἀσθένειαν· ὡς μὲν γὰρ πειμένές, φησιν, καὶ κηδεμόνες τῶν προβάτων ἠβουλήθησαν συγκροτεῖν τὸν λαόν, ἠλέγχθησαν δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων· τοῦ γὰρ πολεμίου ἐπιστάντος, οὐ μόνον εἶρξαι τῷ Βαβυλωνίῳ τὴν ἔφοδον οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὀρώντες πολλαχόθεν διασπειρόμενον τὸ πλῆθος, καὶ ὑπὸ λιμοῦ καὶ ξύφους καὶ πυρὸς διαπανώμενον, ἐφωράθησαν τὴν τῶν ἀλλοτριῶν, καὶ οὐ τὴν τῶν ποιμένων, ἔχοντες τάξιν.

Οἱ μεγαλαυχούμενοι τίσιν φησὶ πρὸ τῆς πείρας τῶν δεινῶν· καὶ τὸν τοῦ θεοῦ χρησμὸν προβαλλόμενοι, δειλὰ καὶ ἀτολμα πρὸς τὸ κακὸν πεφήμασιν· τὸ οὖν ὡς ἐν πολέμῳ, οὐχὶ κατὰ παραβολὴν κείται, ἀλλ' ὡς ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας.—Τῷ ὀνόματί, φησιν, τῷ ἐμῷ κατεχρησθαι ψευδεῖς μαντείας τῷ λαῷ προσφέροντες· ἐγὼ δὲ οὐχ ὑμῖν τούτον ἐξέπνευσα.

Τούτῳ ἐπειδήπερ εἰς τὸ κακὸν ἐξέκλιναν, καὶ ἀπὸ καρδίας πλάττεσθαι ἠβουλήθησαν, ἐξ ἀνάγκης ἔσχον δαίμονας ἐνικουήσοντας, τοῦ θεοῦ ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς κατασκευάσαντες· ἐπισάμενοι γὰρ τῶν προφητῶν τὴν ἀλήθειαν, ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐχώρησαν λόγους.

Ὅτι ἂν διὰ τῶν πραγμάτων μάθωσί, φησιν, ψευδεῖς τὰς ὑμετέρας προρρήσεις, καὶ πόλεμον καὶ σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ἀντὶ τῆς ἐλπίσθεισης εἰρήνης, οὐκ ἐροῦσιν ὑμῖν, τοῦ οἱ χρηστοὶ ὑμῶν λόγοι, καὶ τῆς εἰρήνης αἱ ἐπαγγελίαι· Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τοίχῳ καὶ οἰκοδομῆς ἔλαβεν αὐτῶν τὴν ἀσέβειαν, παρέλαβε τοῦ θεοῦ τὴν ἀπόφασιν, καὶ τὴν ἐπαγομένην αὐταῖς τιμωρίαν κατακλυσῶ.

Τὸ κακότεχρον αὐτῶν τῆς γνώμης παριστῶν. v. 18.
—Μέμφεται γὰρ οὐ μόνον τοῖς χρησμωδεῖν πειρωμένοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς κεχρημένοις περιάμμασι καὶ ἐπωθαῖς τίσιν.

Εἰς τὸ πωτᾶσθαι, τουτέστι διὰ τὸ περιάπτων ὑμᾶς κεχρησθαι πρὸς ἀπάτην τοῦ λαοῦ, καὶ ἀναρρίπιζέσθαι αὐτοὺς ἀσέβειαν τῇ καθ' ὑμῶν ὀργῇ χρήσομαι· προσκεφάλαια γὰρ ἐνταῦθα τὰ περιεπτά ἐφη, ὡς ἦθη εἰρηται· τὸ δὲ ἐφ' ἃ ὑμεῖς ἐπιστρέφετε ἐκεῖ ψυχὰς, ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἃ ὑμεῖς συνάγετε τοὺς πολλοὺς ἐλπίδι κρείττεσι.

Τουτέστιν αὐτοῖς ὑμᾶς τοῖς ἔργοις πείσω, ὡς v. 21.
ἀνόητος ὑμῖν ἢ περὶ τὰ ταῦτα εὐπέθεια· διὰ μὲν γὰρ τῶν ἔμπροσθεν πρὸς τὰς ποιούσας φησιν, ἐνταῦθα δὲ πρὸς τοὺς κεχρημένους ἀπεφήνετο.—Τουτέστι τὰ περιάμματα δεῖξω κενά, ὥστε ὑμᾶς αὐτοὺς πρὸς τὸ ἀνόητον ἀφροῶντας, γινῶναι τῶν τειούτων τὸ μάταιον.

Τουτέστιν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων πείσω αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἔχουσι κέρδος ἀπὸ τῶν γινόμενων.— v. 22.
Ἄτι τοῦ ἀνελεῖν ἐπεχειρεῖτε τοὺς ἀνευθύτους.— cod. f. 203. a.
Καὶ ταῦτα πάντα, φησιν, ποιῶντες, ἐπ' ἐμὲ ἀναφέρετε τῶν γινόμενων τὴν αἰτίαν, ὃ καὶ μεγίστην κατηγορίαν ἔχει τῆς γνώμης.—Ἄντι τοῦ τὰς πράξεις τοῦ ἀσεβοῦς βεβαιῶτε διὰ τῶν οἰκείων λόγων πολλὴν αὐταῖς προσμαρτυροῦσαι τὴν ἰσχὺν, καὶ οὐδὲν ἀνατιθέντες θεῷ τῷ τῶν ὄλων δεσπότη.—Ἐνταῦθά, φησιν, εἰ καὶ τις

ὑμῖν ἑλπίς σωτηρίας, καὶ ταύτην ἀφαιρέιτε· ὅλους σαυτῶν ποιῶσαι * διὰ τῆς ὑποσχέσεως τῶν γενόμενων.—Ταύτης ἕνεκεν τῆς αἰτίας, φησὶν, οὐκέτι ἐν ἀπειλῇ στήσω τὸ δεινόν· ἀλλ' ἐπαγαγὼν τοὺς βαρβάρους, πικίλας παρ' ὑμῶν εἰσπράξομαι τιμωρίας.—Ταυτέστιν ἀπαλλάξω τὸ πλῆθος τῆς ὑμετέρας ἀπάτης.

C A P. XIV.

v. 1. Ταυτέστι κατ' οἶκον συνῆλθον πρὸς με, καὶ ὡς φίλοι ἐκαθέζοντο.—Πρεσβυτέρους, τοὺς του λαοῦ ἐξάρχους καλεῖ.

v. 2. Ἄγνοοῦντί μοι, φησὶ, τῆς παρουσίας τὴν αἰτίαν, ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς τὰ ἐν ἀπορρήτῳ τῆς διανοίας τυγχάνοντα.

Ταυτέστιν ὡς ἀπογυῶντες ἅπαντα διαπράττονται, μικρὰ φροντίζοντες τῆς ἀπειληθείσης τιμωρίας.

v. 3. Ἐπειδὴ γὰρ ἤτουν μὲν ἐκείνοι ἀπόκρισιν τὸν προφήτην, πανταχοῦ δὲ ὁ δίκαιος ἀναμένων τοῦ Θεοῦ τὴν ἀποκάλυψιν, τὴν πρὸς τὸ πλῆθος ἐποιεῖτο διάλεξιν, ἀναγκαίως ἐν ἀπορρήτῳ τῆς διανοίας τῷ προφήτῃ γνωρίζει καὶ τὴν ἐκείνων γνώμην.

Ἄλλ' οὐκ ἔστιν ἴδιον τοῦ δικαίου κριτοῦ καὶ πλανῶν τὸν προφήτην, καὶ πλανηθέντα κολάζειν. Οὐ τοίνυν κατ' ἐνέργειαν λέγει τὸν προφήτην πλανῶν, ἀλλὰ κατὰ συγχώρησιν.—Οὐ μάλιστα φησὶ ταύτην ἐπείνεις ἐξάξω τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐκείνων ὀλέθρου εὐεργετῶν, καὶ τῆς ἐκείνων εὐσεβείας ἐλευθερῶν βούλομαι γὰρ αὐτὸν ἔχειν λαόν, καὶ εἶναι αὐτῶν θέλω Θεός, πᾶσαν αὐτῶν κηδεμονίαν ποιούμενος.—Τὴν ἴσιν τιμωρίαν ἀπειλεῖ καὶ τῷ κακῶς ἐρωτῶντι, καὶ τῷ κακῶς ἀποκρινομένῳ.

Ἐὰν ἀμαρτήσαν ἔθνος κολάσει βουληθῶ καὶ λιμῷ παραδοῦναι, μετανόια δὲ χρήσασθαι μὴ βουληθῶσιν εἰ κολαζόμενοι, οὐδεμιᾶς τεύχονται συγγνώμης, οὐδὲ εἰ Νῶε καὶ Ἰωβ καὶ Δανιὴλ εὐρεθείη ἐν αὐτοῖς· ἀλλ' οὗτοι μὲν τῆς οἰκείας δικαιοσύνης τρυγῆσωσι τοὺς καρπούς, καὶ τῆς σωτηρίας ἀπολαύσονται, ἐκείνους δὲ τῆς ἐπαγόμενης οὐκ ἀπαλλάξωσι τιμωρίας.

Τούτων δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐμνημόνευσε Νῶε, τοῖς εἰρημένοις τῶν κατὰ τοὺς χρόνους αὐτῶν γενόμενων λίαν συμβαινόντων· ὅ τε γὰρ Νῶε ἐν ἀσεβῶν εὐρεθείς γενεᾷ, οὐκ ἴσχυσε τῆς τοῦ κατακλυσμοῦ πανλευθρίας, ἀπαλλάξαι τοὺς μετανόια χρήσασθαι μὴ βουληθέντας· καὶ ὁ Δανιὴλ ὡσαύτως κατὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας γενόμενος καιρὸν, τοὺς μὲν ἄλλους διὰ τὴν πολλὴν ἀσέβειαν οὐκ ἐλευθέρωσε τῶν ἐπενεχθέντων κακῶν· αὐτὸς δὲ καὶ δορυάλωτος γενόμενος τῶν πολεμίων ἐκράτησεν καὶ τοὺς ἀνδραποδήσαντας ἔλαβεν ὑψηλούς· οὐδὲ εἰ τοῦ Ἰωβ δὲ παῖδες τῆς τοῦ πατρὸς δικαιοσύνης ἀπώοντες· μόνος δὲ κρείττων τῆς τοῦ πολεμήσαντος ἐπιβουλῆς ἀπεφάνθη.—Νῶε γὰρ πειθεόμενος ἔσχε τοὺς τῆς οἰκείας ἅπαντας· καὶ Ἰωβ προσελθόντων τῶν φίλων, τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐποίησατο ἰκεσίαν· καὶ Δανιὴλ ὑπὲρ αἰσθεμένων τοῦ πταίσματος ἐποιεῖτο τὴν πρεσβείαν· ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ἐνταῦθα ὁ προφήτης περὶ τοῦ λαοῦ ἰκέτευεν, βουλόμενος αὐτὸν παραμυθήσασθαι ὑπὲρ ὧν οὐ προσδεκτέα γίνεται αὐτοῦ ἢ προσευχῇ, δείκνυσιν μὲν αὐτῷ τὸ ἀμετάβλητον τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ· ἄγει δὲ εἰς παράδειγμα τοῦ γινομένου ἀνδρα ἀγίους καὶ ἐναρέτους, τὸν Νῶε, τὸν Ἰωβ, τὸν Δανιὴλ.

Οὐκ ἐπειδὴ πάντες εἰς τὸ χεῖρον ἐξέκλιαν, καὶ τοὺς ἀναίτιους ὑπάγω τῇ δίκῃ· οὕτω γούν εἰ καὶ εἰ δίκαιε εἰς ἀποικίαν ἀποῆλθον, ὡς εἰ περὶ τὸν Δανιὴλ, καὶ Ἐζεκιὴλ, καὶ Ἱερειάν· ἀλλ' οὖν οὐδὲ ἐβλάβησαν ἀπὸ τῆς ἀποικίας· ἐπιφανέστεροι γούν ἐκεῖ γεγονάσιν.

Θεοδώριτος καὶ Πολυχρονίου. Θάνατον δὲ καλεῖ τὴν αἰφνίδιον τελευτήν· βρομφαίαν δὲ τὴν σφαγὴν· λιμὸν θληνότε τὴν ἔνδειαν· θηρία πονηρά, τοὺς ὡμῶς ἐξανδραποδήσαντας.

Γενὺς αὐτῶν τὸ ἀμετάβλητον τοῦ τρόπου, παραδείγματι λοιπὸν βούλεται δεῖξαι καὶ τὴν αὐτοῦ περὶ τὸ πλῆθος κηδεμονίαν, κακείνων κατὰ σύγκρισιν τῶν περιούκιων περιφανεστέραν τὴν περὶ τὸ κακὸν ἐπιμέλειαν.

C A P. XV.

Ἐῦλα δὲ θρυμῷ λέγει τὰ ἄγρια, οἷον κυπά-

cod. f. 204. a.

v. 23.

v. 2.

* ita cod.

v. 9.
cod. f. 203. b.v. 20.
cod. f. 203. b.

ρισσιν, κέδρον, πίτυν, καὶ ὅσα ταιαῦτα· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τε οἰκοδομὴν, καὶ ἐν ἑτέροις πλείοσιν ἐστὶν ἐπιτήδεια, ἢ δὲ πρὸς τὸ καρποφορεῖν μόνον· ὅπερ εἰ μὴ προσείη, παντάπασιν ἄχρηστος εἰς ἐργασίαν καθέστηκεν· ἵνα εἴπῃ, ταῖς μὲν ἔθνεσιν ὑπεστὶν ἐλπίς σωτηρίας, διδασκάλων ἐπιστάσια, προφητῶν λόγοι, ἀποστόλων κήρυγμα, οἰκονομία ἢ διὰ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἐσόμενα θαύματα· τούτοις δὲ οὐδὲν τούτων ἐνέλειψε· καὶ γὰρ καὶ προφήται καὶ πατριάρχαι, καὶ παραδόξων μεγαλουργία, καὶ τῶν δεδωμένων ἀγαθῶν τύποι, καὶ εἰκόνες, καὶ προρρήσεις· οὐ μὴν σωφρονέστεροι κατέστησαν τὸν τρόπον.—Τουτέστι, τί λέγω; εἰς τί τῶν ἀναγκαίων οὐκ ἐπιτήθειεν τὸ φυτόν; ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν τυχεύσαν χρείαν· ἵνα εἴπῃ ὅτι οὔτε ἄλλοις εἰσὶ χρήσιμοι, ὅπερ ὄφειλον, ἐκ τοῦ νόμου παιδευόμενοι· ἀλλ' οὐδ' ἑαυτοῖς ἐπιτήθειοι γεγονάσι.—Ἡ γὰρ πρὸς καρποφορίαν λοιπὸν ἄχρηστος, εἰς οὐδὲν ἕτερον ἢ εἰς καῦσιν ταῖς γεωργίαις ἔγκειται.

C A P XVI.

cod. f. 204. b.

Οὕτω πλήξας αὐτοὺς τῆ τοῦ Χαναάν δυσγενεία, κατὰ μέρος καὶ τὴν αὐτῶν παρανομίαν, καὶ τὴν ἰδίαν διηγεῖται εὐεργεσίαν.—Οὐ διὰ τὴν τοῦ τρόπου μόνου ὁμοιωτήτα, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ χρόνου ἀρχαῖον.—Τουτέστιν ἔτι τὴν αἶνον τοῦ καταλύσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

v. 4. Τοῦτο ἐκ μεταφορᾶς τῶν βρεφῶν, τῶν μετὰ τὸν τόκον λυόμενων καὶ ἀπονιπτομένων καὶ τοῦ μητρώου αἵματος ἀπαλλακτομένων· σὺ, φησὶ, τούτων οὐκ ἀπηλλάγης, ἀλλ' ἔτι καὶ σήμερον φέρεις τῆς μητρώας νηδύος τὰ σημεῖα.—Οὐκ ἐδέξω, φησὶ, τὰ τῆς διδασκαλίας, οὐδὲ τὰ προσενεχθέντά σοι διὰ τοῦ νόμου σπάργανα· ἵνα εἴ τι ἂν τῶν μελῶν ἐν ταῖς ὠδίσι σου εὐθέως παρατραπῆ διευδύνηται, τὸ προσήκον ἀπολαμβάνει σχῆμα.—Βούλεται οὖν εἰπεῖν, φησὶν, ὅτι ἐν πολλῇ ἐτύγχανες ταλαιπωρία, ὡς μηδὲ ζῆν δύνασθαι, ἵνα καὶ τὰ νενομισμένα ἐπὶ ταῖς τικτομένοις ἐπὶ σοὶ γίνηται.

v. 6. Ἐκδηλον ὡς αἰνίττεται κατ' ἐκείνου καιροῦ καταλιπεῖν Ἑβραίους τὸν θεὸν ἐν ταῖς συμφο-

ραῖς.—Ἴνα εἴπῃ, προσέταξα, καὶ ἐξ ὀλίγων v. 7. πλείους γεγονάτε· καὶ ταῦτα τῆς κακουχίας κωλυούσης τὴν πολυγονίαν, καὶ τοῦ νόμου ἀναίρωντας τὰ τικτόμενα.—Οὐ μόνον, φησὶν, ἐσώσα, ἀλλὰ καὶ εἰς πλῆθος ἐπιδύουσαι, δίκην τῶν ἀπὸ γῆς βλαστημάτων.

Ἴνα τὴν περιουσίαν δείξῃ τοῦ πλούτου, ὃ ἐπὶ v. 10. τῶν βασιλίδων μάλιστα γίνεσθαι φιλεῖ.—Ἀντί τοῦ, ἀπηλλάξά σε τοῦ φόβου τοῦ ἐπιτημένου ἐκ τοῦ νόμου τοῦ Φαραῶ· καὶ δι' ὅλου σχηματίζει τὸν λόγον ὡς ἐπὶ ἀνδρὸς γυναῖκα καλλωπίζοντας.

Ἄλλο τί εἶδος περὶ τὴν κεφαλὴν τιθεμένον, πολύτιμον μὲν ὄν, ἔχον δὲ διήκοντα μαργαρίτην v. 11. μέχρι τοῦ μυκτῆρος.—Ἴνα εἴπῃ βασιλίδι πρέπυσαν τιμὴν δέδωκα, ὥστε παρὰ πάντων θαυμάζεσθαι.

Τὸν γυναικεῖον κόσμον.—Ἐκεῖνα μὲν οὖν ἐπι- v. 13. κατασκευὴ τῶν εἰδώλων εἰργάζου, ταῦτα δὲ ἐπιθεραπεία τῶν γινομένων· οὐ νομιζομένη ὡς πολλῶν γε ἀμείνων ὃ πεποιτικῶς τοῦ πειθθέντος.

Ἀποτροπιασμός λέγεται ἢ ἐπὶ τῆ μή τι κα- v. 21. κὸν γενέσθαι θυσία τελευμένη· ὅπερ ὁ νόμος ἀποπομπᾶν ἐκάλεσε, κελεύσας τὸν τράγον ὡς ἀποστάτω ἀπαγόμενον ἀφίεσθαι κατὰ τὴν ἔρημον.

Ἐκθεμα δὲ λέγει, αἶον τὲ προαγώγιον, ἐν- v. 24. θα τὰς πόρναις τρέφειν εἰώθασιν.—Ὅτι πάντων τῶν ἔθνῶν τὴν ἀσέβειαν ἐμιμήσαντο· τὸ γὰρ ἐν ἀρχῇ πάσης ὁδοῦ, ἵνα εἴπῃ κατὰ τὰς ὁδοὺς τὰς ἐπαγούσας ἐπὶ τὰ ἔθνη· ὥστε ἀπὸ τόπου τοῦ ἐναικῶντας σημάσαι.—Τουτέστι, διέφθειράς σου τὴν εὐπρέπειαν, καὶ τὸν κόσμον ἀπώσω, τοῖς εἰδώλοις προθεῖσα.—Ἐχρήσατο μὲν οὖν ἔτι τῆ τῆς πόρνῆς μεταφορᾶ· βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι εὐκολος πρὸς ἀπάτην ἔγινου.

Τοῦ ναοῦ τὸν κόσμον, τῆς βασιλείας τὴν v. 36. κατάστασιν, τὰ λοιπὰ οἷς εἴωθε πόλις φαιδρυνεσθαι—Γυμνὴν μὲν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν ἄνωθεν ῥοπήν· ἀσχημονοῦσαν δὲ, διὰ τὸ ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις πεπεισμένα.

Οὐ τοῦτο δὲ λέγει, ὅτι μετὰ τὸ λιθοβοληθῆ- v. 40. ναι κατασφάττει, ἐπεὶ μὴ δυνατόν ἦν, ἀλλὰ τοῦ μὲν νόμου ἐμνημόνευσε τοῦ λίθοις βάλλεσθαι

ὑπὸ πάντων τὰς μοιχαλίδας παρακελευσμένου, ἵνα παραστῆσαι τὸ δίκαιον.

v. 44. Ἀρμόττει σοι, φησὶν, ἡ περιφερομένη παροιμία, ὅτι τῇ μητρὶ ἔοικεν ἡ θυγάτηρ· μητέρα δὲ αὐτῆς ἄνω τὴν χετταΐαν ὠνόμασεν.—Ἄνδρα δὲ αὐτῆς λέγει τὸν βασιλέα τέκνα δὲ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος.—Αἰνιττόμενος τὰς ἰ φυλάς· εἰ γὰρ καὶ Χανανίους, φησὶ, καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη ἀγνοεῖν σχηματίση, οὐδεμίαν σοι ἀπολογίαν παρέξει τὰ ταῖς ἰ φυλάς συμβαίνοντα· ἐπεὶ μηδὲ ἀρχαῖα, ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν τὰ κατ' αὐτοὺς γεγένηται.

v. 48. Σημειώτεον ὡς οὐκ ἐπὶ τῆς τιμωρίας ὁμοίωσεν· ἀνέμενε γὰρ τὴν μετάνοιαν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐλέγχων· ἦν γὰρ ὁμολογούμενον ἀπὸ τῶν ἔργων.

cod. f. 206. b. Εἰ καὶ ἐτιμωρησάμην αὐτοὺς, οὐ καταλείψω τέλος ἐν ταῖς συμφοραῖς· λέγει δὲ τὰς πέραν τοῦ Ἰερδάνου φυλάς, ὡς εἴρηται.—Τουτέστιν ἐπαναξῶ καὶ σὲ μετ' αὐτῶν· τὸ δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἐμφαίνειν, οἶμαι τὸ τὴν οἰκίαν ἀξίαν τὴν βασιλικὴν ἔξειν φυλήν.—Ταῦτα δέ, φησιν, ἔσται μετὰ τὸ δεῦναι σε τιμωρίαν τῶν πλημμελημάτων, ἐπειδήπερ ταῖς συμβουλαῖς πεισθῆναι οὐκ ἐβουλήθης.—Σαφῶς γὰρ διὰ τούτων ταῖς δύο ἡμισειφυλαῖς ἐπισυνάπτει τὰς λοιπὰς.—Ὅπερ γὰρ πολλαχῶς ποιεῖ, πάντων ὁμοῦ τὴν ἐπάνοδον προσλέγων· τούτο καὶ ἐνταῦθα ὑπισχνεῖται.

v. 49. —Εἰ μὴ ἐμεμαθήκεις, φησὶ, τῶν Σοδομων τὴν τιμωρίαν, καὶ περιεφέρετο ἐν τῷ στόματί σου ἡ ἐκείνων πανολεθρία, ὃν τρόπον νῦν ἡ σὴ πολιορκία ἐν ταῖς τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης πόλεσι· τί γὰρ πλέον ἂν εἰργάσω κακόν; οὐδὲ γὰρ τὸ ἐκείνων ὠνήσεν σε παράδειγμα, ἀλλ' εἰδυῖα τά τε ὑπ' αὐτῶν τελημνηθέντα, τά τε ἐπενεχθέντα αὐταῖς κακὰ, οὐδὲν ἦστον ἐπέμεινας παρανομοῦσα.

v. 57. Ἐπειδὴ τείνου, φησὶν, οὐκ ἔλαττον ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ μείζον εἰς ἀσέβειαν πεφόρασαι, θέξαι τῶν σῶν ἔργων τὴν ἐπικαρτίαν.

v. 61. Τουτέστι τῇ ἐμῇ φιλανθρωπία ἐργάσομαι ταῦτα.—Ταῦτα δέ, φησι, τοῦτον ἐργάσομαι τὸν τρόπον, ἵνα ἐκ παραλλήλου λογιζομένη, ὡς ἀσεβεῦσα μὲν ἀτίμως τε τῆς ἐνεγκούσης μετανέστης, καὶ εἰς ἐσχάτην ἐκ τῶν συμφορῶν πε-

ριπέτωκας αἰσχύνῃ· νεύσασα δὲ πρὸς ἀρετὴν, ἀπηλλάγης μὲν τῶν δυσχερῶν, ἀπείληφας δὲ τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα.—Τουτέστι παρέξω σοι ὥστε αὐξήσιν τῶν ἀγαθῶν λαμβάνειν, οὐκ ἐκ τῆς σῆς ἀγνωμοσύνης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐμῆς φιλανθρωπίας.

C A P. XVII.

Πρόφθεις ἔχει, φησὶ, κρατῆσαι τῶν Ἱερροσολύμων. Λίβανον γὰρ καλεῖ τῆς γῆς τὴν ἐπαγγελίαν, ἐπειδὴ μέχρι τῶν τόπων ἐκτείνεται ὁ Λίβανος.—Ἦδη γάρ, φησιν, ἐπιβάς τῶν Ἱερροσολύμων, πᾶν εἴ τι λαμπρὸν κατὰ τὴν πλὴν ἐτύγγανε, τούτο λαβὼν ᾤχετο· ἡνίκα καὶ τὸν Ἰωακείμ ἀνελὼν, ἄταφον ἔβριψε πρὸ τῶν τοιχῶν, ὡς μαρτυρεῖ Ἱερεμίας, καὶ Δανιὴλ ἐπισημαίνεται· ἐκλεκτὰ δὲ καλεῖ τῶν κειμηλίων τὸν κόσμον· κέδρον δὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα, ἅτε τῶν ἀπάντων κρατοῦντα.

Ἴνα εἶπη ἔτι οὐ τοῦτον μόνον ἀπέκτεινε, ἀλλὰ καὶ τὸν παῖδα τούτου αἰχμάλωτον ἔλαβεν· ἄκρον γὰρ ἀπαλότητος αὐτῆς ἔφη τῆς κέδρου, ἵνα εἶπη αὐτοῦ τοῦ βασιλέως· λέγει δὲ τὸν Ἱερχονίαν· οὗτος γὰρ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωακείμ κατέσχεν, οὐκ ἀπὸ τοῦ Βαβυλωνίου ἀποδειχθεὶς, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀκολουθίας λαβὼν τὴν βασιλείαν· οὐ μὴν ἐπὶ πλείστον ἐκράτησεν, ἀλλὰ τοῦτον μεταστήσας ἔχειρτένησεν τὸν Σεδεκίαν· τὸ οὖν ἀπέκτισεν, ἀντὶ τοῦ ἀπέτεμεν, ἐπειδὴ μὴ κατὰ τὴν προτέραν ἀκολουθίαν ὡς παῖδα τοῦ Ἱερχονίου κατέστησε βασιλέα, ἀλλὰ τὸν τοῦ πατρὸς ἀδελφόν· θεῖος γὰρ ἦν τοῦ Ἱερχονίου ὁ Σεδεκίας.—Τουτέστιν μετέστησεν αὐτὸν ὥστε εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ· φαίνεται γὰρ ἐν δεσμοῖς τὸν ἅπαντα βίον τοῦ Ναβουχodonόσορ διανοίτας.—Δίκην, φησὶ, φυτοῦ ἀρδευομένου ἠβρύλετο αὐτὸν θάλλειν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν κομῆς, ἵνα τετραμμένα ᾄδωσι εἰ κλάδα αὐτοῦ πρὸς αὐτόν.—Μόνον γὰρ τοῦτο ἀπῆτησεν αὐτόν, πρὸς αὐτὸν βλέπειν καὶ ἐπιγινώσκειν τὸν εὐεργέτην.—Ὡσε γινώσκον εἶναι πᾶσιν ὡς παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν λαβὼν ἔχει.—Τουτέστιν πλέον τοῦ δέοντος ἐπεκτείνειν τὴν ἀρχὴν ἠβρυλήθη.—Τουτέστιν ὑπερέβη τὸς ὅρους πρὸς Αἰγυπτίους χωρήσας.—Ὡς

v. 3.
cod. f. 207. a.

v. 4.

ἔχοντα ὑπηκόους πλείονας, οὐ μὴν προσέθηκε καὶ μακρὸς τῇ ἐκτάσει ὡς ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνίου· ἐπειδὴ μὴ τοσαύτην τὴν ἀρχὴν ἔσχευ ὅσιν ἐκεῖνος.

cod. f. 207. a.

Τούτεστι παρέξω, ὥστε αἰνιγματωδῶς ποιησασθαι αὐτῷ τὴν προφητείαν διακελεύεται, ἵν' ἀγνοοῦντες οἱ ἀκούοντες τὰ λεγόμενα, σπουδαῖοι περὶ τὴν τούτων γέγονται ζήτησιν, καὶ δι' ἐρωτήσεως παρὰ τοῦ προφήτου δέξωνται τὴν ἑρμηνείαν.—Ἴνα μὴ τραχύτεροι γενόμενοι πρὸς τὴν ἀκρόασιν, ἀππηδήσωσι τῆς διδασκαλίας.

Τουτέστιν τοὺς ὀφειλομένους φόρους τῷ Ναβουχοδονόσορ, ἀπέστειλε τῷ αἰγυπτίῳ.

Τουτέστιν ἀνόγγειλον τὴν ἐμὴν ἀπόφασιν.—

v. 9. Ῥίζαν ἀπαλότῃος νῦν λέγει τῆς βασιλείας τὸ γένος, αἰνιττόμενος ὡς οὐκέτι κατὰ τοὺς πρῶτα βόντας εἰς ἑτέρας παρεπέμψει τὴν ἀρχήν.—Τουτέστιν ἀπωλεῖται ἐξουσία, δασμῶν τε εἰσφοραῖ, ἴλοιπὴ τῆς βασιλείας φαντασία.—Τουτέστιν οὐδεὶς τοῦ γένους ἄρξῃ· εἰ γὰρ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ γένους ἐφυλάχθη ἡ τιμὴ, διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελίαν, ἀλλ' οὖν τὸ τνηκαῦτα τέως ἢ βασιλικὴ κατάστασις παρὰ Ἰουδαίοις ἐπαύσατο.—Ἴνα εἴπῃ τὸ Ἰουδαῖον ἔθνος ὑποτάξαι ἐβουλήθη τῷ αἰγυπτίῳ.

v. 13.
Cod. f. 207. b.

Πεποίηκεν ἑαυτὸν τῆς χώρας, φησὶν, ἄρχοντα, συνθήκας μετ' αὐτοῦ θέμενος· ἄρα γὰρ τὰς συνθήκας, καὶ τὸν ὄρκον φησί.—Ἀντὶ τοῦ, ἀποστάς τοῦ Βαβυλωνίου, προσεκλήθη τῷ αἰγυπτίῳ.—Ἄλλ' οὐ κατεδυθησέσθαι ὁ ποιῶν ἀμαρτίαν· ἀλλ' εἰ παραβαίνοντες, φησὶ, τοὺς ὄρκους τῆς διαθήκης, οὐ σωθήσονται.—Ἴνα δείξῃ ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ συμμαχῶν τῷ Βαβυλωνίῳ φησὶν· ὡς Φαραὼ πολεμήσει τῷ Βαβυλονίῳ οὐκ ἔχοντι ὄχλον πολύν· ἀλλὰ καὶ οὕτως αὐτοῦ διακειμένου, τουτέστι μετ' ὀλίγων ὄντος, εὐρεθήσεται πολὺ αὐτοῦ ἀσθενέστερος αἰγυπτίος· ὡς πολιερκῆσαι αὐτὸν Βαβυλωνίον χάρακα βαλλόμενον, καὶ βελοστάσεις οἰκοδομῶντα· πολὺ δὲ ἐπικρατέστεροι εἰ πολιερκοῦντες τῶν πολιερκουμένων. ὡς ἐπὶ δικαστηρίου ἔφη, ἵνα τὸ εὐλογον τῆς ἀποφάσεως σημαίνῃ.—Τουτέστιν δίκας αὐτὸν εἰσπράξομαι ὑπὲρ πάντων τῶν ὑπὲρ ὧν ἀποφεύγων

τὴν φυλακὴν τῶν ἐμῶν νομίμων, ἐξεκλιέτο εἰς ἀμαρτήματα.

Κέδρον καλεῖ τὸ βασιλικὸν γένος· ἐπίλεκτον v. 22-

ὁ δὲ ἔφη ἐξελεγμένον παρὰ Θεοῦ παρὰ πάντας τοὺς τῆς φυλῆς· τὸ δὲ ἐκ κορυφῆς, ἵνα εἴπῃ ἐκ τῶν δοκιμασμένων ἐν ἀρετῇ.—Τὸ ἀπὸ κεφαλῆς ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς· τὸ δὲ παραφυσάδων, ἵνα εἴπῃ τοῦ γένους τὸ ἀπὸ καρδίας, ἀντὶ τοῦ τὸ δόκιμον, ἀπὸ τοῦ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν τοῦ κέδρου ἐν τῷ βάθει κείσθαι.—Τὸ δὲ ἀποκνείω ἀντὶ τοῦ λήψομαι· ἵνα εἴπῃ ὅτι οὐκ ἐκ τινος ἀκολουθίας ἔσται ὑμῖν τὰ χρηστὰ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐμῆς δυναμείας.—Τουτέστιν ἐν περιφανείᾳ αὐτὸν καταστήσω.—Τουτέστι πάντων ὑψηλότερον ἐργάσομαι τῷ δὲ μετεώρῳ, ἀντὶ τοῦ πᾶσιν εἶναι γνωρίμων.—Ἀντὶ τοῦ κατὰ διαδοχὴν ἔσονται ἐπίδοξαι, ὡς οὐκέτι διατηρησόμενον τοῦ γένους.—Τουτέστι κατωρθώσει πολλά· λέγει δὲ τὰ περὶ τοῦ Ζοροβάβελ· καὶ γὰρ ἐπίδοξος ἀνὴρ γεγένηται τῇ Θεοῦ βοουθείᾳ.—Τουτέστιν οὐ κατὰ τοὺς νῦν βασιλέας φανέεται, μόνον ἔχων τοῦ βασιλέως τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ περιβλεπτος αὐτοῦ ἔσται ἢ ἐξουσία.—Ἴνα εἴπῃ, πολλοὶ τῆς αὐτοῦ δευθήσονται προσασίας· ὄρνεα γὰρ καλεῖ τοὺς πρακτικούς, πετεινὰ δὲ τοὺς κατὰ πόλεμον ὀξείας· κλάδους δὲ τοὺς ὑπηκόους, εἵτεον τὸ βασιλικὸν γένος· σκιὰν δὲ τὴν κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐξουσίαν· τὸ δὲ ἀναπαύσονται, ἀντὶ τοῦ ἡσθήσονται αὐτοῦ τῇ ἀρχῇ· ἵνα εἴπῃ οὐδεὶς ἔσται πρὸς αὐτὸν διαστασιάζων.—Ἀντὶ τοῦ ἐν προτέρᾳ ἔσται καταστάσει, ἔχων τοὺς ὑπηκόους μετὰ ἀσφαλείας αὐτῷ δουλεύοντας.—Τουτέστι τοὺς ἐνυσχύνοντας, καὶ πάντων τὴν ἀφθονίαν ἔχοντας· τούτους ἀφαιρούμενος τῶν προσόντων.

C A P. XVIII.

Οὐχ ἀπλῶς δὲ τὴν ἐν ὄρεσι βρώσιν κωλύει, ἀλλὰ τὴν περὶ τὰ εἶδωλα θεραπεῖαν ἐκκόπτων.

v. 6.
cod. f. 208. a.

Συντόμως δέ, φησι, λέγω· οὕτως φανέεται δίκαιος, ὅς οὐκ ἐμιμήσατο τῶν προγόνων τὴν παρανομίαν· καλῶς δὲ τὰ ἐνδυμήματα, ἵνα δείξῃ παρ' αὐτῶν νεθέντα.

Αὐτὸς ἑαυτοῦ τῆς τιμωρίας καὶ τοῦ θανάτου ἔνοχος εὐρέθη.

v. 10.

Πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου κατασκευάζει ἀνελεῖν παντελῶς τὴν παραβλήν ἐκείνην βουλόμενος· φησὶν οὖν, ὡς ὁ λοιμὸς ἀνθρώπους παίσας παῖδα χρηστὸν, εὐ δὲ αὐτὸ τὸ εἶναι αὐτοῦ πατὴρ αἰτίας αὐτῇ γενήσεται τιμωρίας εἰ δικαιοπραγῇ, ἀλλ' ἄθως μενεῖ, εἰ καὶ προγόνους ἔσχε πονηροτάτους· οὐκοῦν ὑμεῖς τιμωρεῖσθε, φησὶ, οὐχ ὅτι προγόνους ἔσχετε πονηροὺς, ἀλλ' ὅτι μιμηταὶ τῶν προγονικῶν γεγονάτε κακῶν.—Ἴνα δείξῃ ὅτι ἐκ πολλῆς σπουδῆς αὐταῖς ἐσφράττετο τὸ κακόν.

Ἐπερωτήσετέ, φησι, διὰ τι διήκε εἰς τοὺς παῖδας ἢ τιμωρία τοῦ πονηροῦ πνεύματος; ἀκούσατε ὅτι οὐκ ἐμιμήσατο τὴν πονηρίαν ἐκείνου.—Οὕτω φησὶ δικαίως ἐρίζω πρὸς τὰς ἐκάστου πράξεις, ὡς καὶ ταῖς ἀμαρτάνουσι πολλὰ, καὶ μετανοοῦσιν ἐξ ὅλης καρδίας, συγγνώμην νεύμαι καὶ ταῖς δικαιοπραγήσασί ποτε, εἶτα μεταβαλλόμεναι, καὶ ἀνίατα ἀμαρτάνουσι, τὰς τιμωρίας ἐπάγειν οὔτε γὰρ χρὴ πρὸς ὀλίγον εἶναι χρηστῶς, εἶτα πονηροῦς· δοκεῖμεν γὰρ καὶ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐκ ἐπιμελεῖα καὶ πόθῳ τῇ περὶ τὸ καλὸν αὐτὸ κατεργάζεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς εἶθι φερόμενον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Μὴ ταραττέτω ἡμᾶς τὸ λέγειν, παραπτώματι αὐτοῦ· τὸ γὰρ παράπτωμα ἐπὶ τῆς ἐμόνου μεταβολῆς τέθηκε, καὶ τῆς ἀμεταβλήτου περὶ τὸ καλὸν ἔξεως.

Κατ' ἐρώτησιν ἀναγνωστέον. Ὅθον μὲν οὖν λέγει τὴν πράξιν ὡς τὸ οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν· βούλεται δὲ εἰπεῖν, μὴ ἄρα τὰ παρ' ἐμοῦ γινόμενα οὐκ ἐπαινετά; ἢ τὰ ὑμέτερα, κατηγορίας ἄξια;—Ἐγὼ γάρ, φησι, τὸν εὐσεβείας ἐπιμελόμενον, εἶτα βεύσαντα ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐξετάζων, τῶν ἀμαρτημάτων ἀπαιτῶ τὴν δίκην· λαμβάνει δὲ ἐνταῦθα τὸν ἀμετάβλητα πταιόντα· τὺτο γὰρ σημαίνει τὸ καὶ ἐναπεθανεῖται ἐν αὐτῷ, ἀντὶ τοῦ διὰ παντὸς τοῦ βίου.—Αὐτὰ γὰρ βεῖα τὰ πράγματα ὅτι αἱ μὲν κρίσεις ἐρῶναι καὶ δίκαιαι, ἢ δὲ ὑμέτερα προαίρεσις παρανομίας ἔσαι μεστή.—Τουτέστι ἐὰν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ἐστήσατε τὰ εἰ-

θωλα, καὶ ἂν ἐμκλύνετε τὰ ἁγία μου, καὶ ἐξυβρίσατε εἰς τὸν νόμον· νῦν οὖν μεταγνώτε, ἄλλην διάνοιαν ἐπὶ ταῖς προτέροις λαβόντες.—Ὡσπερ ἤδη παλαιωθέντων ἐπὶ ταῖς ἀμαρτήμασιν.

C A P. XIX.

Ἀντὶ τοῦ, μήνυσον αὐτῷ τῶν συμφερῶν τὸ μέγεθος.—Ἀντὶ τοῦ, τὸ βασιλεύς ἔσχεν ἀξίωμα.—Τουτέστι τὸν περὶ αὐτοῦ ἐδέξαντο λόγον, ὡς περιφανοῦς δηλονότι.—Τουτέστιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν γενόμενος πρόκειται πρὸς τὸ παθεῖν καὶ διαφθαρεῖν· λέγει δὲ τὸν Ἰωάχας.—Ὡς ἐπὶ ἀλόγου, αὐτὸν δὲ τὸν Ἰωάχας φησὶν· ἔλθων γὰρ ὁ αἰγύπτιος, καὶ δήσας αὐτὸν ἀπαικὸν εἰς αἰγυπτίους ἔλαβε.—Τὸ δὲ ἀπώλετο ἢ ὑπόστασις αὐτῆς τὸ τὸν Ἰωακὴμ, τὸν ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου καταστάντα ἀλδῶναι ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου.—Ἀντὶ τοῦ ἕτερον ἔταξε βασιλέα· λέγει δὲ τὸν Ἰεχονίαν.—Καὶ πάλιν αὐτὸς, φησι, τῷ αὐτῷ φρονήματι ἐκέχρητο.—Τουτέστι κατὰ τῶν ὁμοφύλων ἐπῆρετο.—Ἴνα εἴπῃ καὶ μικροῦς καὶ μεγάλους ἀδικῶν διετέλει, ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς τῆς βασιλικῆς.

Ἴνα εἴπῃ τοὺς ὑποτεταγμένους τῷ Βαβυλωνίῳ.—Τοῖς ὑποτεταγμένοις, φησὶν, ὑπέστρεψε πολιρκεῖν.—Ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ γενόμενος, πρόκειται εἰς τὸ παθεῖν.—Ἴνα τὴν ἐσχάτην εὐτέλειαν παραστήσῃ, ὅτι οὐχ ὡς λέοντα συνέλαβεν, ἀλλ' ὡς τι τῶν εὐτελεστάτων.—Καλῶς δὲ τὸ ἐν κηρῇ προσηγόρευσεν, ἵνα τὴν εὐτέλειαν παραστήσῃ· ἵναικα γὰρ τὸ φρόνημα παραστήσῃ· ἐβούλετο, λέοντι παρείκασεν· ὅτε δὲ τὴν συμφορὰν παρέστησεν, εὐτελεῖ παραδείγματι ἔδειξε τοῦ κρατεῦντος τὴν τολαιπωρίαν.—Οὐ γὰρ ἀνδρείος ἀνῆρέθη, ἀλλ' ὡς εὐτελῆς θέσιμος ἦγετο.—Αὐτῇ, φησὶν, ταιαῦτα παθεῖσα, αἰά περ προλαβῶν ὁ λόγος ἔδειξεν, οὐδὲν διέφερον ἀμπέλου πολυφόρου.—Ἴνα εἴπῃ ἐκ τῆς φυλῆς κατὰ τοὺς θεοὺς χρησμούς· οἱ βασιλεῖς διεῖπον· αἰνίττεται δὲ ὅτι αἱ μὲν δέκα φυλαί, ἐπειδὴ μὴ κατὰ θεῖαν ἐπαγγελίαν εἶχον τὸν κρατοῦντα, ἄλλος παρ' ἄλλου τὴν βασιλείαν λαμβάνων, οὐ τῆς διαδοχῆς τοῦ γένους σωζομένης, τοῦ δὲ δυνα-

v. 1.
cod. f. 209. a.

v. 2.

v. 8.
cod. f. 209. b.

v. 10.

στεύοντος εἰς τὸ διακεῖν καθισταμένου· ἐπὶ δὲ Δαυὶδ οὐχ οὕτως, ἀλλ' αὐτὸς τε λαμπρὸς δι' ἀρετὴν γεγένηται, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ τῆς βασιλείας παρεπέμφατο γέρας. Καὶ πάλιν. Τὸ εὖν ἐγένετο αὐτῇ, ἵνα εἴπῃ παρεσχέθη αὐτῷ παρὰ
 v. 11. θεοῦ τὸ ἀξίωμα.—Τὸ δὲ ῥάβδος ἰσχύος, ἀντὶ τοῦ βασιλεῖς κρατοῦντες.—Ἀντὶ τοῦ περίβληπτος γέγονεν ἔχουσα τοὺς βασιλεύοντας.—Ἀντὶ τοῦ ἅπαντες ἐμαρτύρουν τῇ περιφανείᾳ τῆς πό-
 v. 13. λεως.—Τρῆπικῶς ἅπαντα καὶ παραβολικῶς, ὡς ἐπὶ ἀμπέλου καὶ ῥοᾶς.—Ἀντὶ τοῦ ἐξελεξάμην· τούτεστιν οὐχ ὑμεῖς ἐμεῖ προσέλθατε, ἀλλ' ἐγὼ προενόησα ὄλου τοῦ γένους.—Τούτεστιν οὐδὲν ἤτησα παρ' ὑμῶν ἐπιγινώσκων μου τὴν δεσπο-
 τείαν.

C A P. XX.

Τὰ προστάγματα φησὶ τὴν δεκάλογον εἶναι· τὰ δὲ δικαιώματα, τὴν ἐπὶ τῇ λατρείᾳ τοῦ θεοῦ διάταξιν, καὶ τὰλλα τὰ τῆς δεκαλόγου χωρὶς προσταθέντα.—Ἴνα εἴπῃ, ὥστε αὐτοὺς μνημονεύειν μου, καὶ ἀφθόνου τῆς παρ' ἐμεῦ ἀπο-
 v. 12. λαύειν εὐεργεσίας.—Συνεχῶς δὲ μέμνηται τῆς περὶ τοῦ σαββάτου ἐντολῆς, ἐπειδήπερ τοῖς ῥαθυμοῖς ὁδὸς τίς ἦν ἐπὶ τὴν θείαν ἄγνοια γινώσκειν. Καὶ πάλιν. Ὅτι ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ λέγειν τούτο τοῖς πᾶσι παραινέει· ὡς διὰ τῆς συνεχοῦς μελέτης ἐν ἔξει τινὲ καταστῶσι τῶν κρειττόνων.

Προστάγματα καὶ δικαιώματα καλεῖ τῶν θουσιῶν τὰς διατάξεις· τὸ δὲ, οὐ καλῶ, ἐπεὶ μὴ ὡς ἀναγκαῖα προσετάγη, διὰ δὲ τὴν τῶν δεξαμένων ἀσθενείαν· ὡς ἂν μὴ δυσχερὲς αὐτοῖς φανείη ἢ ἐπὶ τὴν τελειότητα ἄθροα μεταβολή· τὸ δὲ, οὐ καλῶ, θαυμασίως ἐνεδειξάτο, ὅτι οὐ πρόπευσα θεῶν ἢ θυσία· διὸ καὶ διὰ τοῦ Ἡσαίου φησὶν, ὀλοκαυτώματα κριῶν καὶ στέαρ ἀρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι, καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ οὖν, προστάγματα οὐ καλῶ, οὐ τὴν νομοθεσίαν τοῦ θεοῦ διαβάλλει, ἀλλὰ τὴν πρὸς τῆς ἀτελεῖς συγκατάβασιν αὐτοῦ μνηύει.

Ἴνα εἴπῃ τοῦ γένους τῶν ἐξυβρίζοντων τῶν θεῶν.—Οὐχ ὡς βλάβην δυναμένου τοῦ θεοῦ ὑπο-

μείναι, ἀλλ' ὥστε μὴ τὴν αὐτοῦ πρῆσσηγορίαν κινῆν τῶν πεπειμημένων εἶναι.—Ἐπεὶ μὴ ἑτέρως φησὶν οὐκ ἔνεστι θεραπεῦσαι θεόν· ἢ τῶν δαιμόνων φεύγονται, καὶ τὴν νενομισμένην αὐτῷ ἐκτελοῦνται θεραπείαν ἐν τῷ ἤδη ἀφορισθέντε τόπῳ.—Τούτων φησὶ μεταβληθέντας τὸν τρόπον εἰκειώσονται.—Τοὺς ναζιραίους λέγει, καὶ εἰ τινες ἦσαν τριῶν κατ' εὐχὴν ἀνακείμενοι τῷ θεῷ.—Τὸ δὲ ἀγιασθήσονται, ἀντὶ τοῦ δοξασθήσονται
 v. 41. τέθηκον ὄραντες γὰρ ἅπαντες καὶ τὰς ἐμὰς εὐεργεσίας, καὶ τὴν ὑμετέραν εὐγνωμοσύνην, πλὴν ὠφέλιαν καρπώσονται τῶν μὲν καλυμμένων αὐτῶν θεῶν βλέποντες τὴν ἀσθενείαν, τὴν δὲ ἐμὴν διὰ τῆς περὶ ὑμᾶς εὐεργεσίας δυνάμει θεω-
 ρούντες.

Θαιμᾶν τὸν προφήτην, ἐγὼ γέ φημι, κατὰ τὸ παρὸν αὐτὴν τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὸν δαυὶδ δὲ λέγει τὰ ἅγια· τοῦτο γὰρ, ὡς φασιν, ἐκ τῆς Ἑβραίων γλώττης μεταφερομένη ἢ λέξις ἐρμηνεύεται· σιουεὶ καὶ κατὰ τῆς πόλεως καὶ κατὰ τοῦ ναοῦ.—Ναγέβ κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον, ὄνομα σημαίνει τόπου· ὁ δὲ Σύμμαχος σαφέστερον ἠρμήνευσε τὴν λέξιν· φησὶ δὲ, ἐπὶ δρυμέν τῆς χώρας τῆς μεσεμβρινῆς· βούλεται δὲ εἰπεῖν, ὅτι μῆνυσεν ὡς οὐ μόνον ἀλώσεται ἢ πόλις, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσης τῆς χώρας ἤξει τὸ κακόν.

Δρυμὸν οὖν λέγει τῶν εἰκητόρων τὸ σύστημα, καὶ οὐς ἐνόμισεν ὁ Σεδειάς ἔξειν συμμαχούς· ἵνα πανταχόθεν αὐτῶν τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἐκκόψῃ.

C A P. XXI.

Τούτο οὖν φησὶ, πρὸς ἐκείνην ἀποβλέπων ποιῶ
 v. 2. τοὺς λόγους· καὶ μὴ μόνον κατὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ἐνεγκῶν τὴν ἀπόφασιν, καὶ μὴν καὶ κατὰ πάντων τῶν ἐνοικούντων τὴν χώραν.

Τινὲς εἰρήκασιν τούτο μνηύειν τοῦ πολέμου τὴν βαρύτητα, ὡς τοῦ πλήθους τοῦ αἵματος διὰ παντὸς τοῦ σώματος· τινὲς δὲ τὴν ἐπίτασιν ἔφασαν τῆς δειλίας ὡς ἰδρωτι ῥεσμένων· ἢ τῆς τοῦ σώματος δυνάμεως λυομένης κατὰ τὴν φυσικὴν ἐκκρισιν ἀθρόως γενεμένης.

v. 11.
 cod. f. 210. a.

cod. f. 213. b.

v. 21.
 cod. f. 211. a.

v. 46.
 cod. f. 211. a.

v. 41.

v. 2.

v. 7.
 cod. f. 211. b.

v. 9. Ἴνα εἶπῃ, ὅσπερ εὐχερῶς ἀποτελεῖν τὸ ἑαυτῆς ἔργον· τὸ γὰρ περὶ τὸν φόνον ἀκώλυτον τῆς μαχαίρας παραστήσῃ βυβλίον, ἔδειξε τῇ σχήματι τοῦ λόγου μὴ μόνον αὐτὴν παρῶσαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτηδεῖαν πρὸς φόνον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἴνα εἶπῃ ἐπιτηδεῖαν αὐτὴν ἐποίησεν πρὸς τε τὸ κρατεῖσθαι, καὶ ῥαδίως τὸ ἑαυτῆς ἐκτελεῖν ἔργον.

v. 12. Κοινωνήσαντες γὰρ τῷ λαῷ τῆς παρανομίας οἱ ἱερεῖς, ἐκοινωνήσαν καὶ τῆς τιμωρίας· τούτους γὰρ ὠνόμασε παροικούντας, ἅτε δὴ ἔνδοθεν ἐν τῷ ναῷ διάγοντας, καὶ τὰς ἱερατικὰς λειτουργίας πεπιστευμένους.

v. 14. Μία γὰρ γέγενεν, ἥνικα τὸν μὲν Ἰωακείμ ἀπέκτεινε, πλεῖστα δὲ τῶν κειμηλίων ἐσύλησε· δευτέρα δὲ ἡ ἐπὶ Ἰερχοίου, ἕτε καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν αὐτὸν ἀπαγαγὼν, κατέστησε τὸν Σεδεκίαν βασιλέα· τρίτη δὲ ἐν ἧ ὅ τε Σεδεκίας ἀποκίσθη, καὶ ἡ πόλις ἐάλω, καὶ ὁ ναὸς ἐνεβλήθη.

Τουτέστι τὰς προτέρας ὑπερηκόντισε τιμωρίας.—Ἀντὶ τοῦ οὐκ ἀρκέσουσιν ἀντιστῆναι τῷ βαρβάρῳ.—Ἴνα εἶπῃ εἰς ἕσχατον φόβον καταστήσονται.—Μηνύει ἐνταῦθα τὴν πρὸ τῆς ἀλώσεως αὐτῶν τῆς πόλεως ταλαιπωρίαν· φαίνονται γὰρ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τὰ χεῖριστα πεπονθότες.—Διὰ τὸ πολλὸς θέλειν φυγεῖν λαθάνοντας τοὺς κρατεῦντας εἴρηται.—Τουτέστιν ἀλλ' οὐ διαδυνήσονται τῶν πολεμίων τὰς χεῖρας.

Ἀντὶ τοῦ τὰ κελουθέντα εἰς πέρας ἄγετε· ἵνα γὰρ μὴ νομίωσιν ὅτι ἀπὸ τῆς περιπαθείας οὐκέτι ἐπίσει αὐταῖς τὰ θειὰ ὁ Θεός, ἀναγκάως ἀπὸ τῶν πασχόντων ἐπὶ τοὺς παροῦντας μεταγαγὼν τὸν λόγον, διδάσκει τοῦ πράττοντος τὴν ἰσχὺν, ἵνα μειζρόνως φοβήσῃ τοὺς ἀκούοντας.

v. 1. 21. a. —Ἀντὶ τοῦ, ἐὰν ἐπαγάγῃ ὁ Θεὸς τὴν δίκην· πρόσωπον δὲ ξίφους ἐκάλεσεν αὐτὴν τὴν ἀκμήν.

—Ταῦτά, φησι, ποιήσω ὑπὸ παλαιᾶς ἀγανακτήσεως· οὐ γὰρ τοῦτο λέγει, ὅτι ἐπιχαρήσομαι, ὅτι οὐδὲ ὑπ' αὐτῶν τῶν θειῶν ἀμείνους γε-

v. 21.

γύνασι. Τὸν τρόπον τῆς πλάνης λέγει· ἔδον γὰρ ἐνταῦθα τὴν πρᾶξιν ἔφη· ἀρχαίαν δὲ, ἵνα εἶπῃ τὴν συνήθη.—Ἀντὶ τοῦ, τοῦτο δὲ ἀποσκοπεῖ διὰ μαντείας μαθεῖν, ὡς ἔθος ἔχει.—Δυο βού-

λεται δεῖξαι, ὅτι τὸ χρησμὸν ἐβούλετο λαβεῖν παρὰ τῶν ξοάνων, καὶ ὅτι καὶ συμβόλαις τισὶν ἐκέχρητο πρὸς τὸ προκείμενον. Καὶ μετ' ὀλίγα.

Ἀντὶ τοῦ ῥίψαι βέλη· ταύτη γὰρ τῇ λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ ἑβραῖος.

Προσθίκει δὲ εἰδέναι, ὅτι τῶν ἐσομένων οὐδὲν v. 22.

οἱ δαίμονες ἴσασι, καταστοχαζόμενοι δὲ τῶν πραγμάτων προλέγειν ἐπιχειροῦσι· καὶ ἔστι μὲν ὅτι κατ' εὐθὺ φέρονται, πολλάκις δὲ καὶ διαμαρτάνουσι· καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς θείας διδαχθῆναι γραφῆς· προειπόντες γὰρ διὰ Σεδεκίου τοῦ προφήτου νίκην τῷ Ἀχαάβ, τῆς ἀληθείας ἐξέπεσαν· οὐ γὰρ μόνον ἠτήθη παραταξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἀνηρέθη· καὶ ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν δεδομένον τῷ Ἰσραὴλ ἐπιστάμενοι νόμον, καὶ τὴν ἐξω τῶν τούτου διαγραφύσεων πολιτεῖαν ὄρῶντες, καὶ μέντοι καὶ τῶν προφητικῶν προρρήσεων, ἐπαῖοντες πανταχόθεν τὴν θείαν ἀγανάκτησιν ἐδιδάσκοντο· ταύτην τοίνυν καὶ διὰ τῶν μαντείων τῷ δυσσεβεῖ προσημάνον βασιλεῖ, ὅτι δεῖ πρῶτον τῇ Ἱερουσαλὴμ ἐπιστρατεῦσαι, καὶ χαρῶμασι καὶ χώμασι χηρῶσθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις πολεμικαῖς μηχανήμασιν.—Ἀντὶ τοῦ ἐπαλαλάξει ταῖς ὑπειναντίαις· οἱ γὰρ ἐκ τοῦ κρείττους ἐν ταῖς πολεμίαις γινόμενοι, μετὰ βοῆς κατὰ τῶν τραπέντων χηρεῖν εἴωθασιν.—Ἀντὶ τοῦ διατάξει πρὸς πόλεμον τὸ στρατόπεδον.—Βελουτάσεις μὲν λέγει τὰ πολεμιστήρια ὄργανα, δι' ὧν λίθους ἢ ξίφη, ἅτινα τοιαῦτα κατὰ τῶν τειχῶν τῶν πολεμίων ῥίπτουσιν.—Τουτέστι μαντεύεται ὁ Βαβυλωνίος, καὶ τοῦ μέλλοντος χρησμὸν ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν εἰδώλων, ὅνπερ τρόπον καὶ Ἰουδαῖοι παιῦσιν· ἀπαιτοῦνται γὰρ οὗτοι παιδόμενοι ταῖς κατὰ δαιμονικὴν ἐνέργειαν καλοῦσιν.

Ἀντὶ τοῦ, ἐλέγχων αὐτοὺς ἐπ' ἀδικίᾳ ἵνα εἶπῃ τὴν παρασπόνθησιν.

Τὸ οὖν ᾧ καθήκει μηνύει τὸν Ζοροβάβελ καὶ v. 27.

τὸν Ἰσοῦν καὶ τὸν Ἰωσεδὲκ, τὸν μὲν ἐν βασιλείᾳ τάξει ἐπόμενον τῷ πλήθει, τὸν δὲ ἱερέως· τὸ δὲ ἕως οὗ ἔλθῃ, ἀντὶ τοῦ ἄχρις οὗ ὁ τῆς ἐπανόδου καιρὸς ἀφίκεται.—Ἐμαντεύσατο οὐκ ἡ ῥομφαία, ἀλλ' οἱ ταύτη χρησάμενοι· ψευ-

θῆ δὲ τὴν μαντείαν καὶ ματαίαν τὴν ὄρασιν προσηγόρευσεν, ὡς ἀλλοτρίαν δὴ τῆς ἀληθείας ὑπάρχουσιν· εἰ γὰρ καὶ τότε ἀληθῆ προσήμα-
 νεν, ἀλλὰ τῶν θεῶν προφητῶν προσηγορευκῶν τὴν θεῖαν ἀπόφασιν· ἅπερ γὰρ ἐκείνων ἤκουσαν, προμηνύειν ἔδοξαν· πονηρὰ γὰρ συζῶντες οἱ ἀλι-
 τήρια δαίμονες, τῷ μὲν Ναβουχοδονόσορ διὰ τῶν μαντείων τὰ παρὰ τῶν προφητῶν διεπέρθευον· τοῖς δὲ Ἰουδαίοις διὰ τῶν ψευδοπροφητῶν τάναν-
 τία προσηγόρευον, εἰρήνην αὐτοῖς ὑπισχνόμενοι καὶ τῶν πολεμίων φυγὴν· ἔνθ' ἀπειθοῦντες τῷ θεῷ, καὶ ἀντιλέγοντες, καὶ γυμναὶ τῆς συνήθους προ-
 μηθείας γινόμενοι, παραδοθῶσι τοῖς πολεμίοις ὑπὸ τῆς δίκης, καὶ ἀληθεῖς ἀποφανθῶσιν αὐτῶν οἱ χρησμοί.—Οὕτως ἐντειλάμενος τῇ ῥεμφαίᾳ τοῖς τραχήλοις ἐπιτεθῆναι τῶν ἀνόμων καὶ πα-
 ρανόμως βεβιωκότων, ὡς τοῦ τέλους αὐτὸν ἐφ-
 θακότως παρακαλεῖται λέγων, ἀπόστρεψε τὸν κολέον σου, καὶ μὴ καταλύσης ἐν τῷ τόπῳ τού-
 τῳ ὧ γεγένησαι· ἐν τῇ γῆ τῇ ἰδίᾳ σου κρινῶ σε· ὑμᾶς δὲ φησι ὧ Βαβυλωνιοί, οὗς ῥεμφαίαν ὀνομάζω, πάντα πεποιηκότας ἃ παρεγγύησα· ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ γῆ δίκης ἀσπαιτήσω τῆς ἀσε-
 βείας.

v. 31.
cod. f. 212. b.

Τὸ εὐκόλον τῆς θεῖας δυνάμεως διὰ τούτων ἐδήλωσεν· ὡς περ γὰρ, φησι, τὸ ἐμφυσῆσαι ῥῆ-
 θιον, οὕτως εὐπετὲς καὶ λίαν εὐμαρὲς παραδει-
 ναί σε παντοδαπῇ τιμωρίᾳ.—Τὴν Μηδῶν καὶ Περσῶν ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Βαβυλωνίας διὰ τούτων ἠνέχετο, οἱ πᾶν εἶδος μηχανημάτων τοῖς περιβόλοις πολιορκιοῦντες προσήνεγκαν, καὶ νύκτωρ ἐν ἑορτῇ εἴσω τοῦ ἄστεως γεγνότες, ἅπασαν μὲν ἐχειρώσαντο τὴν πόλιν· ἐνέπρησαν δὲ τὸ πλεῖστον αἱμάτων δὲ καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰς ἀγυὰς ἀπάσας ἐπλήρωσαν.

C A P. XXII.

Τὸ γὰρ συντελέσαι, ἀντὶ τοῦ πάντα ἐπραξας τὰ κακά· τὸ δὲ εἰς συντέλειαν, ἀντὶ τοῦ μετ' ἐπιτάσεως, ἀλλ' οὐ παρέργως.—Ἐν ἐνὶ γὰρ ἡγουμένῳ καὶ προφήτῃ τὸ ὄλον σόζεται, εἰ εὐ-
 ρεθεῖν ὁ τοιοῦτος· μὴ εὐρεθείσης δὲ οἰκνὴ ζῆμης τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ πᾶν διαφθείρεται.

v. 12.
cod. f. 213. a.

Οὐκ εἶπεν δὲ ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν παν-
 τελῶς διορίσας τῶν δικαίων τοὺς ἀσεβεῖς· ἐπει-
 δὴ πονηρῶς περὶ τοὺς κηρύττουσας διέκειντο.—
 Ἀντὶ τοῦ μεταβαλλόμενον τῆς προτέρας κακίας.
 —Καὶ δεκνὺς τῆς τιμωρίας τὸ δίκαιον, ἐπή-
 γαγεν' τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, εἰς κεφαλὰς αὐτῶν
 ἔδωκα, λέγει ἀδωναὶ κύριος.

cod. f. 213. 1

C A P. XXIII.

Οἱ μὲν οὖν, φησι, πόρνας εἶναι ταύτας ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ πρὸς ὕβριν παραβάλλειν ἐκείνας τὰς πόλεις· εἰληφῆναι δὲ αὐτοὺς εἶμαι τὴν εὐ-
 νειαν, ἀπὸ τοῦ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ αὐτῶν ἀσεβείαν ἐλέγχειν τὸν προφήτην.—Ἄλλαι δὲ ἔφασαν τὸ ὄλα μωκισμὸν σημαίνειν, τὸ δὲ ὀλιβά μεμωκι-
 σμένην, οἰκνὴν μυκτηριζόμενας καὶ εὐτελεῖς παρὰ πάντας· ἐγὼ δὲ ἑβραίου τινὸς ἤκουσα λέγοντος, ὅτι τὸ μὲν ὄλα, σκηνὴ σημαίνει· τὸ δὲ ὀλιβά, σκηνὴ μου· καὶ σκηνὴν μὲν καλέσαι τὰς ἰφυλάς, ἅτε καὶ αὐτὰς ἐν τῇ γῆ τῆς ἐπαγγελίας τυγ-
 χανούσας· σκηνὴν δὲ μου καλέσαι τὴν Ἰερουσα-
 λὴμ, ὡς αὐτόστι τοῦ ναοῦ καθεστῶτος.

v. 3.
cod. f. 213. b.

Ἴνα εἴπη ἀσεβείαν λογιζομένη· περισκοπούσα γὰρ τοὺς περιόικους, πρὸς τὸν ἐκείνων ἐξομαίετο τρόπον.—Ἴνα τὸ πλῆθος παραστήσῃ τῆς ἀσε-
 βείας· πολλὴ γὰρ παρ' Αἰγυπτίους δυσδοξαίμοια.
 —Τουτέστι παντελῶς αὐτοὺς τῆς εὐθείας ἐξέ-
 κλιναν ὁδοῦ· λέγει δὲ Βαβυλωνίους.—Τουτέστιν ἐπέμεινεν τῷ κακῷ.—Διαβάλλειν δὲ αὐτοὺς εἰ-
 κεν ἐναυθῶσα οὐκ ἐπὶ εἰδωλολατρεία μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσελγείᾳ, ἀναγκαιῶς γὰρ ἀκλου-
 θεῖ τῇ εἰδώλων θεραπείᾳ, τοῦ βίου ἢ διαφ-
 θερά· σαφέστερον δὲ αὐτὸ ὁ ἑβραῖος ἔχει· φη-
 σὶ γὰρ· καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἵππων, τῆς ἐπιθυμίας τὴν μανίαν παριστῶν.—Ἀντὶ τοῦ τῷ μεγέθει τῶν δεινῶν, καὶ τοῦ φρονεῖν ἐκοτήσῃ, οὐδ' αὐμὸν εἶα τε οὖσα ἀυχεῖν, ἐφ' οἷς ἀγαθῶς ἠβρόνουν.—Κάλλιστα δὲ τῷ σχηματι-
 σμῶν ἐχρήσατο τὸ ἐπελάθει μου ὡς ἐπὶ ἀνδρὸς πλῆθ' εὐεργετήσαντος καὶ εἰς τιμὴν ἀγαγόντος.
 —Ὡς ἐπὶ γυναικὸς μαιχαλίδος ἀποστρεφόμενης μὲν τὸν ἴδιον ἄνδρα, ἀσπαζόμενης δὲ τὸν μοι-
 χόμενον.

v. 20.
cod. f. 214.

cod. f. 214

v. 35.

v. 37. Πολυχρονίου καὶ Θεοδορίτου. Πολλή δὲ ἡ τῆς ἀσεβείας ὑπερβολή· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ σφάζειν τοὺς παῖδας, ὅρος ἔσχατος ἀσεβείας· τὸ δὲ καὶ τοῖς δαίμοσι τὰ τριαῦτα προσφέρειν σφάγια, πάλιν ἐπίτασις τοῦ κακοῦ· τὸ δὲ καὶ ἐν σαρβάτῳ ταῦτα τελεῖν, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀναγκαία ἀπειρητο ἐργασία, μείζονα πολλῶν δείκνυσιν τὴν ἀσεβείαν· τὸ δὲ καὶ μετὰ τριαυτίτην ἐργασίαν, τῶν θείων ἐπιβαίνειν προθύρων, ποῖαν ἀσεβείας ὑπερβολὴν καταλείπει; διὸ καὶ τελευταῖον αὐτὸ τέθεικε. Τῶν αὐτῶν. Ταύτην, φησὶ, τὴν ἀσεβείαν ἐν τῷ ἀφιερωμένῳ μοι τετολυμένασιν εἰκω.—Τουτέστιν τῶν εἰδώλων.—Εὐφροσύνη γὰρ δαιμόνων ἢ τῶν ἀνθρώπων ἀπώλεια.—Τί γὰρ ἐρημότερον τῶν τὰ εἰδῶλα προσκυνούντων; ἐξ ἐκείνων φησὶ τῶν ἐρήμων ψυχῶν τὰ τῆς ἀσεβείας ἐκομιζέτο σοι διδάγματα· καὶ ἐδέχου ταῦτα ἐν μουσικαῖς ὄργανοις ἀνακρουσμένη τὴν ἡθεῖαν ἡγήν.—Οὐδὲ γὰρ παρὰ τῶν εἰδώλων λαμβάνουσιν εἰ τούτοις λατρεύειν αἰρούμενοι· ἀλλὰ τὰ θεόδοτα θῶρα τούτοις προσφέρουσι, παντοδαπὸν αὐτοῖς κόσμον περιτιθέντες.

v. 42. Ἐλεγον γάρ, φησιν, ὄργανοις χρωμένους τοῖς προφήταις, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς ἀψύχαις ἡ μαιχία ὑμῖν τελεῖται· καὶ πορνικὰ ὑμῶν τὰ τριαῦτα ἐπιτηδεύματα.—Τὸ δὲ δίκαια τέθεικεν, οὐ δικαιοσύνην αὐτοῖς μαρτυρῶν· ἀδικώτατοι γὰρ καὶ παρανομώτατοι, καὶ λίαν ὑπῆρχον δυσσεβέστατοι, ἀλλ' ἐκ παραθέσεως τῶν αὐτοῖς ἀσεβημάτων, τὸ δίκαια τέθεικεν· ἀντὶ τοῦ οὐ παρεξεταζόμενοι ὑπάρχουσιν.—Μιαιφρονίας, φησὶ, καὶ μαιχίας τίσεισι δίκας, τοὺς ἐραστῶν αὐτῶν λαμβάνουσαι δικασάς· καὶ ταῦτα πείσονται, ἅπερ αἱ μαιχέτριαι γυναῖκες καὶ ἀνδρόφονοι.—

cod. f. 245. a. Τούτων γάρ, φησὶ, ταῦτα ὑπεμενυσσῶν, καὶ λίθοις καὶ ξίφεσι καὶ πυρὶ δεδομένων, πᾶσα πόλις ὠφέλειαν καρπώσεται, μανθάνουσαι εἰς τῆς ἀσεβείας τὰ ἐπίχειρα· γυναῖκες πάλιν ἐνταῦθα τὰς πόλεις ὠνόμασεν. Τούτῃ τῆς ἀσθενείας ὑμῶν, φησὶ, κομιεῖσθε καρπούς· οὐ γὰρ ἀνάγκη ταύτην ἐδέξασθε ἀλλὰ γνώμη καὶ πόθῳ· ἐκ δὲ τῆς τιμωρίας ὠφέλειαν μεγίστην τρυγήσετε· τὴν τῆς ἐμῆς δεσποτείας ἐπίγνωσην.

C A P. XXIV.

Ἐπειδὴ γὰρ νηπιώδεις ἦσαν τὸν λογισμόν, καὶ τὰ αὐτὰ ἀκούοντες, γέλωτα ἐνόμιζον, ἀναγκαίως ποικίλει τῶν λόγων τὴν διήγησιν, πρὸς κατάπληξιν τῶν ἀκούοντων.—Λέβητα προσαγορεύει τὴν πόλιν, ὕδωρ δὲ ἐκχεόμενον τὰς παντοδαπὰς συμφοράς, καὶ διχαστήματα δὲ καὶ σκέλη καὶ ὄμους ἐξ ἐπιλέκτων κτηνῶν· τοὺς δὲ ἐν εὐπορίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει, ἄρχοντας τε καὶ ἡγεμένους καὶ ἱερέας κατὰ ταυτὸν παραδιδόμενους ταῖς συμφοραῖς· ὅσα δὲ ὑποκαίμενα, τοὺς πένια συζῶντας προτέρους τῷ λιμῷ παραδωθέντας· πῦρ δὲ τὸν Βαβυλώνιον καὶ τὴν τούτου παρατάξιν.

Ἀντὶ τοῦ ἤψατο μὲν αὐτῶν ἡ συμφορὰ, καὶ ἄχρηστα πρὸς πάντα γεγονάσιν· τὸ γὰρ ἐξέζησεν ἀντὶ τοῦ ἀπερίφθου, ἐκ μεταφορᾶς αὐτὸ λαβῶν τοῦ ἀναπαφλάζοντος καὶ δεχομένου πρὸς ἀπώλειαν.—Ἐδίδαξεν ἡμῖν ἐνταῦθα ὅτι καὶ ἄνω λέβητα τὴν πόλιν ὠνόμασεν· ἰὸν δὲ τοῦ λέβητος τὴν ἀμαρτίαν καλῶν· μεγίστη δὲ κατηγορία, ὅτι οὐδὲ τοσοῦτον πῦρ τῶν συμφορῶν τὸν τοῦ λέβητος ἰὸν ἐδαπάνησεν.

Τουτέστι πένθος ἐστὶν ἔχων ὑπόδειγμα τῶν ἀκαιρουμένων κατὰ τὴν πόλιν.—Ἀντὶ τοῦ βαρῆς καὶ ἀφόρητος, οὐ δεχόμενος τὴν ἐξ ἐτέρων παράκλησιν· ἔλαβε δὲ αὐτὸ ἐκ μεταφορᾶς τῶν τῷ πενθικῷ σχήματι καθημένων, καὶ μηδὲν τῶν συνήθων διαπραττομένων.—Ἴνα καὶ πρὸς τὸ παράδειξιν τῶν γινόμενων ἐκπλαγέντες, ἐρωτήσωσι τὴν αἰτίαν· εἶτα μαθόντες σωφρονέστεροι γέγονται.

C A P. XXV.

Ἀντὶ τοῦ μετὰ παρρησίας πρὸς ἐκείνους διαλέχθητι.—Ταῦτα δὲ λέγει, οὐχ ὡς ἐκείνων ἀκούοντων, ἀλλὰ σωφρονίζων τοὺς Ἰουδαίους· τὰ γὰρ περὶ τούτους γινόμενα, κοινὴ ἦν ἀπάντων διδασκαλία· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐπιδοξοῦς αὐτοὺς κατὰ τὴν Βαβυλῶνα πεποιήκει, καὶ παρὰ τῶν κρατούντων τιμηθῆναι παρεσκευάσεν· ἵν' ἡ τούτων εὐδοξία, κοινὴ τῶν λοιπῶν τῆς εὐσεβείας γένηται παιδαγωγία.—Ἀναγκαίως μετὰ τὴν προαγόρευσιν τῶν καταληψομένων θειῶν Ἰουδαίους, τρέπει κατὰ Ἀμμανιτῶν τὸν λόγον· ὁμοῦ δὲ τοῖς

v. 3.

v. 16.

v. 17.
cod. f. 215. b.v. 2.
cod. f. 216. a.

v. 3.

v. 5.

ἀκούεσσι δεικνύς ὡς ἀπεχθεία τῇ πρὸς τοὺς ὀμοφύλους διαλέγεται, καὶ διδάσκων αὐτοὺς ὡς πάντων δεσπότης ἐστὶ θεός, τοὺς τε οἰκείους εἰσπραττόμενος δίκας ὑπὲρ τῶν εἰς αὐτὸν πλημμελημάτων· τῶν τε ἀλλοτρίων ἀλαζνευομένων καταστέλλων τὸ θράσος εἰς τὸ μὴ δοκεῖν τὴν Ἱερουσαλήμ, θεοσέβειαν, ὑπὸ τῆς ἐν ἔθνεσι εἰδωλολατρείας νενικῆσθαι· ὅπερ ἂν ἡ καινὴ βλάβη τοῦ κόσμου.—Οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ υἱοὺς ἀνατολῶν ἠρμήνευσαν· εἰσὶν δὲ οὗτοι οἱ ἀπὸ Ἰσραὴλ τὸ γένος κατάγοντες.—Τὸν οἶκον τοῦ Ἰασιμὸς εἰδώλου οὕτως καλουμένου.—Ἐπειδὴ γὰρ εὐ μόνον παρὰ πηλῶν Μωαβίταις καὶ Ἀμμωνίταις ἐφύσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐργῶ τὴν οἰκίαν ἐπεδείξαντο πονηρίαν· καὶ πρότερον ἐκείνην μῆνιν φυλάξαντες· ἐνεκότει γὰρ, φησι, τῷ Ἰακώβ περὶ τῆς εὐλογίας ἧς εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ· τούτου χάριν οὐχ ἑτέροις αὐτὸν πολεμίαις παραδώσω, ἀλλ' αὐτῷ τῷ ὑπ' αὐτῶν ἠδικημένῳ λαῷ μου· ὥστε διὰ τῆς παντελοῦς ἐρημίας μαθεῖν αὐτοὺς τῆς ἐμῆς δεσποτείας τὴν δύναμιν.

C A P. XXVI.

Ἀντὶ τοῦ ἰσώπεδον αὐτὴν δεῖξω· λεωπετρίαν γὰρ νῦν λέγει τὴν ἐκ τοῦ χρόνου κεκρατημένην γῆν.

Θαυμάσαι μηδεὶς λογίζομενος ὡς ἐνταῦθα ὁ προφήτης οὐδὲ τὴν ἐς ὕστερον ἐλπίδα κατέλιπε τῇ πόλει· νυνὶ δὲ ἐν ἡμερίᾳ καθέστηκε· μάλιστα μὲν γὰρ ἀναγκαιῶς ἔφη ταῦτα, ἰσόρροπον τῇ τοῦ κρατοῦντος ἀλαζονίᾳ τὴν ἀπόφασιν ποιούμενος· ἔπειτα λογιστέον ὡς πανταχοῦ ἀπειλεῖ μεγάλα, οὐκ ἐπάγειν βουλόμενος, ἀλλὰ φοβῆσθαι. διότι τὴν σύμμετρον τιμωρίαν εἰσπραξάμενος τοὺς ἐνικουήσοντας, οὐκ ἐφθόνηι μετὰ ταῦτα τῆς οἰκήσεως τοῦ τόπου· ἐπέειπερ εὐ τὴν γῆν ἠμύνατο, ἀλλὰ τῶν ἐνικουήσων κατήνεγκε τὸν τύπον· τοῦτο ἐποίησε καὶ ἐπὶ Νινευιτῶν,

C A P. XXVII.

Θρήνος ἐπὶ τὴν Σόρ. Φιλανθρωπίας θεοῦ καὶ ἀγαθότητος ὑπερβολὴν σημαίνει τὰ εἰρημένα· διδάσκει δὲ ἡμᾶς ὁ λόγος παιδείαν τινὰ τοῖς ἀμωρτανόουσιν ἐπιφέρειντας, μὴ δυσμενεία τινὴ καὶ

ἀπεχθεία κεκρημένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ συμπάσχοντας καὶ λίαν ὠδυναμένους· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐνδικῶς καὶ μάλα δικαίως δικάζων, θρηνεῖν τῷ προφῆτῃ τὴν κλαζομένην παρακελεύεται· πόλιν, παραδηλῶν τὴν διάθεσιν, ἣ κεκρημένος ἐκόλαζεν.

Ἡ Αἴγυπτος, φησι, προσέφερε σοὶ στρωμνὰς ποικίλας καὶ παντοδαπὰς· δηλοῖ δὲ τοὺς τάπητας καὶ τὰλλα τὰ ἐκεῖθεν κομιζόμενα· ἡ δὲ Ἑλλάς περιβόλαιά σοι ἔπεμπε παντοδαπὰ, τὰ μὲν ἀλουργὰ, τὰ δὲ ὑακινθίνην περικείμενα χροιάν. Ἐλισσά γὰρ τὴν Ἑλλάδα καλεῖ.—Ἀντὶ τοῦ τὴν ἀπάντων ἀναδεγμένοι φροντίδα.—Κωπηλάτας λέγει ἐνταῦθα οὐκ αὐτοὺς ἐν θαλάττῃ ἐργαζομένους, ἀλλὰ τοὺς διοικητάς· ἐπειδὴ γὰρ, φησι, παράλιος ἡ Τύρος καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐμπορίας ἐκαυχᾶτο, τῇ τῶν κωπηλάτων μεταφορᾷ τοὺς τῇ πόλει ἐπιστατοῦντας ἐδήλωσεν.—Ἴνα εἴπῃ ἐκ διαφόρων τόπων ἐν ταῖς ἐσχάταις οἰκούντων· βούλεται οὖν εἰπεῖν ὅτι οὕτω ζηλωτὴ ἡ πόλις, ὥστε καὶ τὴν οἰκῆσιν αὐτῆς μεταδιώκειν ἅπαντας.—Ὅτι ἀπὸ τῆς προσούσης ἀσφαλείας τῇ πόλει, καὶ αἱ ἄσπευ ἐθάρρουν ἐμπορεύεσθαι ὡς ἐπ' ἀσφαλῆ λιμένα τῇ πόλει καταφεύγοντες.

Βούλεται εἰπεῖν ὅτι ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄλλα τέ τινα ἐκομιζέτο καὶ χαλκός· ἀντίθεσιν δὲ τῶν κομιζομένων ἐλάβανον ἀνθρώπους εἰς δουλείαν, κατὰ τινα δυναστείαν· τινὰς εἰς δουλείαν ἔλκοντες· ὡς ἂν μὴ τῷ χρόνῳ τὴν ἐλευθερίαν ἐλέγξωσιν, εἰς ἐσχάτην ταλαιπωρίαν καθιστῶντες ἀπεδίδοντο ξένοις· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐν ψυχαῖς ἀνθρώπων.—Τοὺς Καππαδοκίας, ἡ τῶν Γαλάτας.—Ἴνα εἴπῃ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐνικουήσων εἶχε τοὺς ταῦτα μετιόντας.

Θαρσεῖς τὴν θάλασσαν λέγει· τὸ δὲ ῥαμῶθ, τὸν ἀμέθυστον λίθον· τὸ δὲ χολχῶδ τὸ λεγόμενον ἀλαβάνθηνον.—Τοσαύτη γὰρ, φησι, ἦν ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐμπορίας προσφερομένη σοὶ ἡ ἀφθονία, ὅτι σὺν σοὶ καὶ οἱ ἐγ σοὶ ξένοι καὶ μέτοικοι τῶν εἰσφερομένων ἀπήλασαν ἀγαθῶν.—Τὰ παρὰ σοῦ, φησι, γινόμενα ἢ Δαμασκός ὠνεῖτο· ἐνεπορεύου τοίνυν καὶ ταύτῃ ἀπεμπολεῦ-

v. 7.
cod. f. 217. a

v. 8.

v. 14.
Cod. f. 216. b.v. 13.
cod. f. 217. b.

* cod. δυστείαν.

v. 2.
cod. f. 217. a.

v. 16.

σα τὰ περιττά, καὶ τὸ ἐντεῦθεν χρυσίου συλλέγουσα.—Χελβών λέγει τὴν Μάλλαβα λεγομένην κόμην· παρὰ γούν Σύροις Μαελβή καλεῖται. Κιλικίας δὲ κόμη ἐστὶν ὑπὸ Ἀναζαρβόν· τὴν δὲ Δάν φησι τὴν νῦν λεγομένην Παλμύραν. Ἰωῦάν δὲ καὶ Μεωζέλ ὀνόματα χωρίων παλμυρήνων.—Ἰωῦάν, τὴν Ἰωνίαν· Δαιδάν δὲ, πόλιν Ἰδουμαίας· ἢ δὲ Χελβών κόμη τίς αὐτῆς ἦν πλησιόχωρος· πανταχόθεν σοί, φησι, προσεφέρετο τὰ ἀγαθὰ· οἶνος ἠδὺς καὶ ἀνθοσμίας, ἐκ τεῦδε καὶ ἐκ τεῦδε τοῦ ἔθνους· τὸ κάλλιστον ἔριον ἀπὸ τῆς Μιλήτου· πόλις δὲ καὶ αὕτη, πάλαι μὲν τῆς Ἰωνίας, νῦν δὲ τῆς Καρίας· τὸ δὲ Χελβών, Χαλβάνην ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευσε.—Ἄσελ εἶναι φησι τὴν καλουμένην Γερμανικίαν. Καὶ μετ' ὀλίγα. Τὸ δὲ τροχὸν ἐν τῷ συμμίκτη σοι, ἵνα εἴπω ὅτι οἱ ἐξ ἀξιώσεως τυγχάνοντες ἔτρεχον πρὸς σέ, ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν πόλιν φήμης ἐλκόμενοι πρὸς τε θεωρίαν καὶ τὰ αὐτόθι κέρδη. Κηδάρ δὲ νῦν καλεῖ τὸν λεγόμενον Γαβουλάν, ἔρημον μὲν ὄντα νῦν, πάλαι δὲ μεγίστην καὶ τῆς Ἀραβίας, ἡτοῦν τῶν νῦν λεγομένων Σαρακηνῶν μητρόπολιν.—Εἰσὶ μὲν οὖν οὗτοι τοῦ Χάμ ἀπόγονοι, ἀπὸ τοῦ Χούς παιδοποιθέντες· δῆλον οὖν ὡς τὴν περίοικον χώραν ᾔσκουν.

v. 21. Σημαίνει τῶν κομιζομένων τὸ πλῆθος, ὡς μηδὲ ὑποζυγίαις κεκρῆσθαι ἀλλὰ ναυσίν.—Τούτο κατὰ παράληψιν εἶπται, ἵνα εἴπω παρὶναι δὲ τοὺς τὴν Ἀφρικὴν εἰκόντας, ὅσα τε καὶ εἶα οὗτοι ἐκόμιζον.—Τουτέστι διακριτῆς ἐτύγγαν ἐκ τῶν προσόντων ἀγαθῶν.—Τουτέστι πανταχοῦ γῆς ἦσθα περίφημος· τῶν τε εἰσπλεόντων καὶ ἀποπλεόντων διαγγελούτων τῆς πόλεως τὴν εὐημερίαν.—Ὡς ἐπὶ νηὸς ἢ ἐπιφορὰ τῶν κακῶν· ἐπέμεινε γὰρ τῇ μεταφορᾷ καὶ τῶν οἰκείων ἐκστήσονται ἔργων οἱ διὰ χειρὸς ἔχοντες τῆς πολιτείας τὴν διοίκησιν· καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ τὸ πλῆθος ἔσαι, καὶ πάντα τὰ τῶν θρηνούτων παιήσουσιν.

Οὐκ εἶπεν, ἀνθ' ὧν εἰ μέγας, ἀλλ' ὑψώθη ἡ καρδία σου· δεικνύς τοῦ λογισμοῦ τὸν ὄγκον.

C A P. XXVIII.

Βούλονταί τινες ταῦτα μικρῆτι περὶ ἀνθρώπου

λέγεσθαι, ἀλλὰ περὶ τοῦ διαβόλου ὡς περ φιλοτιμούμενοι μὴ αὐτοῖ τῇ τῶν θείων γραφῶν ἀκλουθῆσαι ἐννοία, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑαυτῶν φαντασίαν ἐκβιβάζεσθαι τὰ ῥητὰ· σαφῶς δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ῥητῶν δειχθήσεται ψευδῆ τὰ πρὸς ἐκείνων εἰρημένα· ταύτης δὲ τῆς ἀλληγορίας ἡγεμῶν γέγονεν Ὀριγένης*. ἠκολούθησαν δὲ καὶ ἕτερά τινες, οἱ ἐν ταῖς οἰκείαις συγγραμμάσιν ὡς περ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας βιαζόμενοι ὠμολόγησαν περὶ ἀνθρώπου εἶναι τῷ προφήτῃ τὸν λόγον· δεῖν δὲ φασὶ καὶ περὶ τοῦ διαβόλου νεῖν τὰ κείμενα· οὐκ αἰσχυρόμενοι καὶ τιθέναι τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀντικρὺ πρὸς αὐτὴν μάχεσθαι, διαρρήθην ἀπάσης τῆς ἀληθείας δεικνυούσης ὡς τὸ φιλότιμον ἐγκαλεῖ τῇ Τυρίων βασιλεῖ· καὶ ὡς διὰ τὸ τῶν κατορθωμάτων μέγεθος, καὶ τοῦ πλοῦτου τὴν περιουσίαν ἰσοθεῖαν ἐφαντάσθη.

Σκοπητέον δὲ ὡς τῇ τῶν ῥημάτων ἐχρήσατο ἀρμονίᾳ· προθέμενος γὰρ εἰπεῖν κατὰ τῆς πόλεως, διεῖλε τὸν λόγον εἰς τὸ πλῆθος καὶ τὸν κρατεῦντα· τῷ μὲν γὰρ ἐγκαλεῖ ὡς ἄρχοντι τῶν κακῶν, τῷ δὲ ὡς ἐπομένῳ τῇ ἀσβεβείᾳ· ὅτι μὲν οὖν κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας Σεδεκίου τὴν προφητείαν ταύτην ποιεῖται Ἰεζεκιήλ, σαφῶς αὐτὸς διδάσκει προτάξας ἐν τῇ ὁράσει αὐτῇ τὸν χρόνον· ἦν δὲ τούτο τὸ ἔτος ὀκτωκοδέκατον τῆς τοῦ Ναβουχοδονόσορ δυναστείας, ἠνίκα τὴν εἰκόνα στήσας, ἠξίου παρὰ πάντων προσκυνεῖσθαι· τοῦ τοίνυν Ναβουχοδονόσορ πάντων κατεσχηκότος, ὥστε καὶ ἰσοθεῖαν φαντάζεσθαι, οὐ δυναθέντος δὲ περιγενέσθαι τῶν τοῦ Τύρου, ἐφρόνει μεγάλως, σοφία τὲ καὶ δυναστεία πάντας νικῶν· καὶ ὅσω μεγίστη ἦν ἡ τοῦ Βαβυλωνίου δόξα, τοσούτῳ πλεον ἐφυσᾶτο, μείζονα φρονῶν ἢ κατὰ ἀνθρώπων, ὡς καὶ τοῦ πάντων κρατεῦντος Ναβουχοδονόσορ ἀμείνων ὤφθη.

Οὐκ εἶπεν ἐλογίσω, ἀλλὰ καὶ ἐφθέγγω, τουτέστι ἐκύρωσας τὴν γνώμην· εἶτα τῆς ἐννοίας ἢ κατασκευῆ· κατεκίαν θεοῦ κατόχηκα ἐν καρδίᾳ v. 2. θαλάσσης· πανταχοῦ φαίνεται καρδίαν θαλάσσης καλέσας τῶν ἐξ αὐτῆς ἀγαθῶν τὸ ἐξαιρετικόν.— Ὡς περ γὰρ, φησι, θεὸς ἐν οὐρανῷ τὴν κατεκίαν ἔχων, ἀσύγκριτον ἔχει τὴν ἰσχύν, οὕτω v. 2.

* Origenes reprehenditur.

καὶ αὐτὸς παρὰ τὸν κατωκίων πόλιν, τὰ ἐκ τῆς
 θαλάττης κομιζόμενα ἀγαθὰ κρείττων κατὰ τε
 σοφίαν καὶ ἰσχύϊν τυγχάνων ἀπάντων.—Τουτέστι
 διέψευσαι τὸν λογισμόν.—Τουτέστι μείζονα τῆς
 φύσεως ἐφρόνησας.—Σοφὸς καλέσας τοὺς βα-
 βυλωνίους μάγους τὲ καὶ μάντις, καὶ τῶν ἀπο-
 βησομένων αὐχοῦντας τὴν εἶδησιν.—Ἀντὶ τοῦ,
 μὴ ἤρκεσας αὐτῷ πρὸς τὴν φυλακὴν τῶν προσ-
 όντων δύναμιν γὰρ νῦν ἐκάλεσε καὶ τὴν ἀπὸ
 τῶν συμμάχων ἰσχύϊν.—Ἀντὶ τοῦ, ὧν δοκεῖς
 καταφρονεῖν, τουτέστι σοι συμφορὰν ἐπισίω.—

eod. f. 218. b.

Ἀντὶ τοῦ τῆς σῆς πόλεως εὐπρέπειαν περιαι-
 ρήσουσιν· κάλλος γὰρ καλεῖ τὴν περικειμένην τῇ
 πόλει δόξαν.—Ἀντὶ τοῦ ἐδαφισῶσι τῆς πόλεως
 τὴν εὐπρέπειαν.—Ἴνα εἶπη, παντελῶς διαφθε-
 ρούσιν.—Τουτέστι θανάτου δίκην εἰσπράξομαι
 σε, ὥστε σοι μηδὲν κέρδος γενέσθαι τῶν ἐκ θα-
 λάσσης ἀγαθῶν.—Ἡὔξησε τὴν τιμωρίαν διὰ τού-
 των· σὺ γὰρ, φησιν, ὁ πάντων δόξας κερρατι-
 κέναι, παρανάλημα τῆς τῶν πολεμίων γεγόμενος
 δεξιᾶς, οὐδὲ τάφῳ καταλείψεις τὴν μνήμην· θαυ-
 μασίως δὲ τὸ, θανάτοις ἀπεριτμήτοις ἔφη· ἐπει-
 δὴ γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἡρημένοι ὑπὸ Βαβυλω-
 νίων, ἀρ' ὧν μάλιστα καὶ κατὰ θεοῦ ἠλάζονεύ-
 σαντο, βουλόμενος δεῖξαι ὡς οὐ περικλείεται τῇ
 Ἰουδαίων βασιλείᾳ ἢ αὐτῇ δυναστείᾳ, ἐκείνους
 ὑπερέτας τῆς αὐτοῦ ἀποφάσεως εἶναι τοὺς νεμι-
 ζόμενος, ἀλλοτρίους τὲ δεῖξαι ὅτι ἀπάντων κύ-
 ριος καθεστῶς κατὰ τὸ δοκοῦν ἅπαντα γίνεσθαι
 κελεύει.—Ἡ ἐμὴ, φησιν, ἀπόφασις κρείττων φα-
 νεῖται τῆς προσούσης σοι ἰσχύος.

Κελεύεται θρήνην λαβεῖν εἰσενεῖ προμηνῦσαι
 τὴν ἐπὶ τὸ ἐναντίον τῶν πραγμάτων μεταβολὴν,
 καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀλλοτρίωσιν.—Τὸ δὲ ἐν
 μέσῳ τῆς μνήμης τῶν λίθων κῆσθαι ἀργύριον
 καὶ χρυσίον, οὐ παραλλαγὴν δείκνυσιν πρὸς τὰ
 παρὰ τοῦ Μωϋσέως εἰρημένα, ἀλλὰ τὴν τῶν λί-
 θων ὑψὴν σημαίνει, δι' ὧν συνείχοντο περισφιγ-
 γόμενοι.—Ἐκ γὰρ τῆς πρὸς Σολομῶνα φιλίας, καὶ
 τῆς περὶ τὸν ναὸν σπουδῆς, εἰς τε δόξαν καὶ πλοῦ-
 τον ἐπέδωκεν.—Τουτέστιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ πλεο-
 νεξίας καὶ τῆς εἰς τὸν θεὸν ὕβρεως, κατὰ τε γῆν
 καὶ θάλατταν ἐδυνήθησεν τοσοῦτον πλοῦτον ἀγγεῖραι.

v. 12.

Μετήχθησεν εὖν ἀπὸ τῆς τῶν ἀγίων διατριβῆς
 καὶ κατήχθησεν ὑπὸ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως.—Ἐγώ,
 φησιν ὁ θεός, ἀπὸ τῶν χειροβίμω χρηματίζων,
 ὃν ἐγνώρισαν εἰ πρόγονοί σου, καὶ τῶς εἰς ὕπε-
 ρον μετέδωκαν τῆς εὐσεβείας τὴν διδασκαλίαν,
 δίκην σε εἰσπράττωμαι· δι' ἐκατέρων δεικνύς τὴν
 ἑαυτοῦ δεσποτείαν· δι' ὧν τε εὐδοκῶντα νύξησα
 ἐν ἀγαθοῖς, καὶ παρανομοῦντα κολάζων.—Ἰ-
 σους πυρίνους λέγει τὰς πλάκας τὰς ἐχούσας
 τὰς φωνὰς τὰς διὰ τοῦ πυρὸς ἐνεχθεῖσας· τὴν
 γὰρ δεκάλογον ἀπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ ἐν τῷ Σινῶ
 ὄρει δειχθέντος διηγήρουσεν ὁ θεός. Καὶ πάλιν.
 Ἀντὶ τοῦ πείραν ἔσχηκας τῶν ἐμῶν νομίμων,
 ἀφ' ὧν δεικνυται ὡς οὐκ ἄμοιρος τῆς εὐσεβείας ἦν.
 —Ἐφρόνησας τῆς φύσεως μείζονα, ἀπὸ τῆς προσ-
 ούσης δόξης· κάλλος γὰρ νῦν τὴν βασιλείαν λέ-
 γει.—Ἀντὶ τοῦ τὴν ἐντρέχειον καὶ τὴν φρόνησιν
 ἐλεγχθήσῃ ἀποβαλὼν καὶ τὴν δόξαν.—Τὸ δὲ εἰς
 γῆν ἔρριψά σε, πρὸς τὴν ἐκείνου ὑπόληψιν εἰ-
 ρηκεν.—Τουτέστι παρ' αἷς ἐπίδοξος ἐγένου, ὑπὸ
 τούτων ἔση καταγέλαστος.—Τουτέστι, οὐδεμίαν
 ἐλπίδα ἔξεις ἀνακλήσεως.—Ἴνα εἶπη τὸ προσόν
 σοι ἐξαιρετον ἀπόλεσας· ὥστε μηδὲν τῶν πολλῶν
 διαφέρειν· τοῦτο δὲ ἔφη ἐπειδὴ Ἰουδαίους τιμω-
 ρούμενος ῥητῷ χρόνῳ, ἀριθμοῦ περιῦρισε τὴν
 συμφορὰν.—Ὅτι μὲν εὖν εἰσὶ τινες καὶ ταύτην
 τὴν ὄρασιν οὐ περὶ ἀνθρώπου βουλόμενοι λέγε-
 σθαι, ἀλλὰ περὶ διαβόλου, οἶδα σαφῶς· ἐγὼ δὲ
 πολλῆς ἀπάτης γέμειν καὶ ταύτην τίθεμαι τὴν
 ἔννοιαν.

cod. f. 219. a.

v. 14.

v. 17.

Ἐμφαίνει διὰ τούτων τῶν ῥημάτων τὴν κατὰ
 τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων ἀλαζονίαν.—Τουτέστιν ἐκβα-
 λῶ σε τῆς ἰδίας χώρας.—Ἀντὶ τοῦ οὐχ ὑπο-
 στήσεις αὐτοῦ τὴν ἔφοδον.—Ἀντὶ τοῦ, πᾶν τὸ
 πλῆθος μετὰ σοῦ διαφθερῶ.—Ἀντὶ τοῦ ἄταφες
 ἔση κείμενος, διὰ τὸ κοινὸν ἅπαντας τὴν συμφο-
 ρὰν τοῦ θανάτου καταλήψασθαι, καὶ μὴ εἶναι
 τὸν πληροῦντα τὰ νενομισμένα ἐπὶ τῶς τετελευ-
 τηκόσι.—Σημαίνει δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰωακείμ βρο-
 χείαν ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου γενομένην Ἰουδαίας,
 κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τούτου βασιλείας,
 ἤνικα ὁ μὲν Ἰωακείμ ὑπὸ φόρον τυγχάνων τῷ
 Ναβουχοδονόσορ, ἀποστατῶν ὁμιλογημένων, ὁ

cod. f. 219. 1

cap. XXIX. in-
cipit in praec.
pag. voc. ἐμ-
ραίνει.

δὲ αἰγύπτιος ὑποσχέτο τὴν αὐτοῦ βοήθειαν· καὶ ἠτήθεις ἀνεχώρησεν, ὡς καὶ ταῖς βασιλείαις εἴρηται, καὶ σαφέστερον ὁ Ἱερεμίας ἐν ταῖς αἰκείαις διδάσκει λόγους· τὸ οὖν ἐγενήθησθε

v. 7. ῥάβδος καλαμίνη τῇ οἴκῳ Ἰσραὴλ, ἀντὶ τοῦ ὑποσχόμενος τὴν βοήθειαν, ὠφέλησας μὲν εὐδὲν, ἐβλαψας δὲ, δίκην καλάμου περιπαρεῖς ταῖς ἐπιστηριζομένοις.—

v. 8. Ἀντὶ τοῦ ὅτ' ἂν παρὰ γνώμην ἐμὴν τὴν σὴν ἐπικαλεσάμενοι βοήθειαν, ἔγνωσας ἐκ τοῦ τέλους τῆς ἀποστασίας τὸ ἐπιβλαβές.—

v. 10. Τὸ δὲ ἀπὸ Μαγδώλῳ, ὁ ἑβραῖος ἀπὸ Μαγδά ἔχει· σημαίνει δὲ ἡ λέξις εἰς τὴν ἑλλάδα μεταφερομένη γλωτταν, πύργος· ἵνα ἢ τριουτὸς τις νοῦς· ἵν' ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς Συήνης καὶ ἕως τῶν ἑρίων Αἰθιοπίων ἐπάξω τὴν τιμωρίαν—Αἰθίοπας δὲ λέγει τὰς παρὰ ταῖς παλαιαῖς λεγόμενας αἰγυπτίας Θήβας· ἐπεὶ καὶ νῦν μὲν εἰσι κεχωρισμένοι, πολλῶ δὲ πλέον τότε εὐ κατὰ πατρίδας καὶ γένη μόνον πάντων διηρημένων ἀλλὰ καὶ κατὰ τόπον ὄντων τῶν κρατούντων.—

Ἐνταῦθα πῶς πληρῶσθαι τεσσαρακιστὸν ἔτος τῆς αἰχμαλωσίας, οὐκ ἔστι δῆλον, ἐπεὶ μηδὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐτῶν ἐδήλωσεν ὁ προφήτης. Καὶ μετ' ὀλίγα. Θαυμάσειε δ' ἂν τις ὅτου περ ἕνεκεν νῦν μνησθεῖται Αἰγυπτίων ἐπάνοδον, ἐπ' εὐδενὸς αὐτὸ τῶν λαιπῶν ἐθνῶν πεποιθὸς· καὶ τοῦτο προσέθηκε, δεικνύς τὸ εὐλογον τῆς ἐφ' ἐκάστῳ τιμωρίας· ἐπειδὴ γὰρ εἶμαι καταφυγόντας Ἰουδαίους εἰς Αἴγυπτον μετὰ τὴν τοῦ Γοδολίου τελευταίην, εὐδὲν αὐταῖς κακῶς διατεθείκασιν, Αἰγύπτιοι καὶ ταῦτα τοῦ Ἱερεμίου προλέγοντος τῆς χώρας τὴν ἀπόλειαν· τῆς εἰς Ἰουδαίους εἶμαι ἡμερότητας ἀμειβὴν αὐταῖς ἀντιδιδούς ἐπηγγεῖλατο αὐταῖς τὴν ἐπάνοδον χαρίζεσθαι.

Ἐβδομον μὲν οὖν καὶ εἰκοστὸν ἔτος λέγει τῆς βασιλείας Ναβουχοδονόσορ, ἀρχὴν δὲ τῆς βασιλείας τίθησι τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τοῦ Ἰωακείμ βασιλείας· οὕτω γὰρ ἀριθμεῖν τοὺς χρόνους τοῦ βαβυλωνίου ἔστος τῇ δεῖα γραφῇ, ὡς καὶ ἐν ἑτέροις δέδεικται, καὶ μάλιστα ταῖς εἰς τὸν Δανιὴλ ἡμῖν ποιηθεῖσιν 1)· ὡς εἶναι τὸ ὄγδοον ἔτος παντελοῦς ἀλώσεως Ἱεροσολύμων τέλος τοῦ ἐβ-

δομου καὶ εἰκοστῷ ἔτους· ἐπεὶ μὲν οὖν τῆς Ἰουδαίων ἀλώσεως τῇ πρεπούσῃ τάξει κέχρηται, ἀρξάμενος μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Σεδεκίου· ἐπεὶ καὶ μέχρι τῶν τοῦ Γοδολίου χρόνων ἔληξε προφητεύων· ἐπειδὴ δὲ χρόνους τῆς αἰγυπτιακῆς ἀλώσεως ἔδει μνημενεῦσαι, ἀφείρας τοὺς ἑβραϊκούς, ὡς ἂν μὴ σύγχυσι ἐργάσθαι, μετήλθεν ἐπὶ τοὺς χρόνους τῆς ἐξουσίας τοῦ κρατούντος, εὐδὲ τοὺς καιροὺς ἀδιακρίτους καταλιμπάνων, καὶ τοῦτον διδάσκων προσηκόντως· τοῦτο τοίνυν τὸ ἑβδομον καὶ εἰκοστὸν ἔτος, ἔστιν ὄγδοον τῆς παντελοῦς ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων· τίθησι γὰρ κατὰ τὸ σύνθηδες τῇ γραφῇ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τοῦ Ἰωακείμ βασιλείας, πρῶτον τῆς ἀρχῆς τοῦ Ναβουχοδονόσορ· λογιστέον τοίνυν ὁκτώ μὲν τοῦ Ἰωακείμ ἔτη· ἔνδεκα δὲ τοῦ Σεδεκίου, ἡνίκα καὶ τὴν παντελῆ ἀλωσιν ὑπέστη ἡ Ἱερουσαλήμ· καὶ ὀκτὼ ἕτερα ὅτ' ἂν καὶ τῆς κατ' Αἰγυπτίων ἀλώσεως ἤρξατο ὁ βαβυλωνίος· ἐπεσημαίνετο δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ὁ προφήτης οὕχ ὡς ἐν τούτῳ παινόμενος τὴν προφητείαν, ἀλλ' ὡς ἐνταῦθα ἐκβαίνουσας τῆς κατ' Αἰγυπτίων προφήσεως· τίνας ἕνεκεν· ἵνα ἀπὸ τούτου λαιπὸν συλλογιζόμεθα καὶ τὸν χρόνον τῶν μ' ἐτῶν, ὧν ἐν τῇ ἀποικίᾳ Αἰγυπτίους ἔφασκεν ἔσσεσθαι· τεύξεσθαι τινὸς παραμυθίας μετὰ τοῦτον τὸν χρόνον εὐρήσει κατὰ τὸν τεσσαρακονταετῆ χρόνον πληρούμενον κατὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπάνοδον· τὸ τοίνυν ἑβδομον καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῆς παντελοῦς αἰχμαλωσίας Ἱεροσολύμων· ὡς λείπεσθαι λαιπὸν ἄχρι τοῦ πρώτου ἔτους Κύρου τοῦ βασιλέως ἐνιαυτοῦ μγ'· εἰ δὴ οὖν τις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐννοήσει τὸν βαβυλωνίον ἐπιδηραμικῶτα τὴν Αἴγυπτον, καὶ λογίσειται τρεῖς ἐνιαυτοὺς ἢ δύο τῆς τοῦ πολέμου τριβῆς, εὐρήσει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Κύρου βασιλείας πληρούμενον τὸν τεσσαρακονταετῆ χρόνον.

Ἴνα εἴπῃ ἐπὶ πολὺ πονῆσαι τὸν στρατὸν πεποίηκε.—

Ἐνταῦθα λέγει τὴν περὶ τὸ σῶμα ταιμωρίαν τῶν πεπονηκότων· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς καὶ ἀρρώστῆμασι τισὶ περιπεσεῖν ἐκ τῶν πόνων· τὸ γὰρ πᾶς ὥμος μαδῶν, ἀκριβῶς τοῦ πόνου

1) Commemorat Polychronius explanationem suam in Danihelem, quam nos edidimus in tomo I. Script. vet.

ἐμφαντικὸν κατέστηκεν.—Τὴν πόλιν ἐλὼν ὁ βαβυλωνίως, οὐδὲν ἀπήλαυσε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγαθῶν· παράλιος γὰρ ἦν ἡ πόλις καὶ πλείον καταθάλατταν ἢ τῆς τείχεσιν ἴσχυεν· εἰκὸς οὖν θεασαμένους ἑαυτοὺς ἐν δεινῶς ἐξεταζομένους μετασκευάσαι τὸν πλεῖτον. Καὶ μετ' ἕτερα. Ἄλλ' ἴσως τισὶ Σαυμαστὸν εἰ διακόνῃ θεὸς κατὰ τῶν ὑπευθύνων χρῆσάμενος τῷ βαρβάρῳ, τοὺς μὲν εἰσεπράξατο τὴν δίκην, τοῦτον δὲ ἔρημον τῶν πόνων ἔδειξεν· λῶον τῶν τὸ ἀπορρέονον ὀξείως ἐπάγει, διὰ τοῦτο τὰδε λέγει ἀθανατὶ κύριος.— Παραδηλῶν γὰρ αἶμαι ἐνταῦθα τὸν προφήτην ὡς ὁ Ναβουχοδονόσορ ὄκλασεν μὲν πρότερον πρὸς τὴν πολιρκίαν τῆς Τύρου, προεσημήθη δὲ λογίζομενος τὰ κατὰ Ἰουδαίους, καὶ πιστευόν ὡς ἀπεφάσει πέπειστο Ἰουδαίων περιγενέσθαι μάρτυς Ἱερεμίας· λέγει γὰρ τὸν Ναβουζαρδάν εἰπεῖν πρὸς τὸν προφήτην· κύριος ὁ θεός σου ἐχημάτισε τὰ κακὰ ταῦτα ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην· ἐποίησε κύριος καθὰ ἐλάλησεν, ὅτι ἡμάρτετε αὐτῷ, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς αὐτοῦ· ἐντεῦθεν θαρῶν καὶ τῇ κατὰ Τυρίων νίκη, προσέδρασε τῇ πολιρκίᾳ.

v. 21. Ἴνα εἴπῃ τὸ τηλικαῦτα, ὅτι ἐκείναι τούτων τῶν δεινῶν ἀπαλλαγῶσιν.—Οὐκ ἐν τῇ ἐπανόρθῳ λέγει, ἀλλὰ τούτων ἐκβάντων τῶν εἰρημέγων κατ' Αἴγυπτίων· ἐπειδὴ γὰρ, φησι, νῦν ἀγνοήσῃ συμβαίνει δὴ πάντας ἀποκίους εἰς Βαβυλωνίαν γενέσθαι, μέλλεις τότε σὺν αὐτοῖς διατρίβειν· ἐπειδὴν παρ' ἐλπίδας θεάσονται τὴν Αἴγυπτον ἐρεθεῖσαν, καὶ μηδὲν ἀπωναμένους τῆς εἰς τὸν προφήτην παρακοῆς τοὺς εἰς Αἴγυπτον ἐλθόντας· τότε μετὰ παρήσιας φθέγγῃ ἐλέγχων αὐτῶν τὴν ἀγνωμοσύνην· ὅπερ λέγει πεποικιέναι ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων, γράψας μὲν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπέστη ὁ βαβυλωνίως τῆς Ἱεροσολύμης· ἐλέγχας δὲ αὐτοὺς τῆς παρήσιας ἐκβόσσης.

C A P. XXX.

cod. f. 220. b.

Τοῦτο δὲ οὐ μόνους Ἰουδαίους ἐπληττεν, ἀλλὰ καὶ Αἴγυπτιους· οὐ μικρὰν γὰρ ἐνόμιζον ἔχειν συμμαχίαν, τούτων τὴν συνουσίαν.—Ἴνα εἴπῃ ὅτι ὡσπερ ἦδη τοὺς πρότερον τὴν Τύρον

οἰκοῦντας, καὶ τοὺς μὲν ἐν στρατηγῶν ἔντας τάξει, τοὺς δὲ συντελοῦντας τί εἰς κάλλος τῆς πόλεως, τοὺς δὲ αὐξάνοντας τῇ ἐμπορίᾳ τῶν αὐτόθι, τὸν πλεῖτον πάντα ἀπώλεσα· οὕτως καὶ αἰγύπτιος εἰ καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ συναγάγειεν πρὸς συμμαχίαν, οὐδὲν αὐτοῖς ἔσται πλεόν ἀπὸ τοῦ πράγματος· οὐδενὸς ἀρκούντος πρὸς τὴν ἐμὴν ἀπόφασιν.—Τουτέστιν οὐδὲν ἔξουσιν ἀσφαλὲς ἔχουσαν σωτηρίας, καὶ ἐλεγχθήσονται μάτην ἀλαζονευόμενοι.

Καταῦθα Μαγδαλὸν, εὐ πόλιν ἔφη, ἀλλ' ὡς ἐμπροσθεν εἶπομεν, ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς Συήνης ἕως Αἰδιοπίας· ἵνα δείξῃ ὅτι ἐκάτεραι αἱ χώραι τῆς συμφορᾶς ἀπολαύσουσιν.—Τουτέστιν, οὐδὲν πλεόν ἔξει τῶν λοιπῶν, οὗς ἠτήσας ὁ βαβυλωνίως ἔσχεν ὑποχειρίους.—Τουτέστιν, ἔτ' ἂν δίκην πυρὸς ἐπέλθειν τῇ Αἰγύπτῳ ποιήσω τὸν βαβυλωνίον, καὶ πάντα ἐπινείμασθαι· τότε γὰρ καὶ ἄκοντες ὁμολογήσουσί μου τὴν δεσποτείαν.—Τὰ ἐν ταῖς ἀλώσεσιν ἐξ ἀνάγκης συμβαινόντα προσέδρασε· τὸ τηλικαῦτα γὰρ, φησιν, ἔτ' ἂν ὁ βάρβαρος ἐπελθὼν ἀνύποιστος ἢ πᾶσιν, οὐκ ἀρκούντες πρὸς τὸ δεινόν, οἱ πολλοὶ εἰς ἐτέρας ἀποφυγόντες χώρας, ἔσονται ἀγγελια τῶν αἰγυπτιακῶν συμφορῶν.—Ἡ δὲ προσθήκη τοῦ ἰδοὺ ἦκει, ἀντὶ τοῦ ἐπεὶ μὴ δυνατὸν ἦν παρελκυσθῆναι τὸν χρόνον τῆς τῶν Αἰγυπτίων ἀπωλείας.

Βούλεται δείξαι ὡς οὐ τὴν ἐπ' εὐθείαν μόνον ὁ βάρβαρος τὰς ἐμπροσθέντας διασφείρει, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀποσθεν καὶ τὰς παρεκότερα κειμένας· τοῦτο γὰρ μνησθῆναι τὸ ἔρηγμα, ἀπὸ μεταφορᾶς αὐτὸ λαβὼν τῷ σφοδρῷ ὑδάτων ἀναρρήγνυντων τῶν χωμάτων τὰς κατασκευάς.—Ἀκλούθως τῇ μεταφορᾷ κεχηρημένος, τὴ εὐκολον τῆς ἐφόδου γνωρίζων.—Ἐοικεν ἐπεμφαίνειν ὡς ἐπ' ὀχυρωτέραν μὲν ταύτην τὴν πόλιν καταδραμοῦνται, τῶν λοιπῶν ἀποχωροῦντες· πρὸς δὲ τὴν τοῦ βαρβάρου ἐφοδον, εἰς ἐσχάτην ἀπόγυωσιν καταστήσονται, ἐκ τῶν προλαβόντων, καὶ ταύτης αἰρήσεσθαι ἐλπίζοντες· ὥστε τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς, μηδὲν διαλλάττειν τῶν ἐν τῷ σκότῳ ἐξεταζομένων.—Τουτέστι καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς ἐρείας περιβαλῶν—Τουτέστιν

v. 6.

v. 16.

v. 18.

ἐνόμισεν ἀρκεῖν κατὰ πόλεμον.—Ἴνα εἶπῃ τοὺς ἰσχυροὺς εἰς πόλεμον.—Οὓς ἤδη πρότερον συνέτριψα ἰσχύοντας.—Εἰς τσαυτὴν ἀσθένειαν αὐτὸν καταστήσω, ὅστε μὴδ' ἀντάραι χεῖρας εἰς πόλεμον δύνασθαι.

C A P. XXXI.

Ἐνδέκατον ἔτος λέγει τῆς Σεδεκίου βασιλείας· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἔτος ἐν ᾧ περ καὶ τὴν ἐσχάτην ἄλωσιν Ἰουδαίαι ὑπέμειναν.—Λίβανον λέγει τῆς γῆς τὴν ἐπαγγελίαν, ἀπὸ τοῦ καὶ μέχρι ἐκεῖ διατετάσθαι τὸν Λίβανον.—

Ἰθὼρ καλεῖ τοὺς παρὰ τῶν ἔθνων θαυμάσιους, καὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης τὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου αὐξάνονται τὰ λεγόμενα.—

Ἴνα εἶπῃ τῶν ὑπηκόων τὸ πλῆθος ἀνηγόρευσε τε βασιλέα, καὶ τῇ θεραπείᾳ ἐπίδοξον πεποιήκεν.—

Ποταμοὺς καλεῖ τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικά· τὸ δὲ κύκλω τῶν φυτῶν αὐτοῦ, Ἴνα εἶπῃ ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ θεραπείᾳ.—

Τουτέστιν ἐπὶ πλείστον ἐξέτεινεν αὐτοῦ τὴν ἀρχήν.—Παραφυάδας λέγει τοὺς ἄρχοντας, τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη παρ' αὐτοῦ ἐκπεμπομένους.—

Ἀντὶ τοῦ ὑπερφηανῆς τὸν βίον κατὰ τὸν βίον καὶ περιβλήπται ἦσαν ὑπὸ τὴν τούτου διοίκησιν.—

Ἴνα εἶπῃ τῆς αὐτοῦ προστασίας πάντες ἐδέυντο.—Ἀντὶ τοῦ λαμπρὸς κατὰ τὴν βασιλείαν ὠφθη, πολλοὺς καὶ καλοὺς ἔχον τοὺς ὑπηκόους.—

Ἰθὼρ τὰ παρ' ἐκάστου τέλη λέγει, ἀφ' ὧν εἶωθεν αὐξῆσθαι ἡ βασιλικὴ θεραπεία.

Παράδεισον θεοῦ καλεῖ τὴν τῆς γῆς ἐπαγγελίαν· βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλέων εὖτω γέγονεν λαμπρὸς καὶ περιβλήπτης· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἐξέτεινε τὴν ἀρχὴν εἰς ὅσων ἀσούριος.—Ἐκλάβοιμεν οὖν ἀντιτὰς πίτυς καὶ τὰς ἐλάτας εἰς ἄρχοντας· οὐκ ἂν δὲ τις ἀμάρται λαμβάνων καὶ τοὺς κριτὰς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, καὶ τῶν δέκα φυλῶν τὴν βασιλείαν· ἄρχοντας δὲ μεταφορικῶς εἶπαι ἂν τις κλάδους τῶν βασιλέων Ἴνα πόντα τὸν χρόνον τῆς ἀρχῆς τῆς παρὰ Ἰουδαίαις τῇ βασιλείᾳ Ἀσσυρίων ἀντεξετάσας, δείξῃ ἐλάττους τούτους γενομένους.

Τοὺς κατὰ πόλεμον λαμπροὺς ἐνταῦθα λέγει, οὐ τοὺς κατὰ Σεῖαν χάριν περιφανῆς γεγεννημέ-

νους.—Τουτέστιν ἐπειθύμησαν ἀπελαῦσαι τῆς ἐκείνου δόξης.—Τὸν εἰς τσαυτὸν ἐκτείναντα τὴν βασιλείαν, καὶ ζηλωτὸν παρὰ Ἰουδαίαις γενομένον, ἐπειθὴ περ οὐκ ἔγνω χάριν τῷ θεοῦ, εἰσεπραξάμην δίκην.—

Ἰσως μὲν οὖν καὶ τόπον νῦν λέγει, ἐν ᾧ περ τοῦ πολέμου ἡ κρίσις γένηται· ἐστὶ δὲ τοῦτο λαβεῖν καὶ κατὰ μεταφο-

ρὰν ὡς ἐπὶ δένδρου· τοῦτο γὰρ ὑπερφαίνει καὶ τὸ ἐπαγόμενον.—

Ἀκούσθεις ἔμπροσθε ταῦτα ἐπαγαγόν.—Ἴνα εἶπῃ ὅτι τὴν ἀρχὴν παντελῶς κατέλυσα.—

Ἴνα εἶπῃ κατεφρόνησαν αὐτοῦ, ἐγνωκότες ἐτέρῳ θεῖν ὑπακούειν.—

Τουτέστι καὶ συνέπραξαν τῷ κρατοῦντι εἰς τὴν ἐκείνου ἀπόλειαν.—

Τουτέστιν οὐκέτι εἰ ἐπίδοξοι ἐπ' ἐκείνῳ ἐφρόνου μεγάλα.—

Τὸν ἔμειν, φησὶ, τρόπον τοῖς λαμπροῖς καὶ ἐπίδοξοις κατὰ τὸν βίον καὶ εἰ λοιποὶ πάντες διετέθησαν· Ἴνα εἶπῃ εἰ ἤδη πρότερον ἐπ' αὐτῷ πεποιθότες, τῆς βασιλείας ὑπερίδου.—

Ταῦτα δέ, φησὶ, περὶ ἐκείνων πεποιήκα, ὡς ἂν ἕκαστος ἐν ὑπερφηανῆς γεόμενος, ἐπίγνωσιν τε λαμβάνῃ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων, καὶ γιγνώσκῃ χάριν τῷ θεοῦ κατὰ τὴν τιμὴν.—

Ἴνα εἶπῃ ὅτε, φησὶ, καὶ περιγένοιτο Ἰουδαίων, μὴ εἰσονται αὐτοῦ τοῦ θεοῦ κεραιτηκένοι, ἀλλὰ λογίζονται ὡς ἐκείνων διὰ τὴν εἰς ἐμὲ πλημμέλειαν ἀμείνους ὠφθησαν.—

Ὅστε, φησὶν, μὴ ἀπὸ τῆς τιμῆς τῆς περὶ αὐτοῦ γενομένης τρισῶν τινα ἀντοφθαλμῶν τῷ θεῷ.—

Ἴνα εἶπῃ εἰ ἀπολαύοντες τῶν κατὰ τὸν βίον λαμπρῶν.—

Ἐστὶ δέ, φησὶν, οὐκ ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους μόνον ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν πάλαι εἰς ἐμὲ ἐξυβρισάντων, διαδραμεῦσαν τὴν δίκην.—

Ἀντὶ τοῦ πάντες ἐξεπλόγησαν ἐπὶ τῇ ἀδύρᾳ μεταβολῇ τοῦ ἀσσυρίου.—

Ἀντὶ τοῦ πάντες εἰ πρότερον τιμῶντες ἀσθενήσαντι ἐπέβησαν.—

Τουτέστιν ἐστρατὸς πρὸς τὸν βαβυλωνίον μετετάξατο.—

Οὐκέτι ἐκείνῳ ἐτέλουν τοὺς φόρους.—

Τουτέστιν ἄπαντας πολὺς φόβος κατέληψε.—

Τουτέστιν ἐξἄκουστος γέγονεν ἡ κατ' αὐτοῦ τιμωρία.—

Τουτέστιν οὐκ ἀνδρείος ἐτελεύτησεν ἀλλὰ παραπλήσιον ἔσχε τὸ τέλος.

Εὐθὺς τρυφῆς λέγει Ἰουδαίους, ὡς ἀφθόνως ἀπολαύοντες τῶν παρὰ θεοῦ καλῶν, ὁμοίως τῇ με-

v. 1.
cod. f. 221. a.
v. 3.

v. 4.

v. 8.

v. 10.
cod. f. 221. b.

v. 13.

v. 16.

cod. f. 222. a.

ταφορᾷ κεχρημένους.—Ἴνα εἶπῃ τοὺς λαμβάνοντας παρὰ τῶν ὑπηκόων φόρους πλείστους διέφθειρα, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐξέδωκα, ἐλέγχων αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν.—Ὅμοίως γὰρ φαίνονται, φησὶ, τῷ Ἀσσυρίῳ καὶ Ἰουδαίῳ πολλοὶ ἀπολωλότες· ἀνίττεται δὲ τῶν δέκα φυλῶν τὴν αἰχμαλωσίαν, ἥδη γεγεννημένων πιστεύμενος τὴν κατ' Αἴγυπτίον ἀπὸ τῶν ἀπόφασιν.—Ὅμοίως μὲν οὖν Ἰουδαίους, φησὶ, τὸν Ἀσσύριον διέφθειρα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀνάκλησιν ἐπηγγειλάμην, ἐκείνου δὲ παντελῶς τὴν βασιλείαν καθείλεν.—Μηδεμίαν, φησὶν, ὧς οὗτος, ἐλπίσης σωτηρίαν, λογιζόμενος ὡς οὐδὲ Ἰουδαῖοί τις παρ' ἐμοῦ πολλῆς ἀπολεύσαντες προνοίας διέφυγεν τὴν τιμωρίαν ἐπτακίτους εἰς ἐμέ· ὁ γὰρ τῶν οἰκείων ἀμαρτανόντων μὴ φεισάμενος, πολλῶ μᾶλλον σὲ τῆς ἀλαξενίας εἰσπράξομαι τὴν δίκην.—Καλῶς ἀκριβέστατα διέξελεσθὼν τὰ κατὰ τὸν Ἀσσύριον, καὶ μνησμεύσας τῶν δι' ἀμαρτίας ἀπολωμένων Ἰουδαίων, ἠρέσθη τῷ τε παραδείγματι καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ μνήμῃ, ἵνα καὶ ἀπὸ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ εἰρηκότος, καὶ ἀπὸ τῶν ἥδη ὁμιλογημένων ἀναμφισβήτητος γένηται τῆς ἀποφάσεως ἡ ἀλήθεια.

G A P. XXXII.

v. 2.

Ἀντὶ τοῦ παραπλήσιος ἐγένετο τῷ Ἀσσυρίῳ, ὡς λέοντος δίκην ἐπιὼν τοῖς λιπαῖς, πάντα εἶρει κατ' ἐξουσίαν· κατὰ δὲ τὸ οἰκτεῖν ἔθος πρότερον τὴν περιφάνειαν, καὶ τὴν κατὰ πάντων ἰσχύην λέγει τοῦ Αἰγυπτίου, ἵνα ἡ ἥττα μὴ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας τοῦ νικωμένου δειχθῆ· καὶ οὐκ ἐπειδὴ οὐκ ἐπισχύει μόνον, ἐθάρρει ὡσπερ ὁ Ἀσσύριος, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τῇ τοῦ τόπου ὀχυρότητι ὡσανεὶ τῆς χώρας διὰ τὸ πανταχόθεν τοῖς ποταμοῖς περικλύζεσθαι δυσαιώτου τυγχανούσης.—Ὡς δράκοντα μὲν οὖν λέγει τὸ μέγιστον καὶ θαλάττιον κῆτος, περὶ οὗ πολλαχῶ μὲν διδάσκει ἡ γραφή, μάλιστα δὲ Θεὸς πρὸς τὸν Ἰαβ διαλεγόμενος· βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅπερ ὁ λέων τοῖς ἐν γῆ τετράποσι, καὶ δράκων ἐν θαλάσῃ ἰχθύσι, τοῦτο ἦεν αὐτὸς τοῖς λοιποῖς εἶναι ἀνθρώποις· ὅστε μηδένα σοι τῶν ἀπανταχῶ παραβάλλεσθαι.—Τουτέστι πάντας ἐφόβησε τῆς ἑαυτοῦ χώρας

τυγχάνων.—Ἀντὶ τοῦ πολλοὺς εἰς ταραχὴν καθίστης, καὶ ἐφόβεις τῇ προσύτη σοι δυναστείᾳ· ὕδωρ γὰρ οὖν καλεῖ τὸ πλῆθος.—Ἴνα εἶπῃ καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους σοι ἠδίκεις.—Ἐπέμεινε τῇ μεταφορᾷ, ὡς ἐπὶ ἰχθύος ποιούμενος τὸν λόγον.—Τουτέστι γυμνῶσαι τῶν προσόντων ἀγαθῶν κατὰ μεταφορὰν δὲ, οὐκ ἔστι μὲν ἐκάλεσεν τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος· ἄγκυστρον δὲ τὸν Ναβουχοδονόσορ, ἧτ' οὖν αὐτὴν τὴν συμφερόν ἢ κατασχέθησεται.—Ἔστι μὲν οὖν εἰπεῖν ὅτι μεταφορᾷ κέχρηται ὡς ἐπ' ἀναιρημένου ζώου, ἅτε τῶν πτηνῶν ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσιν ὡς ἐπὶ καινὴν τρεχόντων θοιὴν· ἔστι δὲ πάλιν περὶ τινὰ ἐκλαβεῖν τῶν ἐθνῶν τοὺς ἐπιδοξοῦς ἵνα σημάνη, ὡς ἄνδρες πολεμισαὶ ἐπελθόντες τὴν τε χώραν καθέξουσιν, καὶ τοὺς ἐνοικούντας διαρπαξέουσιν.—Ἴνα εἶπῃ, καὶ ἐν πεδίαις καὶ ἐν ὄρεσιν οὐδαμῶς ἀντιστήναι τῷ βαρβάρῳ δυνάμενος—Διδάσκει ὡς πάντα μὲν τόπων καταλήφεται φεύγων, οὐδεμίαν δὲ ἔξει σωτηρίας ἀσφάλειαν.—Τῆς συμφερέας σκότους δίκην περιχυθείσης, καὶ τὴν ἐκ τῆς ζωῆς ἠδονὴν ἀφαιρούμεναι, ὡσπερ τινος σκότους καταλαβόντος διατεθήσονται—Τουτέστι οὐκ ἐν ἡμέρᾳ οὐκ ἐν νυκτὶ ἔξουσιν ἄνεσιν, πανταχοῦ τοὺς πολεμίους ἐπιέναι νομίζοντες.

v. 3.

v. 4.

Τῶν συμφερέων μνήμῃ τὴν ἐπίτασιν.—Οὐ γὰρ θῆκευ εἰς τὸ πάθος περὶ αὐτὸν τὸν ἦλιον καὶ τὴν σελήνην ἐγένετο καὶ τὰ ἄστρα οὐκ Αἰγύπτιοι μόνον ἤσθευτο τοῦ συμβαινόντος, ἀλλὰ καὶ οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης.—Ἐπίτασιν ἔχει τοῦτο τοῦ προειρημένου· οὐ γὰρ ἐν ἀποικίᾳ, φησὶ, καὶ δουλείᾳ καταστάς ἔξεις τινὰ παραψυχὴν παρὰ τῶν δεσποζόντων· μεμνημένοι γὰρ τῆς προτέρης σου κακίας, εἰς τὸν κατὰ σοῦ χωρήσουσι θυμόν.—Οὐ θρηνεῖν τινὰς ἑαυτῷ λέγει, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῷ συμβαινόντι ἐκπλήξιν διηγέεται· ἴσως δὲ καὶ τοὺς κατὰ τὴν Αἴγυπτον πορευμένους λυπηθῆσθαι προλέγει· οὐδὲ τοὺς παθόντας, ἀλλὰ διὰ τὴν σφῶν αὐτῷ χρεῖαν.—Ὡς προσδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν.—Καὶ πρὸς τὴν ἐφοδον, φησὶ, τῶν βαρβάρων ἐκπλαγήσονται, πρὸ ὀφθαλμῶν ὀρώμενοι τὸν θάνατον, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῶν κακῶν τῷ θείῳ τεθνήξονται.

Τουτέστιν ἐπελεύσεται ὁ Ναβουχοδονόσορ πολ-
 λὺς ἄγων ἰσχυροῦς.—Ἴνα εἶπη, ἔσται δὲ ταῦ-
 τα διὰ τὴν σὴν ἀλαζονίαν· ὥστε τῇ πείρᾳ γούν
 τῶν κακῶν παιδευθῆναι σε ὡς μάτην ἤχεις ἐπὶ
 ταῖς προσούσιν σοι.—Τουτέστι μετὰ τῶν προσόν-
 των αὐτῶν κακῶν διαφθερῶ τοὺς οἰκήτορας· τὸ
 δὲ ἐφ' ὕδατος πολλοῦ, ἔφη ὡς τοῦ ποταμοῦ πάν-
 τὰ τε αὐτοῖς τᾶλλα γινόμενου, καὶ τῶν καρπῶν
 τὴν εὐετηρίαν παρέχοντος.—Τουτέστι ἐκείτη τῇ
 ἐμεία χρήσονται ἐργασία.—Ἀναγκάως γὰρ τούτο
 συνέβαινε πάντων ἀπολωμένων.—Τούτων, φησὶ,
 γινόμενων οὐδεὶς ἔσται περὶ τοῦ ποταμοῦ ἐρ-
 γασίαν πονούμενος.—Τουτέστιν ἀληθῆ ἔσται
 τὰ εἰρημένα.—Οἱ πανταχοῦ, φησι, τὰ κατὰ
 τούτου διηγήσονται, καὶ ὡς θρήνων ἄξια πεί-
 σεται.

v. 17. Τινὲς μὲν ἐνταῦθα ἠβουλήθησαν δωδέκατον
 ἔτος λέγειν τὸν προφήτην ἀπὸ τῆς κατὰ Ἰου-
 δαίον ἀρχῆς τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὅπερ ἦν
 τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωακίμ· ἔχει
 δὲ παρὰ πόδας τὸν ἔλεγχον· εὐρίσκεται γὰρ
 τὸ δωδέκατον ἔτος, τέταρτον ἔτος τῆς Σεδε-
 κίου βασιλείας, ἥνικα οὐδὲ προφητεύων φαί-
 νεται ὁ Ἰεζεκιήλ· σαφῶς γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς βί-
 βλου λέγει, ὡς κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς αἰχ-
 μαλωσίας ἤρξατο τῆς προφητείας· τούτο δὲ ἦν
 πέμπτον τῆς Σεδεκίου βασιλείας· ἰστέον ταίνυν
 ὡς δωδέκατον ἔτος συνάγεται εἰς τὸ πρῶτον ἔτος
 μετὰ τὴν παντελῆ τῶν Ἱερουσαλήμων ἄλωσιν, ἐν-
 δεκα τὰ πάντα βασιλεύσαντος τοῦ Σεδεκίου, μεθ'
 οὐπερ ἔτους ἡλὼ ἢ πόλις· ἐπειδὴ γὰρ μετὰ τὴν
 τῆς πόλεως ἄλωσιν, καὶ τοῦ Γοδολίου τελευτήν,
 ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον κατέφυγον Ἰουδαῖαι, μικρὰ τῶν
 Ἱερουσαλήμων φροντίσαντες λόγων· κατὰ τὸν αὐτὸν
 καιρὸν ἐκελεύετο Ἰεζεκιήλ ταῦτα εἰπεῖν κατ' Αἴ-
 γυπτίω, καὶ τρόπον τινὰ ἀπιστούμενα τὰ παρὰ
 Ἱερουσαλήμων βεβαίωσιν ταῖς παρ' ἑαυτοῦ λόγοις.—
 Παρεσιώπησε μὲν οὖν οὐδαμῶς, οὐδὲ κατὰ τὴν
 τοῦ πληθους ἀπόφασιν ἐν τῇ κατὰ τοῦ Φαραῶ
 θρήνῳ. ὅμως νῦν ὡσπερ ἐπιεξερχόμενος τὰ εἰρη-
 μένα, κέχρηται ταῖς παρ' αὐτοῦ λόγοις.—Ἀντὶ τοῦ
 ἐκ τῆς προτέρας περιφανείας ἐκπεσεῖσθε· ὕδατα
 μὲν γὰρ καλεῖ συνήθως τὸ πλῆθος· εὐπρεπῆ δὲ

διὰ τε τὴν τῶν προσόντων εὐετηρίαν, καὶ τὴν
 ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον περιφανείαν.

Καὶ πάλιν. Τὸ κατὰ βῆθι ἐναργεστάτην μεταβο-
 λὴν τῶν πραγμάτων παραδηλῶν.—Οὐχ ὡς Ἰου-
 δαίους, φησὶν, καὶ τοὺς ἐμοὶ διαφέροντας τιμωρή-
 σμαι, ἀλλ' ὡς ἀλλότριον κολάσσομαι.—Ἔργον,
 φησὶ, γενήσῃ τῆς τῶν πολεμίων δεξιᾶς.—Συνα-
 γωγὴν καλεῖ τὸν στρατόν· τούτοις, φησὶν, ὁμοίως
 ἀπέθανες.—Λάκκον μὲν οὖν λέγει τῆς ταφῆς τὸ
 βάθος· μήκος δὲ καλεῖ τὴν κατ' ἔκτασιν οἰκοδομήν·
 τὸ οὖν ἔδωκαν τὰς ταφὰς αὐτῆς, ἵνα εἶπη· οἱ
 ἀπειτείαντες αὐτοὺς ταφῆναι παρασκευάσαντες.—
 Τὸ ἐπὶ τῶν τελευτώντων ὑπὸ τῶν προσηκόντων
 πολλὰκις γινόμενον ἔφη, μενονουχὶ βωῶντες καὶ λέ-
 γοντες ὡς ματαία ταῖς χρησαμέναις γεγένηται.—
 Τουτέστι τῶν πονηρῶν πράξεων τούτο ἔσχατον τὸ
 τέλος· οὐ μόνον τετελευτηκότες, ἀλλὰ καὶ τῆς
 σφετέρας παρανομίας δίκην δεδωκότες.—Τουτέστιν
 ἅμα σφαγήν.—Τὸ μὲν παρακληθήσεται ὡς ἐπὶ
 τῶν ἐν συμφυραῖς ἐξεταζομένων ἔφη· ἔχει δὲ σχῆ-
 μα ὁ λόγος· οὐ γὰρ δήπου μετὰ θάνατον τίς
 παρακαλεῖται· βούλεται ταίνυν εἰπεῖν ὅτι ἐν τῇ
 συμφυρᾷ ἐξετασθεῖς, καὶ λογιζόμενος τοὺς οὕτως
 ἰσχυροῦς καὶ κατὰ πόλεμον γενναίους ἀπολωμέ-
 νους, εἴσεται τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν.

C A P. XXXIII.

Τί τοῦτο λέγων; ὅτι παραπλήσιον καὶ αὐ-
 τὸς πεποίηκα· ἐπειδὴ γὰρ πολλὴν τὴν κατὰ τῆς
 πόλεως παράταξιν ἔβλεπον τοῦ βαρβάρου, καὶ
 ὡς ἀμαρτανόντων ἡμῶν ἰσχύσει, ὡσπερ τινα σκο-
 πὸν λαβὼν τὸν προφήτην, ἐπὶ μὲν τῆς Ἰουδαίας
 τὸν Ἱερουσαλήμ, ἐπὶ δὲ τῆς ἀποικίας τὸν Ἰεζεκιήλ,
 μηνύειν ἐκέλευσα τὸ μέλλον θεινόν· ὡς ἂν τῷ
 φόβῳ τῶν ἐπαχθισμένων μεταβαλλόμενοι τὴν
 γνώμην, δέξονται τῶν κινδύνων τὴν ἀπαλλαγὴν·
 εἰ μὲν οὖν τὰ παρ' ἐμοῦ γεγένητο, ἀναγκάως
 ἐπὶ ταῖς συμβαίνουσιν ἐμῆφοντο· εἰ δὲ ἡ πρόβ-
 ρησις ἐδίδου τὸ φυλάττεσθαι, οὗτοι δὲ ἐθελο-
 δοκῶντες τῆς χείρατος γεγόνασι μείρας, δῆλον ὅτι
 ὁ θεὸς μὲν καθαρὸς μέμψεως, Ἰουδαῖοι δὲ πάσης
 ἄξιοι τιμωρίας, οὐδ' ἐν ἐσχάτοις κακίᾳ τῆς ἀσε-
 βείας ἀποστάτες.

Ἐάν, φησιν, ἀμελήσας ὁ κατασταθεὶς κα-
τάσκοπος, μὴ σημάνη τῷ λαῷ τὴν ἔφοδον τῶν
πολεμίων, οἱ μὲν ἀλισκόμενοι, δίκας ὧν ἐπλημ-
μέλησαν τίσουσιν τῆς δὲ γεγενημένης, ὑπὸ τοῦ
σισσοῦ προδοσίας αὐτὸς ὑφέξει τὰς εὐθύνας.
ταῦτα ἔφη, σπουδαιότερον τὸν προφήτην περὶ τὴν
τοῦ λόγου διακονίαν ποιῶν.—Ὅπερ ἐν ταῖς πο-
λεμίοις εἶωθε ποιεῖν ὁ κατάσκοπος, τοῦτο σε
δρᾶν ὡς προφῆτα προσήκει, καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ
λεγόμενα μετὰ πάσης προθυμίας διαπορθεύειν.

v. 4. —Ἐάν, φησιν, καταψηφίσωμαι τινὸς θάνατον,
καὶ μὴ γνωρίσῃς αὐτῷ τὴν ἐξελεχθεῖσαν κατ'
αὐτοῦ ψῆφον, ἵνα διὰ μετανοίας λύσῃ τὴν ψῆ-
φον, ἐκεῖνος ἄξιον εὐρήσει τοῦ βίου τὸ πέρας· σὲ
δὲ τῆς ἀπολείας αὐτοῦ εἰσπράξομαι τὰς εὐθύνας.

v. 11.
cod. E. 223. b.

Τίς ἂν ἀξίως θαυμάσει τοῦ δεσπότη τὴν
ἀγαθότητα; ἀγνωμονούμενος γὰρ καὶ ἀχαριστού-
μενος κήδεται τῶν ἀχαρίστων, καὶ πᾶσαν αὐ-
τῶν ποιεῖται προμήθειαν, ἰδεῖν αὐτῶν βυλούμε-
νος τὴν μεταβολὴν διὸ καὶ ἐπάγει πατρικῆς φι-
λοστραργίας πεπληρωμένην παραίνεσιν ἐπιστροφῆ
ἐπιστρέψατε ἀπὸ τῆς ἔδοῦ ὑμῶν τῆς σπηραῖς·
καὶ τὰ ἐξῆς.—Οὐ τοῦτο λέγει ὅτι εἴπερ ἀμάρ-
ται ὁ δίκαιος παρωσάμενος τὰς πράξεις αὐτοῦ
τὰς πλάγας, καὶ τῆς ἀρετῆς τὰ κατερρώματα
δίκην εἰσπράττεται· ἀλλ' ἐάν τις δίκαιος εἶναι
νομιζόμενος μὲν, σὺκ ὧν δὲ, τῷ χρόνῳ φωραθῆ,
σὺκ ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν ἐπλήψεως τὴν σωτη-
ρίαν παρέχω, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας τῶν πραγ-
μάτων τὴν ψῆφον ἐκφέρω.—Τοῦτο γὰρ ἔχει κα-
τηγρίαν, τὸ πρὸ τῆς ἀληθείας τὴν τῶν ἀνθρώ-
πων τιμὴν.—Οὐχ ὡς εὐσῶν μὲν, ἀμνημονούντος

v. 16. δὲ τοῦ θεοῦ· τοῦτο γὰρ ἀλλότριον τῆς τοῦ θεοῦ
ἀγαθότητος· ἀλλ' ὡς νομιζόμενων, ἐλεγχομένων
δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τοῦ θεοῦ σὺκ ἀπὸ τῆς ἀνθρω-
πίνης εὐήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀληθείας τῶν πραγ-
μάτων τὴν ψῆφον φέροντες· εὐ γὰρ ἴστε, φησὶν,
ὅτι καὶ πάλιν τίς μυρία ἡμαρτηκῶς ἦ, καὶ πάν-
τας παραβεβηκῶς τοὺς νόμους, καὶ σπλημελή-
σας εἰς θεόν, μεταβαλλόμενος ὅλος τῆς εὐσε-
βείας γένετο, σὺδεμίαν τῶν προτέρων πεισάμε-
νος μνήμην, ἀπὸ τῶν παρόντων καταλλήλων τῶν
ὑπὲρ ἀρετῆς σόνων, τὴν ἀμειβὴν ὀρίζω.

Καὶ μετ' ὀλίγα. Ταιγαροῦν, φησιν, ὡς εἴ τις v. 3.
προσχῆματι τὴν εὐσέβειαν μετιῶν, τῷ χρόνῳ φω-
ραθῆ εἰς ἀμαρτίας ἐκκλίνας, τιμωρήσονται τὸν
ταυτοῦτον· ὥστε πρόκειται ὑμῖν ἡ πειδαρχοῦσι σώ-
ζεσθαι, ἢ ἀντιλέγουσι δίκην ὑπέχειν, ἐμοῦ ἴσθη
καὶ δικαίαν τοῖς παρ' ὑμῶν νόμοις ἐκφέροντες τὴν
ψῆφον. Καὶ μετ' ὀλίγα. Ἔστιν ἄρα τί γινόμε-
νον ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἢ σπουδῆς, δι'
οὗ λύεται τὸ αὐτεξούσιον ἐν τῷ προδιατετάχθαι
πάντα παρὰ θεῷ συμπεριεὶληπται γὰρ ἡ τοῦ αὐ-
τεξούσιου ῥοπή τοῖς ἐπ' αὐτῇ προοριζόμενοις· καὶ
οὗ κωλύεται οὐδὲ ἀναγκάζεται προαίρεσις, ὅλλὰ
καὶ τὰς ἐκβάσεις ἐπ' αὐτῇ ποιεῖται θεός· ἵνα
καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστοι προαίρεσεως ἔχωσι τοὺς
καρπούς· μὴ βιαζομένης τῆς προνοίας ἀνακέψαι
τούτους, καὶ παρὰ λόγον ποιεῖ ζῆν τὸν μὴ φυ-
λαξάμενον.

Ἄτι δὲ πῶλλα γὰρ τὰ τῶν χρόνων ἐν ταῖς v. 21.
θραῖς γραφαῖς διασφάλλεται, πολλὰς εἶρηται
σκοπήσας γὰρ τις ἀκριβῶς εἴσεται ταύτας τὰς
βίβλους περὶ τῶν αὐτῶν οὐ τὰ αὐτὰ λεγούσας·
ὁ μὲν οὖν Ἀμὸς κατὰ μὲν τινὰς τῶν ἐρμηνευ-
τῶν δώδεκα ἐβασίλευσεν· κατὰ δὲ τοὺς ὁ, δύν·
καὶ ὁ μὲν Ἰερεμίας τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἐπι-
στρατίαν τοῦ βαρβάρου ἐνάτω ἔτει λέγει γεγε-
νησθαι τῆς Σεδεκίου βασιλείας μηνὶ δεκάτῳ· ἐν
δὲ ταῖς βασιλείαις ὁ ἱστοριογράφος, ἐνάτω ἔτει
μηνὶ δευτέρῳ· πάλιν περὶ μὲν τῆς παντελοῦς
ἀλώσεως, ὁ μὲν ἱστοριογράφος φησὶ· καὶ ἦλθεν
ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους
Σεδεκίου τοῦ βασιλέως, ἐνάτῃ τοῦ μηνός· οὗ
συμφώνως δὲ αὐτῷ Ἰερεμίας· καὶ ἐν τῷ ἐνδεκά-
τῳ γὰρ, φησιν, ἔτει τοῦ Σεδεκίου, ἐν τῷ μηνὶ
τετάρτῳ, ἐνάτῃ τοῦ μηνός, ἐβράγη πόλις· ταῦτα
δὲ φημι, σὺκ ἵνα μαχομένην τὴν θείαν γραφὴν
δείξω πρὸς ἑαυτήν, ἀλλ' ὥστε γινῶναι, ὅτι ὅπου
μὲν τῶν πραγμάτων τὴν διδασκαλίαν ὁ χρόνος
ἐπαιεῖτο, πολλῇ τῇ ἀκριβολογίᾳ ἐχρήσατο· ὅπου
δὲ δυνατὸν ἦν καὶ ἐκάστου χρόνου τὰ πράγματα
διδαχθῆναι, οὗ πάλιν περὶ τοῦτο κατεγένετο τὸ
μέρος· καὶ ὅτι ὡσπερ ἐν τούτοις ἀδιαφόρως τῶν
χρόνων ἢ ἐπισημασίᾳ γενομένη, ἔδοξε μάχην
τινὰ ἐν ταῖς προκειμέναις δεικνύουσι· οὕτω καὶ

κατὰ τὸ παρὸν, τὸ δωδέκατον ἔτος κείται, σὺ ἀκριβῶς τῶν γεγραφότων ἐπισημηναμένων τὸν χρόνον· αὐτίκα τὸ ἑβραϊκὸν, ὡς εἰ περὶ ταῦτα ἔμπειροι ἔφασαν, δωδέκατον ἔτος σὺ ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐνδεκάτῃ τοῦ μηνός· ὁμοιοποιησάμενου γὰρ ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους τὴν ἄλωσιν ὑπέστη ἡ πόλις, περιττὴ ἦν λοιπὸν ἡ ἐπισημασία τοῦ χρόνου ἐν τῇ κατὰ τὴν πόλιν διηγήσει· ἡ δὲ τοῦ μηνός ἀναγκαῖα εἶσα ἐτύγχανεν· ἐπειδήπερ τῆς ἀλώσεως γενεμένης, εἰκὸς ἦν εὐθύς τὸν ἀγγέλλοντα εἰς Βαβυλῶνα στείλασθαι.

Οὐδὲν ἔτιρον μηνύει ἢ τὴν ἐπὶ ταῖς λεγομέναις παρρησίαι τοῦ δικαίου.—Τούτῃς ὑπλεισθέντας μετὰ τὴν πόρθησιν τῆς πόλεως λέγει.—Ἰνα εἶπῃ, εἰς τί ἀμφισβητοῦσιν, ὡς ὑπὸ τῆς αὐτῶν κακίας τὰ θεῖα συνέβη τῇ πόλει; σκόπησον τῶν νῦν αὐτόθι κατακυκνύτων τὴν γνώμην· τσοῦτο γὰρ φησι θέουσι εὗται ἀμείνους γενέσθαι τὸν τρόπον, ὥστε καὶ συγκρίνειν ἑαυτοὺς τῷ προπάτρι τελωμῶσιν, τῶν μὲν οἰκείων ἔργων σὺδεμίαν πειρῶμενοι μνήμην, κατὰ δὲ σύγκρισιν τοῦ δικαίου τὰ ἑαυτῶν συνιστᾶν βουλόμενοι.

C A P. XXXIV.

1. Διηλονότι ὁ λόγος αὐτῷ πρέπει πρὸς αὐτοὺς περιλειφθέντας τῶν τοῦ βασιλικῆς γένους· εἰ καὶ τὴν κατ' αὐτῶν εἶχον ἡγεμονίαν τὸ τηρικαῦτα· σὺ γὰρ ἱερεῖς αὐτοῖς ἐχρήματιζεν, τότε τοῦ νακο καθηρημένον.—Ἀντὶ τοῦ πρὸ τῆς προσφθείας τέως τὸν ἔλεγχον παῖσαι· πρὸς πολλοὺς δὲ, σὺ πρὸς ἓνα διαλέγεται· ἐπεὶ μὴδὲ ἐσώζετο τῆς βασιλείας ἡ εὐταξία.—Πολυχρόνως δὲ ἱστορικῶς ταῦτα ἐκλαμβάνων, περὶ μόνης τῆς ἐπανόδου εἰρησάσαι ταῦτά φησι τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, πειμένα τὸν Ζορβάβελ φάσκων, καὶ πᾶσαν ἀκροκλύθως τὴν ἐρμηνείαν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ παρατιθέμενος.

C A P. XXXV.

Δόξει ἂν τῷ μηδεμίαν ἔχειν ἀκλουσίαν ταῦτα πρὸς τὰ ἡγουμένα· πλείστη δὲ κἀνταῦθα ἡ τάξις σώζεται τῶν λεγομένων, εἴ τις ἀκριβῶς

ἕκαστον ἐπεξίει· ἐπειδὴ γὰρ ὡς εἴρηται μηνύσας αὐτῶν τὴν ἀνοσον, ὥσπερ δεδικέτας μὴ τῶν αὐτῶν αὔσις λάβωσι πείραν, παραμυθούμενος αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔφη, καὶ διαθήσομαι τῷ Δαυὶδ διαθήκην εἰρήνης· καὶ ἀφανισθῆναι πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ κατακίχουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ πεπεισότες, καὶ τὰ ἐξῆς· ἤμελλον δὲ εἰ καὶ μὴ ἐν ἀπαικίᾳ γενέσθαι, ἀλλ' σὺν σὺ μικραῖς περιπίπτειν συμφοραῖς· πάντων μὲν τῶν περικίτων βασκάνως περὶ αὐτοὺς διακειμένων, ἐξαιρέτως δὲ Ἰδουμαίων· ἀναγκαίως τοίνυν μέμνηται καὶ τούτων, καὶ τῇ τούτων ἀγαθῇ ὑποσχέσει ἐπισύνηψε τὴν κατὰ Ἰδουμαίων ἔρασιν, σὺ τὰ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ὡς ἐγὼ νεμίζω, ἐκβησόμενα μηνύων, ἀλλὰ τὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον, καὶ τὴν κατὰ Ἰδουμαίων πληγὴν ὑπὸ Ἰούδα τοῦ μακκαβαίου ἐσομένην.

Δύο δὲ ἔθνη λέγει τὰς δέκα φυλάς καὶ τὰς δύο· δύο δὲ γῶρας τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Σαμαρείαν· τὸ δὲ κύριον ἐκεῖ ἔστιν, ὁ ἑβραῖος καὶ ἐκεῖ ἦν, ἀντὶ τοῦ σὺ ἔλαθεν Θεὸν τῶν ῥημάτων ἢ μεγαλαυχία· εἰ καὶ ἀνεξικακίᾳ παρεπέμφατο τὴν αὐτίκα δίκην.—Ἵψηλά καλέσας διὰ τὰ ἐπ' αὐτοῖς παράδοξα γεγεννημένα· αἰῶνια δὲ διὰ τὸ ἐπὶ πολλῷ χρόνῳ αὐτόθι κατακίχσαι Ἰουδαίους· Ἰνα εἶπῃ, ὅτι σὺ ἀγνοῶν τὴν ἐμὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐκ πολλῶν πείραν λαβὼν, ὥσπερ ἐπιλαθόμενος τῶν προτέρων, εἰς ἔνειδος ἐχώρεις.—Πανταχοῦ φαίνεται ὁ Θεὸς ἀφορητὴν ζητῶν τὴν εἰς ἀνθρώπους εὐεργεσίαν· ὥσπερ κἀνταῦθα σὺδὲ μετὰ τὴν συμφορὰν τῶν Ἰουδαίων βελτιωθέντων, ἔλαβε τῶν ἐναντιῶν τὰ ἔνειδη εἰς ὑπόθεσιν σωτηρίας· ἐπειδὴ τείνου χαλεπῶν, φησιν, ἐλάβετε πείραν, καὶ τῆς προτέρας εὐνομίας ἐπεπτώκατε, ὥστε μὴ μόνον τοῖς ἀποσθεν, ἀλλὰ τοῖς περικίταις ἔνειδος γενέσθαι, πάντων ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν παρέξω τὴν ἀπόλαυσιν· Ἰνα γνώσιν ὅτι ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ τυγχάνοντες, ἐξ ὀλίγων πολλοὶ γεγονάσι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ κηδεμονίαν, σὺτω κατὰ τὸ παρὸν εἰς πλήθος ἐπίδωσούσιν.

Ἐπειδὴ τείνου, φησιν, Ἰδουμαῖοι, καὶ πάντες εἰ περίοικαι ἔργον ἔθεντο τοῦ ἀρδην ἀπλέσαι τὸν

v. 22.
cod. f. 224. a.
v. 21.

v. 10.
cod. f. 225. b.

cod. f. 224. b.

v. 13.

v. 2.
cod. f. 225. a.

v. 13.

λαδὸν, ἠδονὴν οἰκίαν τιθέμενοι τὴν ὑμετέραν συμφορὰν, ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν ἀποφαίνεσθαι.— Σημειωτέον ὡς οὐδαμῶς Ἰουδαίους ἀξίους δείκνυσσι τῶν παρὰ Θεοῦ ἀγαθῶν, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω τῆς εἰς αὐτοὺς εὐεργεσίας τὴν αἰτίαν παρέχων.— Τρυτέστι κατὰ τούτων χρῆσθαι τιμωρίᾳ, καὶ τῆς προσούσης δόξης ἐκτός καταστήσονται.— Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκουν πῶς ἀμφιβάλλειν εἰ μετὰ τρυτέστιν ἐρημίαν, τὴν τε οἰκίαν ἀπολήψονται, καὶ ἐν ἀφθονίᾳ διάξουσιν, ἀναγκάτως ἐπὶ τὰ ἤδη γεγονότα τῇ μνήμῃ αὐτοὺς ἀνάγει. Καλῶς τὸ γεννήσω, ἵνα δείξῃ αὐτοῦ ἔργον τὸ ἐσόμενον.— Ὡσπερ γάρ, φησιν, νῦν ἐν ἀφθονίᾳ διάγοντας ὑμᾶς ἐδοκίμασα τοῖς ἐχθροῖς παραδόναι, καὶ ὁρᾶτε τῶν λόγων τὴν ἐκβασι, οὕτως αὖτις ὑπισχνούμαι ὑμῖν τὴν ἀνοδον, καὶ μηκέτι τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖσθε.

C A P. XXXVI.

Ταῦτά, φησι, τὰ πράγματα μαρτυρεῖ τῷ δικαίῳ τῆς τιμωρίας· οὐ γὰρ μόνον τὰ παντοδαπά εἶδωλα θεραπεύοντες διετέλεσαν, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἶδος ἐσπετήδευσαν παρανομίας, ὡς πάσης βλασφημίας καὶ βδελυγμίας καὶ μίσους ἀναπλησθῆναι· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον λίαν ἀκαθάρτος ἀποκαθνημένη ἐδόκει, τρυτέστιν ἢ ἐν ῥύσει αἵματος, ἐκείνῳ τῷ περιπτώματι τῆς παρανομίας ἀπεικάζει τὴν βδελυγμίαν.

Καὶ πάλιν τῆς τιμωρίας τὸ δίκαιον δείκνυσιν.— Αἷμα δὲ ἐνταῦθα κέκληκεν οὐ μόνον τὰς ἄλλας μαιφονίας, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν τέκνων θυσίας, ἃς τοῖς αἰμαβόροις καὶ πονηροῖς προσέφερον δαίμοσιν.— Ἐτρύγησάν, φησιν, ὧν ἐφύτευσαν τοὺς καρπούς.— Πονηρία, φησὶ, συζῶντες, βλασφημίας μοι γεγέννηται πρόξενον· πρῶτον μὲν γὰρ ὑπέλαβον τὰ ἔθνη, διὰ τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν τούτους ἠττηθῆναι, καὶ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι· ἔπειτα, πέρα τὴν πονηρίαν αὐτῶν μαθηκότες, κατ' ἐμοῦ τὴν βλασφημίαν ἐκίνησαν, ὡς πικροτάτας ἐπιτηδεύμασιν χαίροντες, καὶ τοὺς οὕτω πονηροὺς ἀνθρώπους οἰκίαν λαδὸν ὀνομασαντες.

Ὁὐχ ὑμεῖς, φησιν, ἀξιοὶ τῆς σωτηρίας, ἀλ-

λὰ τὰ ἔθνη προσήκει θεραπείας τυχεῖν, ἀφορμὴν τῆς κατ' ἐμοῦ βλασφημίας παρ' ὑμῶν εἰληφότε· λυθήσεται δὲ ἡ βλασφημία διὰ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας τῆς ἐμῆς δεκνυμένης δυνάμεως· μαθόντες γὰρ ἔπος μέγα μου τὸ ὄνομα, καὶ ἀρκοῦν εἰς τὴν τῶν προσκυκωμένων σωτηρίαν, δοξάσουσιν μου τὴν δεσποτείαν καὶ ὑμνήσουσιν.

Πᾶσαν ταύτην τὴν ὄρασιν κατὰ τὸ ῥητὸν ἁκολουθῶν τοῖς προτέροις ἐξέλαβε· τὸ ῥᾶν ἔφ' ὑμᾶς ἕδωκε καθαρόν ἐρμηνεύσας εἰς τὴν ἐν νόμῳ λατρείαν· καὶ ὡς ἐκ τοῦ λοιποῦ τῆς ἀσεβείας ἀποστάντες, τοῖς θεοῖς προσέξουσιν νόμοις· καὶ τὸ δῶσω δὲ ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινόν, ἀμείνονα φησὶν ὑμῶν ἀπεργάσσομαι τὴν προαίρεσιν.— Τρυτέστι πᾶσιν τοῖς ἐπανελθεῦσιν ἀρμόττει· οἱ γὰρ ἐπανελθεῖν βουληθέντες, ἔτυχον τῆς ἐπανόθου.— Τὴν οὖν περὶ τὸ καλὸν γνησιότητα νῦν παραστήσαι βουλόμενος, καρδίαν ἔφη καινὴν καὶ πνεῦμα καινόν, ἀντὶ τοῦ ἑτέραν παρὰ τὴν οὐσαν· οἱ γὰρ νῦν, φησιν, οὕτως ἀνένδοτον ἐσχηκότες τὸν λογισμόν, τρυτέστιν ἔχονται τηνικαῦτα μεταβολὴν· ὥστε καὶ πολλὴν σπουδὴν ἐπιδείκνυσθαι περὶ τὴν εὐσεβείαν· καὶ οὐ μόνον, φησὶν, ὑμῖν γῆν τοῖς προγόνοις ἐπαγγελθεῖσαν εἰς ἀπύλαυσιν δῶσω, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμαρτημάτων τὴν ἀμνηστίαν παρέξομαι.

C A P. XXXVII.

Θεὸς μὲν οὖν τρυτέστιν Ἰουδαίοις τῶν ἀγαθῶν τὴν ἀφθονίαν ὑπέσχετο· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς κατεχούσης τάλαιπωρίας οὐκ ἐδέχοντο τῶν λόγων τὴν εὐφημίαν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἠδη συμβάντων, καὶ τοῦ πλήθους τῶν τεθνηκότων ἑαυτῶν ἀπεγίνωσκον, καὶ εἰς ἀπιστίαν καδίσταντο· εἰ μετὰ τρυτέστις συμφορὰς τὴν ἑαυτῶν γῆν ἀπολήψονται· ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ὀλιγοψυχοῦντας αὐτοὺς παραμυθούμενος Θεός, δι' ὀπτασίας ἄγει τὸν προφήτην ἐπὶ τὸ πεδῖον, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ, ὅσων τὲ κατεψυγμῶν γίνησιν καὶ νεκρῶν ἀνάστασιν· ὡς ἂν μὴ μόνον ἀπὸ ψιλῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἐκ τοῦ παραδόξου τῶν φαινομένων πιστήσῃ περὶ τῶν λεγομένων.

Καλῶς δὲ τὸ μετὸν, ἐπειδὴ πᾶσι κατὰ ταυ-

v. 25.
Cod. f. 220.

v. 17.
cod. f. 226. a.

v. f.
cod. f. 227.

v. 22.

v. 2.

τὸν τὴν ἀνοσον ἤμελλεν ἐπαγγέλλεσθαι· τὸ δὲ περιήγαγέ με φησὶν, ἵν' ἐπὶ τὸν Θεὸν ἀνερέγκη
 v. 3. τὸ γινόμενον.—Ἐπειδὴ δὲ καὶ παρῆσαν τινες, ἐνθουσιασμένου τοῦ δικαίου πυνθάνεται, ἵνα τὰ πρὸς τὸν προφήτην λεγόμενα, κοινὴ διδασκαλία τῶν ἀπάντων γένηται.

v. 9. Βούλεται δεῖξαι ὅτι θεός ἐστιν ὁ ταῦτα ποιῶν, ὃ καὶ ἐξ ἀρχῆς παραγαγὼν τὸν ἀνδρωπον· καὶ ὡσπερ ἐν τῇ πρώτῃ δημιουργίᾳ τὸ σῶμα πλάσας, εἶασεν νεκρὸν, εἶτα τοῦτο ἐξωσώσασεν τῇ τῆς ψυχῆς εἰσόδῳ, τὸν ὁμοιον τρόπον καὶ νῦν τοῦ σώματος τὴν πλάσιν ἐργασάμενος, κατέλειπεν ἐπὶ τοῦ σχήματος.—Οὐ τοῦτο βούλεται εἰπεῖν ὅτι μία ψυχὴ εἰς ὅλα τὰ σώματα εἰσεδύετο, ἀλλ' ὅτι προσετάχθη ἐκάστη ἀπολαβεῖν τὸ ἑαυτῆς ὄργανον· καὶ μνησθεῖν τοῦτο, τὸ εἰπεῖν ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων, ἀντὶ τοῦ πανταχόθεν· οὐ κενὴν δὲ μίαν ψυχὴν τῇ ὑποστάσει ἐκ διαφόρων τόπων συνδραμεῖν· ὅτου τείνου ἕνεκεν ἐπὶ πλήθους βλέπει τὴν ὅπτασιαν· καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἔφη, ἐπειδήπερ κατὰ διαφόρους τόπους καὶ μικροῦ πανταχοῦ γῆς ἦσαν διεσπαρμένοι Ἰουδαῖοι· ἵνα αὐτοὺς πείσῃ ὡς ἐκ πάντος αὐτοὺς ἐπανάξει τόπου.—Ταῦτα, φησὶν, εἴρηται εὐχὴ ὡς ἀληθῶς ἀναστάσεως γενομένης, ἀλλ' ὡς κατὰ πνευματικὴν θεωρίαν δειχθέντων τῇ προφήτῃ.
 v. 10. Ἐπειδὴ φησὶν, εἴρηται εὐχὴ ὡς ἀληθῶς ἀναστάσεως γενομένης, ἀλλ' ὡς κατὰ πνευματικὴν θεωρίαν δειχθέντων τῇ προφήτῃ.
 v. 12. Σαφῶς δεικνύς ὅτι νεκροὺς ἐκάλεσε τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ ταῖς συμφοραῖς τρόπον τινα τεθνηκότας, διὰ τὸ μηδενὸς τῶν ἐν βίῳ λαμπρῶν ἀπολαύειν.

C A P. XXXVIII.

v. 1. Ἀντὶ τοῦ, ὅρα διὰ τῆς πνευματικῆς ἀποκαλύψεως πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ἕτερα τῶν πλήθει συμβησόμενα· τὸ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Μαγὰ ἀρχοντα Ῥῶς, Μοσόχ, καὶ Θόβελ, ἵνα σημάνη τῶν συμμάχων τὸ πλῆθος· καὶ τὸ μὲν Ῥῶς εὐδῆλον ὡς ὄνομα πόλεως ἢ χώρας τυγχάνει· τοὺς δὲ ἀπὸ Βελ Ἰβήρας· τὸ δὲ Ῥῶς ἢ Ἑβραίων φωνὴ κεφαλὴν ἐρμηνεύει· εὐτὼ γὰρ καὶ ὁ σύρος ἠρμήνευσεν καὶ ὁ Ἀκύλας δὲ κεφαλὴν
 v. 2. Μοσόχ· τὸ Ῥῶς, Μοσόχ ἠρμήνευσεν.—Ἀντὶ τοῦ ἐφ' ἡμᾶς τὸ πλῆθος· ἐπάγει χοῦν ἀρχοντα

Ῥῶς Μοσόχ καὶ Θόβελ, ἵνα εἴπῃ τοὺς ἐκ διαφόρων συλλεγόντας ἔθνων· ὡς δὲ καὶ πρὸς ἕνα, αἶμαι, τὸν Ἀντίοχον εὐ διαλέγεται, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ τὸ σύστημα· ἐπειδήπερ εὐκ αὐτὸς ἔπραξε τὸν πόλεμον, οἱ στρατηγὸς δὲ μιγάδας ἐκ διαφόρων λαβόντες ἔθνων, πρὸς μάχην ἐχώρησαν.

Τουτέστι κωλύσω σε εἰς ἔργον ἐκβαλεῖν τὴν πρόθεσιν· καὶ βουλόμενος δεῖξαι τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν, δηγεῖται τὴν ἰσχὺν τοῦ πολέμου.—Ἔσονται δὲ φησι μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα ἔθνη· Φοῦδ δὲ φησὶν εἶναι τοὺς Φιλιστιαίους, ἢ κατὰ τινος ἕτερον ἔθνος Λίβυσι προσοικῶν.—Θοργαμὰ δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀρμενίους καὶ Ἰβήρας· κατὰ δὲ ἑτέρας Καππαδόκας καὶ Γαλάτας.
 v. 3. Ἐπειδὴ φησὶν μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα ἔθνη· Φοῦδ δὲ φησὶν εἶναι τοὺς Φιλιστιαίους, ἢ κατὰ τινος ἕτερον ἔθνος Λίβυσι προσοικῶν.—Θοργαμὰ δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀρμενίους καὶ Ἰβήρας· κατὰ δὲ ἑτέρας Καππαδόκας καὶ Γαλάτας.
 v. 6. Ἐπειδὴ φησὶν μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα ἔθνη· Φοῦδ δὲ φησὶν εἶναι τοὺς Φιλιστιαίους, ἢ κατὰ τινος ἕτερον ἔθνος Λίβυσι προσοικῶν.—Θοργαμὰ δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀρμενίους καὶ Ἰβήρας· κατὰ δὲ ἑτέρας Καππαδόκας καὶ Γαλάτας.
 v. 7. Ἐπειδὴ φησὶν μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα ἔθνη· Φοῦδ δὲ φησὶν εἶναι τοὺς Φιλιστιαίους, ἢ κατὰ τινος ἕτερον ἔθνος Λίβυσι προσοικῶν.—Θοργαμὰ δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀρμενίους καὶ Ἰβήρας· κατὰ δὲ ἑτέρας Καππαδόκας καὶ Γαλάτας.
 v. 11. Ἐπειδὴ φησὶν μετ' αὐτῶν καὶ ἕτερα ἔθνη· Φοῦδ δὲ φησὶν εἶναι τοὺς Φιλιστιαίους, ἢ κατὰ τινος ἕτερον ἔθνος Λίβυσι προσοικῶν.—Θοργαμὰ δὲ λέγει κατὰ μὲν τινὰς Ἀρμενίους καὶ Ἰβήρας· κατὰ δὲ ἑτέρας Καππαδόκας καὶ Γαλάτας.

Πολλῇ γὰρ, φησι, πονηρίᾳ κεχρημένος, εὐκ ἐνθυμύμενος τοῦ λαοῦ ἢν ὑπέσθηναι ταλαιπωρίαν· σκοπῶ δὲ ὡς εὐαλότους ἔξεις, ἄρτι μὲν τῆς ἀλοτριᾶς γῆς ἐπανελθόντας· ἡσυχάζειν δὲ διεγνωκότας ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐπιστρατεῦσαι βουλεύη.—Φαίνεται γὰρ ὁ Ἀντίοχος μετὰ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου ὑποστροφὴν, τῆς μὲν πόλεως κατεσχηκῶς, συλήσας δὲ τὸν ναόν, περιελθὼν τε τὸ τεῖχος, καὶ πολλοὺς κατασφάζας.—Ἀλλὰ τούτων, φησὶ, γενομένων, αὐτὸς εἰς βοήθειαν καταστήσεται τῶν ἀδικουμένων· καθάπερ ἦδη πρό-

τερον ἀπαλλάξας αὐτοὺς τῶν πολεμίων, καὶ πανταχόθεν τὲ αὐτοὺς συναγαγὼν καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαταστήσας, καὶ δεὺς τῆς γῆς τὴν ἐπαγγελίαν ὀμφαλὸν γὰρ τῆς γῆς καλεῖ τῆς γῆς τὸ πῶντατον.

Ὁ μὲν Σαβὰ καὶ Δαιδὰν ἀπόγονοι εἰσι τοῦ Χάμ, οἱ κατώκησαν τὴν νῦν λεγομένην Περσίδα καὶ Βαβυλῶνα μέχρις Αἰθιοπίας· φασὶ δὲ ταύτας τὰς πόλεις, ἡτεῦν τὰ χωρία ἐπ' ὄνομα θέντα τῶν εἰκιστῶν μεταξύ κείσθαι Αἰθιοπίας καὶ Βαβυλῶνος.—Τὸ δὲ ἔμπροσθε Θαρσεῖς λέγειν, βούλεται εἰπεῖν ὅτι εἰς τὸν κατὰ Ἰουδαίων σου παρασκευαζομένου πόλεμον ὡς ἐπὶ ὁμολογημένη τῇ νίκῃ πλείστοι εἰς ἐμπορίαν ὀφίζονται, οἱ μὲν ἀπὸ Θαλάττης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας τρέχοντες.—Δείκνυσι τὴν κακίαν τοῦ Ἀντιόχου, ὅτι κατέχων τῆς χώρας, οὐδὲ ὡς εἰκείων ἐφείσατο, πανολεθρία δὲ αὐτοὺς ἀπολέσαι ἐβουλεύσατο· ἔσθη δέ, φησιν, οὐ μέχρι τούτων, ὥστε τὸν λαὸν διαθῆναι τὰ χεῖριστα, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἐξέτεινε τὴν τόλμαν· εἰς γὰρ τὸν ναὸν παρανόμως εἰσελθὼν, τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα ἔλαβε.—Τὸ δὲ ἀπενέγκασθαι κτήσιν, ἀντὶ τοῦ ἴδια αὐτοῦ ποιήσασθαι τὰ θεῶ ἀνακείμενα.—

Ἔπειδ' αὖτις, φησὶν, εἰς τοσοῦτον ἐλήλακας τόλμης, ἴσθι ὡς πρὸς ἐμὲ τείνεις τὴν τόλμαν· ἐπειδὴ περ καὶ τὸν λαὸν ἐν εἰρήνῃ κατώκησα· περθεῖν διέγνωκας, οὐδὲν πρὸς ἀπώλειαν παραλειπωμένων τοῦ πλήθους.—Οὐχ ὑπερψία τοῦ λαοῦ ταῦτα γενέσθαι συγχωρήσω, ἀλλ' ὥστε πᾶσι διαγνωσθῆναι μετὰ τὴν δύναμιν.—Διαλύσω σου, φησὶ, τὴν δύναμιν, ὥστε ἐκπεσεῖν τὰ ἐν ταῖς χερσὶ σου φερόμενα τόξα· θαυμασιώτατα δὲ ἀποτεινάξω τὸ τόξον σου ὡς οὐ τῶν περὶ τὸν Ἰούδαν νικῶντων, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ δεικνύσας βοήθειαν.—Τὸ δὲ κληθήσεται, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἢ μνήμη τῶν γενόμενων διατεθήσεται· ἕκαστος γὰρ περὶ τοῦτο πολὺ ἐρωτῶν, ἐμάνθανε τὸ κατορθῶμα.

Ἐνταῦθα οὐ κατὰ τὸ συνεχές τῶν νεκρῶν θαπτομένων λέγει καθαρίζεσθαι τὸν τόπον, ἀλλ'

ὅτι μετὰ τοὺς πολέμους παυθῆναι καὶ ἡσυχίαν γενέσθαι τῶν θειῶν πολλῶν ὡς εἰκὸς διεσκευασμένων, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τεθνεώτων ὀφθήσεται μέχρις ἐπταμηνεῦ· καὶ κατὰ τὸ μέσον ἐρριμμένον τί τῶν ὀσέων, ὁ συναγόντες, ῥίψουσιν εἰς τὸν ἀφωρισμένον τόπον.—Ἀκαθάρτου γὰρ νομιζομένου τοῦ νεκροῦ, ἀναγκαίως ἄπερ ὁ λαὸς καὶ μάλιστα εὐσεβεῖν διεγνωκῶς, ὡς ἂν μὴ μολύναιτο τὰ παρευρισκόμενα τῶν τεθνεώτων λείψανα, ἀπερρίπτουσαν εἰς τὸν ἰδιάζοντα τόπον.—Τουτέστιν οὐκ ἔλαττον τῶν πρόποτε γεγονότων, καὶ τὰ συμβησόμενα ἐν διηγήσει ἔξουσιν.—Ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἀπτόμενος νεκροῦ ἀκάθαρτος ἦν κατὰ τὸν νόμον, ὡς ἂν μὴ πάντες μολύνοντο τῇ ταφῇ τοῦ νεκροῦ, ἀναγκαίως τινὰς ἠφόρισαν εἰς τούτου.

C A P. XL.

Παραπλησίως τῷ Δανιὴλ ἐν ἐκπλήκτῳ τῇ θεᾷ ὡς ἂν μὴ τῇ συνηθείᾳ εὐκαταφρόνητος νομισθῆ τῶν εὐαγγελίων ἢ παρόρησις.—Ἀκολούθως τῇ προκειμένη ὀπτασίᾳ ἢ ὄψις δείκνυται· ἐπειδὴ τούτοις οἱ εἰκοδόμοι κεχρησθαι εἰώθασιν.—Ἐνθάπερ πρότερον οἱ δικάζοντες ἐκάθευτο, ἔνθα καὶ Ἰερεμίας πλείστους ἐποιήσατο τῶν λόγων, ὡσανεὶ παρρησιαζόμενος ἐπὶ τῶν λόγους, καὶ τὸ βέβαιον τῶν δεικνυμένων διδάσκων, ὡς καὶ εἰς τὴν προτέραν εὐνομίαν ἀποκατασταθήσεται τὰ πράγματα.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς οὐ δυνατόν ἐστιν μετὰ ἀκριβείας ἅπαντα ἐπεξελεῖν τὰ ῥήματα· πλείστην γὰρ ἔχειν δεκτικὴν τὴν ὑπερβολὴν ἀληθείας δὲ οἶμαι τῆς ἀληθείας εὐρεσις, τῶν ἀδυνάτων ἢ μάθησις· καὶ βραχέων τινῶν ἐπιμνησθεῖς, συντόμως πειράσασθαι δεῖξαι τὸ προκείμενον· πρῶτον μὲν οὖν ἀποροίην ἂν τις τί λέγει προτείχισμα, πρότερον δεύτερον τεῖχος παρὰ τὸ πρότερον, ἢ τόπον τινα πρὸ τοῦ τεύχους; ἀλλὰ τὸ μὲν δεύτερον, οὐχ οἶόν τε ἐκλαβεῖν, ἐπεὶ καὶ ὕψος καὶ πλάτος λέγει τοῦ μετρούμενου· τὸ δὲ πρότερον τῆς ῥηθισομένης μεγαλοφυΐας οὐκ ἄξιον τὸ πῆχους μόνον ἐξ εἶναι τὸ ὕψος τοῦ τεύχους, καὶ μάλιστα τοσοῦτου ὄντος καὶ τοῦ πλάτους· πῶς δὲ ὅλως οἶόν τε ἦν ἴσον εἶναι τὸ ὕψος τῷ πλάτει; ἄλ-

λωσ τε οὐδὲ φαίνεται δύο τειχῶν μνημονεύων ὁ προφήτης.

Οὕτως οὖν ὁ Πελυχρόνιος πάντα τὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ναοῦ διεξέλεθον, καὶ ἐν πᾶσι διαπερήσας, καὶ τὸ ἀδύνατον δείξας τῶν γεγραμμένων· διὸ καὶ περιττὸν ᾤθηται ἐνθῆσαι ταῦτα τῇ δε τῇ βίβλῳ· ὕστερον ἐπιφέρει ταῦτα. Τούτων τρίτον οὕτως ἐχόντων, οὐδὲν ἀπεικὸς καὶ νῦν τὸν μὲν προφήτην μετὰ πάσης ἀκριβείας δέξασθαι παρὰ τοῦ πνεύματος τῶν προκειμένων τὴν ἀποκάλυψιν, καὶ αὐτὸν σημειώσασθαι ἀκολούθως ὁμοίως τῇ ἀποκαλύψει· μὴ μὴν τοὺς μετὰ ταῦτα διάγοντας ἀσυνάρτητον δοῖε τῶν ῥητῶν τὴν ἀκολουθίαν ἐκτίθεσθαι· ὁ τρίτον τὸν εἰρημένον τρόπον καταμαθῶν, ἀναγκάτως οὐδὲν ἀκριβοσησάμενος τῶν κατὰ μέρος διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν ὄψεται τοῦ Θεοῦ τὴν πρόνοιαν· οὐ γὰρ ἄπερ ἡμεῖς μὴ καταλαμβάνομεν, ταῦτα εἰς κατηγορίαν τοῦ κηδεμόνος ἔλκειν ὀφείλομεν, ἀλλὰ θαυμάζειν μὲν τῆς προνοίας τὸν Θεόν, ὁμολογεῖν δὲ τὴν οἰκίαν ἀσθένειαν ἐν αἷς μὴ ἐφικνούμεθα τῶν γεγραμμένων.

C A P. XLIII.

Ἐπειδὴ ἐν ταῖς κατὰ τῆς πόλεως λόγοις ἔφη ὅτι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπέβη ἐπὶ τῶν χερουβίμ, καὶ τότε τὰ Χερουβίμ ἀπέπη τοῦ ναοῦ, ὥστε ἔρημον καταλειφθῆναι τὸν οἶκον, ἀναγκάτως νῦν περὶ τῆς οἰκοδομῆς διαλεχθεῖς, αὐτοὶς εὐδοκούντα τῷ ναῷ πάλιν θείνουσιν τὸν Θεόν καὶ τρόπον τινα ἐνικνεῖν τῷ τόπῳ προαιρούμενον.—Βούλεται δὲ εἰπεῖν ὡς παραπλήσιον τι βασιλικῆ εἰσόδῳ ἐγένετο, πάντων εἰς εὐφημίαν κινουμένων τῶν πρὸς λειτουργίαν ἐτοιμῶν· τὸ γὰρ πλῆθος τῶν ἀεράτων δυνάμεων παραστήσαι βουλόμενος, παρεμβολὴν ἐκάλεσεν· εἶποι δ' ἂν τι τὸ διπλασιαζόντων, ὡς οὐ μόνον τῇ φωνῇ πρὸς ὕμνον ἐτρέποντο, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας ἐκίνουν· αἶον δὴ φιλεῖ γίνεσθαι ἐπὶ τῶν θεμελιῶν τῶν τὰς ὀθόνας τῇ τῆς φωνῆς ἐκβροχῆσει ἐπισειόντων ταῖς ἀρχαῖσιν.

Δόξαν καλεῖ τοῦ φωτός τὰς λαμπηθόνας· τὸ δὲ κύκλωθεν εἶμαι εἰρησθαι ἀκολούθως τῇ προτέρᾳ

ὀπτασίᾳ· οὐδὲν γὰρ τούτου διαλλάττειν κομίζω τὸ φέγγος κύκλω αὐτοῦ· ἵνα δείξῃ ὅτι οὐκ ἄλλοθεν ποθεν τὸ φῶς ἀπετελεῖτο, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ φαινομένου βασιλείως τῇ τῆς φύσεως ἐξαιρέτω, ἐκπληξίν τινα ταῖς θεωμέναις θαυμασίως παρέχοντος· καὶ διδάσκων ὡς οὐχ ἕτερον ἰδεῖν παρ' ὃν ἤδη πρότερον τεθέσται ἐπὶ τοῦ ναοῦ.—Αὐτὴν δὲ ἐσωτέραν λέγει ἔνθα ἤδη πρότερον θεάσαστο τοὺς ἄνδρας, τὰ μὲν ὀπίσθια δεδωκότος τῷ θυσιαστήριῳ, προσκυνούντας δὲ τῷ ἡλίῳ· δεικνύς ὅτι τὰ πάλαι διὰ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν ἀπολωλότα, νυνὶ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα αὐτοὶς τὴν οἰκίαν ἀπολαμβάνει δόξαν.

Ἐκείνοι μὲν οὖν τῶν εἰρημένων ἕνεκεν ἔδωκαν δίκας· ἡμεῖς δὲ ἐκείνων φυγόντες ζῆλον, ἀσεβείας τε καὶ τῆς λοιπῆς ἀδικίας ἀπέχεσθαι.—Εἰ ταύτην, φησὶν, ἐπεδείξαντο τὴν προαίρεσιν, τὰ ἐπαγγελθέντα πληρῶ· θαυμασίως δὲ τῇ τῶν ἀγαθῶν ὑποσχέσει συνῆψε ταῦτα, ὡς ἂν μὴ ἀναντιρρήτων τὴν ἐπαγγελθέντων τὴν δόσιν κομίσαντες, ἀθεῶς ἀμαρτάνωσι· προσκυνούντες δὲ τῶν οἰκείων τὴν ἀπόληψιν, πενοῦσι περὶ τὴν ἀρετήν· ἐπειδὴ τρίτον, φησὶ, τὸσαύτην τὴν περὶ αὐτοὺς προήρημαι ἐπιδείξασθαι εὐνοίαν, τὰ κατὰ τὸν ναὸν αὐτοῖς διάγραφον, παραινήσας καὶ τῶν προσκυνόντων αὐτοῖς φυλάττεσθαι· εἰ πως ὄψῃ γ' οὖν ποτὲ ἐγνωκότες ὡς ἀξίαν τῶν πλημμελημάτων ἔδωκαν δίκην, τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον λάβωσι ῥοπὴν.

Ἰλαστήριον δὲ τινὲς μὲν φασὶ πέραλον εἶναι ὑπὸ τὰ χερουβίμ ἐκτεταμένον, ἀφ' οὗπερ Θεὸς χρηματίζειν ἐλέγετο· τινὲς δὲ αὐτῆς τῆς κιβωτοῦ τὸ πῶμα, ὡσανεὶ τοῦ Θεοῦ κάτωθεν ἀπὸ τῶν τῆς νομοθεσίας πλακῶν τὴν φωνὴν ἐπέμποντος.—Τὸ ἀριήλ, φησὶ, πηχέων τεσσαρῶν σημαίνεσθαι φασὶ τὸ θυσιαστήριον· τὸ γὰρ ἀριήλ ἀπὸ τῆς ἐβραϊδὸς γλώττης εἰς τὴν ἐλλάδα μεταφερόμενον, ἕρος Θεοῦ ἐρμηνεύεται· οὕτω δὲ τὸν προφήτην πρὸς τὸ παρὸν καλεῖν τὸ θυσιαστήριον.

C A P. XLIV.

Οὐ τοῦτο λέγει ὅτι ἔνδον εἰσιόντα ἐσθίειν τὸν

cod. f. 232. a.

v. 9.

v. 14.

v. 15.

v. 3. cod. f. 232. b.

ἀρχιερέα, ἀλλὰ τοῦ νομίμου τοῦ περὶ τῶν προσκομιζομένων ἄρτων ὑπομιμνήσκει· προστέτακτο, γὰρ καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα ἀπὸ σαββάτου εἰς σάββατον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἑπτὰ τίθεισθαι ἄρτους· μετὰ δὲ ταῦτα λαμβανομένους ἐσθίεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν ἱερέων, οὐκ ἐπ' οἴκῳ ἀλλ' ἐν τόπῳ κεχωρισμένῳ ἐν τῷ ναῷ, ὃν καὶ ἄγιον προσαγορεύουσι.—Τούτο δὲ ἔφη πρὸς μέγιστον εὐλάβειαν, ὡς τὸν εἰσιόντα τρόπον τινα ἀναποδίξοντα τὴν ἔξοδον ποιῆσθαι, εὐδαμοῦ νῦν διδόντα τῷ θυσιαστηρίῳ.

v. 15.
cod. f. 233. a.

Ζητητέον ἐνταῦθα τίνας ἕνεκεν τοὺς ἐκ τοῦ Σαδδουκ ἔφη ἱερατεύειν, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς τοὺς ἐκ τοῦ Λευί· τί οὖν ἐστίν; τὴν λευιτικὴν φύλην θεὸς ἀφώρισεν εἰς λειτουργίαν τοῦ ἱεροῦ· τὸ δὲ τοῦ Ἀαρὼν γένος εἰς ἱερωσύνην· τοῦ δὲ Ἡλεί ἡμαρτηκός, θεὸς τὸν Σαμουὴλ χειροτονεῖ ἱερέα, ἐκβαλὼν τοῦ Ἡλεί τὸ γένος· τούτου γὰρ παῖδα τὸν ἐπὶ τοῦ Δαυὶδ Ἀβιάθαρ διδάσκει ἢ θεία γραφή, μεταστήσας αὐτὸν Σολομῶν, τὸν Σαδδουκ ἀνέδειξε, οὐ συγγενῆ ὄντα μόνον τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀαρὼν, ἀλλὰ καὶ ἀπόγονον· ἐπειδὴ τοῖνυν ἡμαρτηκός κινῶνς ἅπαντας ἐξέβαλε, ὑπισχνεῖται δὲ αὐτοῖς θεὸς ἅπαντα λαμπρὰ καὶ περιβλεπτά παρέξειν· ἦν δὲ τὸ κῦρος τῶν ἀγαθῶν, ἢ τῆς ἱερωσύνης λατρεία· ἀναγκαιῶς καὶ τῆς ἱερωσύνης μέμνηται καὶ ταύτης οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ τοῦ Σαδδουκ, ὃς τὴν ἀρχαίαν ὑπόσχεσιν ἐφ' ἑαυτῷ δεῖξας θεία χάριτι ταῖς μετὰ ταῦτα παρεῖδωκεν.—Κατὰ σύγκρισιν ποιῆτα τὸν λόγον, ἵνα εἴπη, ὡς περὶ πάλαι ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως ἡμαρτηκός τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῆς μοσχοποιίας, τοὺς λευίτας ἐξελεξάμην οὐ κινωνήσαντας τῷ πλῆθει τῆς εἰδωλολατρείας, οὕτω καὶ νῦν ἅπασιν μὲν παρέξω τὴν ἀνοδὸν· τοὺς δὲ Σαδδουκ ἱερατεύειν ἀποδείξω· λέγει δὲ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδέκ.

C A P. XLV.

v. 11.
cod. f. 233. b.

Χοίονικα κατὰ τὸν ἑβραῖον σημαίνει τὸν παρ' ἡμῶν λεγόμενον κάβρον· τὸ δὲ γομὸρ οἰονεὶ ξέσαι τρίακοντα· οἱ δὲ κόρον καλοῦσι· τὸ δὲ ὑφὶ λέγουσι σημαίνειν τριμόδιον· τὸ αὐτὸ καὶ σάτον καλοῦσι· τίνας δὲ ἕνεκεν καθῆκεν εἰς τὴν περὶ τού-

των ἀκριβολογίαν, καὶ μάλιστα ἐν τῷ περὶ τοῦ ἱερέως λόγῳ; ἐπειδὴ προσέταξεν αὐτοὺς δεκάτας λαμβάνειν πάντων, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ σίτου, ταῦτα δὲ μέτρῳ πάντως ἐδίδοντο, ὡς ἂν μὴ ὑπὸ πλεονεξίας περὶ τὰ μέτρα κακουργῶσι, καὶ τούτου αὐτοὶ τὲ βλασφημοῦνται, καὶ βλάπτονται αἱ προσκομιζόμεναι, τοὺς ἐτέρων διδασκάλους ὀρώντες πρὸς πλεονεξίαν βλέποντας, ἀναγκαιῶς περὶ ταῦτα κατεγένετο, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ ἔχουσιν τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ τῇ περὶ τὸ δίκαιον ἀκριβείᾳ, ἀξίόπιστοι εἶεν περὶ τῶν προσκομῶν διαλεγόμενοι.—Οἱ ὀβολοὶ ἐρμηνεύονται v. 12. γράμματα· τὸ δὲ μνᾶ τινὲς μὲν φασὶ πέμματα σημαίνειν, τινὲς δὲ πᾶν τὸ εἰς τιμὴν τῷ θεῷ διδόμενον.—Σίκλος μέτρον ἐστὶν ἑβραϊστὶ λεγόμενον· τὸ γὰρ σεκέλ κατὰ τὴν ἑβραίων φωνήν, μέτρον σημαίνει εἰς τὴν ἐλλάδα μεταφερόμενον γλῶσσαν.

C A P. XLVI.

Τὸ δὲ ὅτι πρόσωπον αὐτοῦ ἔβλεπεν κατὰ ἀνατολὰς, οὐχ ἀπλῶς πρόσκειται, ἀλλ' ἵνα διδάξῃ ὡς ἐκ τῶν ἀνατολικωτέρων ἐχώρει πρόσωπον γὰρ τοῦ ναοῦ αὐτὴν λέγει τὴν θέσιν, οἰονεὶ τοῦ ναοῦ τὴν ἀρχὴν, ὡσανεὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου μέρους τινὸς εἰσιόντος ἐπ' ἀνατολὰς βλέπωντος ἐκεῖθεν τοῦ ὕδατος ἐπὶ πρόσω φερισμένου καὶ δεικνύς ὡς οὐκ ἐν μέρει γῆς τὸ εὐαγγέλιον κηρυχθήσεται ὡς ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης διασπαρήσεται ὁ λόγος.—Οὐ τοῦτο βούλεται σημαίνειν, ὡς ἕτερον ὕδωρ παρὰ τῷ ἐκ τοῦ οἴκου ἐκπορευόμενον, ἐφέρετο ἀπὸ τοῦ νοτιωτέρου μέρους, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ τὸ ὕδωρ ἐξὸν ἀπὸ τῶν προθύρων τοῦ ναοῦ, ἐφέρετο κατὰ τὸ δεξιὸν κλίμα· ἐκεῖ γὰρ καὶ τὸ θυσιαστήριον εἰστήκει μετὰ τὸν ναὸν ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· βούλεται δὲ τῇ τῶν κλιμάτων ὀνομασίᾳ τὴν πᾶσαν οἰκουμένην δηλωσαί· φήσας γ' οὖν τὸν λόγον ἀπὸ τῶν ἀνατολικωτέρων ἀρχεσθαι μερῶν, εἶτα τοῦ νοτίου μνημονεύσας, δύο λιπομένων ἔτι κλιμάτων, τοῦ τε βορείου καὶ τοῦ δυτικοῦ, οὐδὲ τοῦτο καταλιμπάνων, ἐπάγει τὰ ἐξῆς.—Ἴνα εἴπη περιγαγῶν με διὰ τοῦ βορείου μέρους, ἔστησεν ἐπὶ

v. 1.
cod. f. 234.

τοῦ δυτικῶς μέρους· ἐν ᾧ περ τὶς ἐστὼς πρὸς ἀνατολὰς βλέπει. διὰ τοῦτο οὐδὲ εἶπεν ἐνταῦθα πρὸς ὄψαν, ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς τὴν πύλην τῆς αὐλῆς, ἔνθα περ τὰ ἅγια ἦν· τὸ ἀντιτεταμένον διδάσκει μέρος.—Τὸ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης ἔξωθεν σημαίνει μοι δεκεῖ, ὅτι καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνημέρους τῶν ἀνθρώπων διαδοθήσεται ὁ λόγος· καὶ ὁρῶμεν τοῖς λόγοις συμφωνοῦντα τὰ πράγματα, οὐκ Ἑλλήνων μόνων ἀλλὰ καὶ βαρβάρων, πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε, μάλιστα ἐν ταῖς κατ' ἡμᾶς καιροῖς δεξαμένον τὸν λόγον· ὅπου γε Πέρσας τε καὶ Μάυρους, καὶ πλείστα κατὰ τὸ ἀρκυῶν Σκυθικὰ γένη ἴσμεν εὐμενεῖα τοῦ κρείττονος ὑπελθόντα τοῦ Χριστοῦ τὴν δεσποτεῖαν.

CAP. XLVII.

v. 1. Οὐκ ἐναντίον ἐστὶν τοῦτο τῷ ἔμπροσθεν εἰρημένῳ, ὡς τὸ ὕδωρ, ἐξεπερεύετο ὑποκάτω τοῦ αἰθρίου· ἄνω μὲν γὰρ ἔφη ἐξ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ φέρεσθαι τὸ ὕδωρ· ὡσανεὶ ἀπὸ τοῦ νόμου τὴν ἀρχὴν λαβόντος τοῦ εὐαγγελικῶς κηρύγματος· νυνὶ δὲ ἀπὸ τοῦ δεξιῶν μέρους τὴν πολλὴν φορὰν ποιῆσαι τὸ ὕδωρ λέγει, ἔνθα περ εἰστήκει τὸ θυσιαστήριον, ὡσανεὶ οὐχ ἑτέρως τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν τευξομένων, ἢ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν θεὸν θρασείας, ἣν ἐπεδειξάμεθα, τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου κηρυττόμενον δεξάμεναι· τὸ οὖν καθὼς ἔξοδος, ἵνα εἴπῃ κατὰ τὴν ἔξοδον.

v. 3. Τὸ δὲ ἀνδρὸς ἐξ ἐναντίας, ἵνα εἴπῃ κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ ὕδατος ἐξιόντος εἶδον τὸν ἐστῶτα· Τὸ μὲν ῥητὸν μὲν ὡς τις ἐνδοθεν τοῦ οἴκου ἐξιόντος.—Σαφέστερον δὲ αὐτὸ ὁ ἑβραῖος ἔφη· φησὶ γάρ· καὶ ἰδοὺ ἐν τῷ ἐξίεναι τινα ἄνθρωπον, εἰστήκει ἐξεναντίας· φήσας γὰρ ἀνωτέρω, καὶ εἰστήγαγέ με εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου, ἵνα μὴ νομισωμεν ἔνδον αὐτὸν εἰσεληλυθέναι, ἔφη αὐτὸν κατὰ τὴν ἔξοδον ἐστάναι, ἃ παρέλειπεν ἀνωτέρω νῦν προστιθεῖς. ἐπειδὴ γὰρ ὕδατι παρέβαλε τὸ κήρυγμα, τοῦτο ἔφη ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τοῦ ναοῦ, χωρεῖν δὲ ἐπὶ τὸ νοτιώτερον μέρος, ἔνθα περ τὸ θυσιαστήριον εἰστήκει· ἐκεῖθεν τε περιφερόμενον ἄγεσθαι ἐπὶ τὸ βορείον, χωρεῖν δὲ

ἐπὶ τὴν δύσιν, οὐδὲν τῶν ἔξωθεν καταλιμπάνων· τὸ δὲ κήρυγμα οὐχ ἀπλῶς αὐτὸ κατ' ἑαυτὸ ἔτρεχεν, ἀλλὰ κηρυττόντων τῶν ἀποστόλων, συνεργούντων δὲ τῶν ἀγγέλων, βοηθοῦντός τε τοῦ θεοῦ. Ἐθεάσατό τινα καὶ ἐν ἀνθρωπίῳ σχήματι παρ' αὐτὸν τὸν τόπον, ἐν ᾧ περ ἐφέρετο τὸ ὕδωρ, ἐστῶτα· μηνύων ἀγγέλου τὴν φύσιν, καὶ δι' ἐκείνου τὴν ταῖς ἀποστόλοις δεδησμένην συνεργεῖαν παρ' αὐτῶν τῶν ἀγγέλων προσταγμάτων· τοῦτο γὰρ, οἶμαι, καὶ ὁ Χριστὸς διδάσκει λέγων· ἀπάρτι ὄψεσθε τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, οὐρανοῦ ἀνοιξὴν λέγων τὴν πρὸς ἀνθρώπους λοιπὸν κοινωνίαν τῶν ἀγγέλων· περὶ γὰρ τῆς Χριστοῦ παρουσίας, τῆς ἀμαρτίας κεχυμένης, καὶ πανταχοῦ τῆς ἀσεβείας κρατούσης, τρόπον τινα διήρητο τὰ ἐπουράνια τῶν ἐπιγείων· ἐλθὼν δὲ ὁ Χριστὸς κατήλλαξεν ἀμφοτέρα, λύσας μὲν τὴν ἀμαρτίαν, δεδωκὼς δὲ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τῆς υἱοθεσίας τὸ ἀξίωμα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων δωρησάμενος.

Μέτρον καλεῖ τὸν χρόνον ὡς εἰς πολλὰ διήρημένον· καὶ ὁ μακάριος δὲ λέγει Δαβίδ· ἰδοὺ παλαισάς ἔθου τὰς ἡμέρας μου· σὺ γὰρ ἀθρόως πανταχοῦ κατήγγειλαν τὸ κήρυγμα οἱ ἀπόστολοι, ἀλλὰ κατὰ μέρος ἔσχε τὴν ἐπίδοσιν· ἡδύνατο μὲν γὰρ θεὸς σημείους τισὶν ἅπαντας ἀγαγεῖν εἰς πίστιν, ἠβούλετο δὲ τοὺς ἀνθρώπους, μὴ ἀνάγκη ἀλλὰ γνώμη δέξασθαι τὸν λόγον. τὸ δὲ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἵνα εἴπῃ τῇ τῶν ἀγγέλων συνεργείᾳ.

Λέγει δὲ τετρακισχιλίους πήχεις μεμετρῆσθαι· οὐκ ἔφη δὲ αὐτῶν ὑφ' ἐν γεγενῆσθαι τὴν μέτρησιν, ἀλλ' ἄνα μέρος ἐπίδοσιν κατ' ἐκάστην γεγεννημένην μέτρησιν· ἐπειδήπερ ἀπὸ μικροῦ τὸ κήρυγμα ἀρξάμενον ἐπέδωκεν· ὅπερ ὁ κύριος διδάσκων ἐν ταῖς εὐαγγελίαις φησὶν· ὁμοία ὅστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκη σινάπεως, ὁ μικρότερόν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅτ' ἂν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων γίνεται, ὥστε κατασκηνώσαι ἐν ταῖς κλάδις αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλὰ τούτους τοὺς πῆχεις

προϊὼν ὁ προφήτης, μήνας προσαγορεύει ὡς εἶ-
ναι πάντας κατὰ τὸν προφήτην μήνας τετρακισ-
χιλίους, εἰ ποιεῖσιν ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν τριακοσι-
τριακόντα τριῶν σὺν μηνσὶν τέτρασι.

Cod. I. 235. a.

Εἰ δέ τις λογισῆ τούτων τῶν ἐτῶν τὴν ποσό-
τητα, ἀφ' οὐπερ ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐπεδήμησε
τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἐκ παρθένου τεχθεὶς, εὐρήσει συναγόμενον τὸν χρόνον ἐπὶ τὴν τοῦ μα-
καρίου Κωνσταντίνου βασιλείαν· ἀφ' οὐπερ μάλιχα
τὴν ἐλευθερίαν ἔλαβον Χριστιανοί· ἐπεὶ καὶ τὴν
ἀρχὴν τῆς εὐσεβείας ἔσχεν ἐξ ἀπκαλύψεως, ἐν-
τεῦθεν θερμὸς ἐραστής εὐσεβείας γεγονώς, τοὺς
ἀπανταχῶ ἐπισκόπους τιμᾶν διεγίνωσκεν.—Ση-
μειότερον δὲ ὡς φήσας τὸ ὕδωρ φέρεσθαι ἕως τῆς
ὀσφύρος, οὐκέτι ἔφη ὡς ὑπῆρε τὴν κεφαλὴν τοῦ φαι-
νεμένου ἀνδρός, ἀλλὰ μόνον τὸ βραχθαῖον τῆς φο-
ρᾶς ἐδίδαξεν· ἐπειδὴ ὄσφω περ ἤξει τὸ εὐαγγελικὸν
κήρυγμα, τοσοῦτο μείζον ἢ εὐκολία τοῖς κηρύτ-
τουσιν ἐγίγνετο· ὡς γὰρ εἶμαι, ὁ Δανιὴλ διὰ τῶν
ἐβδομάδων σημαίνει, τὸν μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ
παρουσίας χρόνον, ὡς ἀκριβέστερον ἐν ἐκείναις
δέδεικται 1)· εὐτως ὁ Ἰεζεκιὴλ τῷ ὀνόματι τῶν
πηγῶν, ἡτῶν τῶν μηνῶν παρέστησε τῶν ἐτῶν
τὸν ἀριθμὸν· οὐκ ἂν δὲ τις ἀμάρτοι εἰς τέσ-
σaras χιλιάδας φήσας τὸν ἅπαντα διηρηθῆναι
χρόνον, ἀκκλούσως τῆ τῶν κλιμάτων ὄνομασία·
ἵνα καὶ τῆ διαιρέσει τοὺς ἀπανταχῶ σημάται
καὶ τῆ συναφεία τῶν περιειρημένων παραστήσῃ
χρόνον.

v. 5.

Καὶ τὸ πάντων τῶν ἀνδισταμένων περιέσει-
σθαι ὁ προφήτης μνησκει διὰ τοῦ, καὶ ἰδοὺ χει-
μάρρους οὐκ ἠδύναντο διελεθεῖν, ὅτι ἐκβράζον τὸ
ὑδωρ, ἀντὶ τοῦ ἀθρόως φερόμενον, καὶ πᾶν τὸ
προσπίπτον παρασύρον.—Ἴνα εἴπω, βραχθαίως
φερομένου καὶ ἀνυπίστου.—Ἴνα εἴπη, αὐθις πε-
ριαγαγὼν ἔστησέ με ἐπὶ τοῦ προτέρου τόπου
ἐνθά περ ἐθεάσατο τοῦ ὕδατος τὴν ἐξοδον, ἵνα
μάθωμεν, ὡς εἰ καὶ ἀρχὴν τὸ εὐαγγελικὸν κή-
ρυγμα ἔσχεν ἀπὸ τῆς ἐκ παρθένου γεννήσεως,
ἀλλ' οὖν ἢ εἰς ἀνθρώπους οἰκονομία οὐ νεω-
τέρα καθέστηκεν, ἀλλ' ἀρχαία καὶ ἄγαν πρεσβυ-
τάτη.

Ποταμὸν μὲν καλεῖ τοῦ ὕδατος τὴν φορὰν· v. 7.
χείλος δὲ ποταμοῦ τὸν τόπον δι' οὗ φέρεται τὸ
ὑδωρ· τὸ γὰρ χεῖλος νῦν ἀντὶ ἀρχῆς ἔφη· τὸ δὲ
δένδρα πολλὰ ἐνθεν καὶ ἐνθεν, τοὺς ἐν τῷ νό-
μῳ λέγει προσφάτας· εἰ γὰρ, ὡς ἔφην, ὁ Χρι-
στὸς ἐφ' ὑσέροις καιροῖς ἀφίκετο κατὰ τὴν ἐναν-
θρώπησιν, ἀλλ' οὖν καὶ τοῖς ἀρχαίοις κατὰ τὴν
θείαν φύσιν παρέσχε τὴν χάριν.—Ἀντὶ τοῦ
ἐπὶ τοὺς ἐρήμους εὐσεβείας· ὁ δὲ ἐβραῖος καὶ
τοῦτο ἄμεινον διδάσκει· φησὶ γὰρ· καὶ ἐρχόμε-
νον ἐπὶ θυμάς· ἢ δὲ ἀσάφεια γεγένηται ἀπὸ
τοῦ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, καὶ τὰς θυμάς,
καὶ τὴν ἀόικητον παρὰ τῶν Ἑβραίων γράφεσθαι·
τὸ γὰρ ἄραμα κατὰ τὴν Ἑβραίων φωνὴν ἐκά-
τερα σημαίνει· ὄθεν καὶ ἀντὶ θυμῶν, ἀόικητον
ἔφασαν.

v. II.

Ὁ δὲ γε ἐβραῖος φησὶ ἐπὶ τὸ ὑδωρ τῆς ἀλ-
μυρᾶς θαλάσσης· θάλασσαν τροπικῶς ὠνόμασεν
τὴν πᾶσαν οἰκουμένην, ἀλμυρὰν δὲ διὰ τὴν ἁμαρ-
τίαν· πανταχῶ γὰρ μικροῦ φαίνεται ὁ προφήτης
μεταφοραῖς κεκρημένος, καὶ δι' ὅλου ἐπιμένειν τῷ
χρηματισμῷ. Καὶ μετ' ὀλίγα.—Ἀντὶ τοὺς ἐπὶ
τὸ ὑδωρ τῆς ἐπὶ πολὺ διηκούσης, εἰσὶν τὴν ἐξω-
τάτω ὡσε τῶν μὲν ἐλληνικῶν τὴν ἐσχατιὰν ση-
μάναι, τῶν δὲ Ἑβραίων τῆς γνώμης τὸ ἀνήμερον.
—Τουτέστι τῆς προτέρας ἀποσῆσονται κακίας,
ὕγιαν καλέσας τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολήν.
σαφέστερον δὲ ὁ ἐβραῖος ἔχει καὶ τοῦτο· ἀντὶ γὰρ
τοῦ ὑγιαῖσαι, γλυκάνωσιν ἔχει.

Τουτέστιν ὅπασιν πρόκειται ἡ σωτηρία, καὶ
τῆς ζωῆς ἢ ἀπόλαυσις.—Τουτέστιν ἐπὶ τοῦ τὴν
ὑψ' ἠλίφ ἅπασαν χωρήσει τὸ κήρυγμα, καὶ ἅπαν-
τες τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος τεύξονται σωτη-
ρίας.—Ἀντὶ τοῦ ἄπειροι τῷ πλήθει, τὴν παρὰ
τοῦ Χριστοῦ ἀναμένοντες σωτηρίαν.—Δαυιδίης,
φησὶν, ἔσται ἢ παρὰ τοῦ δεσπότητος δεδομένη
χάρις· ἕκαστος γὰρ τῶν προσιόντων, τῶν τε
ἁμαρτημάτων λήψεται τὴν ἄφεσιν, καὶ τῶν αἰ-
ωνίων ἀγαθῶν τὴν μετουσίαν καρπώσεται.

C A P. XLVIII.

Τινὲς δὲ ἔφασαν ταῦτα ὀνόματα χωρίων εἶναι, v. 1.

1) Rursus Polychronius memorat explanationem suam in Danihelem.

οἷς τὰ ὄρια περιεγράφετο τῆς Παλαιστίνης· ἕτεροι δὲ φασὶν σημαίνειν ἀπὸ τινος τόκου ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης.—'Αντὶ ἀργήσει ἅπαν ἑναντίον δόγμα· ἐχρήσατο δὲ τῷ ἐνόματι, ἐπιμείνας τῇ μεταφορᾷ.—'Αντὶ τοῦ ἢ περὶ τοῦ Χριστοῦ διδασκαλία ἀκινώωντος ἔσται ταῖς λαιπαῖς θρησκείαις· Ἑλλήνων μὲν γὰρ ἦν ἑναντία, Ἰουδαίων δὲ μείζον· τὰ γὰρ ἐκείναις λείποντα ὁ δεσπότης ἐλθὼν προσέειπεν.—'Ἰνα εἴπη, ἀπειροὶ ἔσονται οἱ τῷ Χριστῷ πιστεύοντες.—'Αντὶ τοῦ, πολλῶν πλείους ἔσονται τοῦ Ἰουδαϊκοῦ γένους· εἰ γὰρ καὶ ἐπέδοσαν ἐκεῖνοι ἀδιαφόρως ταῖς παιδοποιΐαις κεχρημένοι, ἀλλ' οὖν ταῖς ἀπανταχῶς οἰκῶσιν συγκληρόμενοι, πολλῶν ἐλάττους νύρίσκοντο.

Πέλαγος λέγεται τῶν ὑδάτων τὸ σύστημα ἐπιμείνας οὖν τῇ μεταφορᾷ, τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη ἀπιστοῦντας ἐσήμανεν· ἔστι μὲν γὰρ ἔθνη πλείωσα ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τοῦ βόρειου καὶ νοτίου μέρους, θηριωδεσέραν τὴν θάλασσαν ἔχοντα· κατὰ μὲν τὸ βόρειον, Σκυθῶν γένη διάφορα, ὧν οἱ μὲν ἰπποφάγαι, οἱ δὲ ἀνθρωποφάγαι καλοῦνται· οὗτοι δὲ καὶ πλείωσται ἕτεροι ἄχρι τοῦ Ὠξέως καλουμένου ποταμοῦ διέκοντες, λέγονται εἶναι νομάδες· ἕτεροι δ' αὖ πάλιν κατὰ τὸ νότιον εἰσι τὸν ὅμιον τρόπον ταῖς προειρημέναις διακείμενοι, καὶ κατὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς οὐκ ἀπεικός εἶναι θηριωδεστερέους· εἰσὶ δὲ ἕτεροι οἱ οὐ δι' ἀγριότητα φύσεως ἀπαράδεκτον εἶχον τὸ κήρυγμα, ἀλλὰ διὰ τρόπον δυσκολίαν· ἵνα τείνουσιν μή τις ἀκούσας ὡς ἀπὸ τῆς ἐώας ἄχρι τῆς ἐσπέρας διαγγελθήσεται τὸ κήρυγμα, ὁξεὶ ἐλέγχειν τὰ εἰρημένα ταῖς λόγοις συγκρίνων τὰ πράγματα θαυμάσια, καὶ ταύτη τῇ ἐπισημασίᾳ ἐχρήσατο· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνο, φησὶν, ἀγνωστῶν, ὡς ὁ μὲν λόγος ὁ εὐαγγελικὸς ἀρξεται μὲν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, χωρήσει δὲ ἄχρι τῆς ἐσπέρας· οὐδὲν δὲ τῶν ἐθνῶν ἀπειράτον ἔσται τῆς τοῦ Χριστοῦ χάριτος· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς ἔφη· κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς· ἀλλ' ὅμως φησὶ, τούτου γινόμενου, ἔσονται πολλοὶ οἱ ἀπιστήσαντες· τὸ γὰρ οὐ μὴ ἰαθῶσιν, οὐδὲν ἔτε-

ρον διδάσκει, ἢ ὅτι τὴν οἰκίαν πονηρίαν μείζονα ἐπιδείξονται τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

Τουτέστιν ἄχρηστοι φανῶνται, οὐ δεξάμενοι τὴν ἄνωθεν σωτηρίαν. Περὶ μὲν οὖν, φησὶν, ἐκείνων οὐκ ἀγνωστῶς τοῦτον διατεθήσονται τὸν τρόπον. (ἀλλὰ καὶ) πλείωσι ἐκ διαφόρων τρόπων προσελθόντες τῷ Χριστῷ, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ τετυχότες χάριτος, κάλλιστον καὶ ἐποφελῆ τὸν καρπὸν ἐκδώσουσιν· τὸ γὰρ βρώσιμον, ἡδὺ καὶ προσηνές, ὅπερ μὲν τῆς ἀρετῆς τὴν πράξιν.—'Αθανάτων γὰρ ἔστι τὸ παρὰ τοῦ Θεοῦ δῶρον· τὰ μὲν γὰρ ἀνθρώπινα οὐ μένει, ἀρετὴ δὲ καὶ μετὰ θανάτου κόσμος ἔστί τῷ κερτημένῳ.—Εἰ γὰρ καὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον ὑπεξέρχονται οἱ πιστοὶ, ἀλλ' οὖν μείζονα τὴν δόξαν μετὰ θανάτου κέρτνται· οὕτω γὰρ τοὺς ἀποστόλους ὀρώμεν κατὰ μὲν τὸν παρόντα βίον διωχθέντας, αἰοῖμεν δὲ τὴν δόξαν πανταχῶς μετὰ θανάτου κτησαμένους· ὡς καὶ ὁ μακάριος ἀπόστολος λέγει· πάντοτε τὴν νεκρωσιν τοῦ κυρίου ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν· τὸ αὐτὸ ἂν εὐρῆς ἐπὶ τῶν προφητῶν, ἐπὶ μαρτύρων, ἐπὶ τῶν δικαίων, ἐπὶ πάντων τῶν τῇ εὐσεβείᾳ συνασραφέντων.—Θαυμασιώτατα δὲ καὶ τὸ τῆς καινότητος αὐτοῦ· ἐπειδήπερ ἀνακαινιζόμενοι, τρόπον τινα ἕτεροι ἐξ ἐτέρων γινόμεθα· ὡς καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγει, εἰ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις.

'Αντὶ τοῦ, ταῦτα δὲ, φησὶν, ἔσται τὸν εἰρημένον τρόπον· ἐπειδήπερ θαυσιλῶς ἢ θεία χάρις εἰς ἀνθρώπους ἐκκέχεται, ἀρξασμένη μὲν κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἀπὸ τοῦ . . . χωρήσασα δὲ κατὰ τὸ λείον τῆς διδασκαλίας καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς νῦν πιστεύοντας.—'Αντὶ τοῦ, τῆς ἀρετῆς πράξις ἠδονὴν ἔχει οὐ μικράν.—Αἰμᾶθ δὲ τὴν Ἐπιφάνειαν καλοῦσι· τινὲς δὲ τὴν Νέμισαν ('Εμψαν;) καὶ ἡ θεία γραφὴ δύο ὀμωνύμους λέγει.—Πρὸς δὲ νότον ἕως ὕδατος Μαρημῶθ Χάδης, ὅπερ οἶμαι σημαίνων ὁ Ἰησοῦς Μάρων καλεῖ, παρατεινομένη ἄχρι τῆς Σιδῶνος.—Καὶ οἱ ἐν ἐκᾶστη, φησὶ, φυλῇ συναικούντες προσήλυτοι μετὰ τῆς αὐτῆς φυλῆς τὴν κληρονομίαν λαβέτωσαν.

cod. f. 225. b.

v. 28.